

راز و رمزهای جنگ روسیه و اوکراین و گسترش ناامنی در جهان!

بهرام رحمانی

راز و رمزهای جنگ روسیه و اوکراین و گسترش ناامنی در جهان!

بهرام رحمانی

فهرست مطالب

- توافق بین پوتین و یوگنی پریگوزین
- حمله روسیه به اوکراین
- مردم و کشور اوکراین قربانی این جنگ هستند
- گروه مزدوران نظامی خصوصی واگنر
- گروه واگنر کجا فعالیت داشته است؟
- یوگنی پریگوزین، رهبر گروه واگنر، کیست؟
- نهادهای اطلاعاتی آمریکا از نشانه‌های شورش در روسیه «آگاه بودند»
- ارتش سری گازپروم در اوکراین
- شکایت مزدوران به پوتین
- جوخه چچن در جنگ اوکراین
- نیروهای فاشیستی روسیه
- گردان آزوف و خطر عروج فاشیسم
- «پوتین هدیه‌ای از جانب خداست ما همه پوتین هستیم؟!»
- روابط اوکراین و ایران در پایین‌ترین سطح خود قرار دارد
- گزارش گاردین از «قاجاق پهپادهای ایرانی با قایق و هواپیمای دولتی» به روسیه
- ذخایر مهمات اروپا ته کشید!
- گزارشات مختلف تکان‌دهنده از تلفات نظامیان روسی و اوکراینی
- نابودی روزانه یک گردان اوکراینی
- گزارش تحقیقی بی‌بی‌سی: 25 هزار سرباز روسیه از آغاز جنگ اوکراین کشته شده‌اند

- افشاگری تکان‌دهنده رابرت اف کندی
- اولین سالگرد حمله روسیه به اوکراین؛ چه چیزی تغییر کرده است؟
- پوتین و سلاح اتمی؛ «غرب در پی شکست استراتژیک روسیه نباشد»
- تورم جهان تا سال 2025 به تعادل نمی‌رسد
- رسوایی مدارک پاندورا
- راهبرد اصلی روسیه در طی سال‌های گذشته
- زورگویی رجب طیب اردوغان و درماندگی دولت‌های فنلاند و سوئد
- هیچ دولتی و در راس همه آمریکا قوانین جهان‌شمول بین‌المللی را به هیچ‌وجه رعایت نمی‌کنند!
- برخی منشورها و میثاق‌ها و قوانین جهان‌شمول بین‌المللی:
- منشور ملل متحد
- سازمان‌های بین‌المللی
- سازمان ملل متحد
- سازمان تجارت جهانی (WTO)
- ایکائو
- آنسیترال
- آژانس بین‌المللی انرژی اتمی (IAEA)
- آژانس بین‌المللی انرژی‌های تجدیدپذیر IRENA
- سازمان جهانی اسلامی برای آموزش و پرورش، علوم و فرهنگ (آی‌سسکو - ICESCO)
- اتاق بازرگانی بین‌المللی (ICC)
- دیوان بین‌المللی داوری اتاق بازرگانی بین‌المللی
- اتحادیه بین‌المللی حفاظت طبیعت (IUCN)

- اتحادیه بین‌المللی دانشجویان IUS
- اتحادیه بین‌المللی مخابرات یا آی تی یو (ITU)
- اتحادیه جهانی پست (UPU)
- اتحادیه همکاری‌های منطقه‌ای جنوب آسیا (SAARC)
- اتحادیه کشورهای دریای مدیترانه (UFM)
- اتحادیه کشورهای مشترک‌المنافع
- اجلاس 2009 گروه 20 لندن
- سازمان بین‌المللی اوزان و مقیاس‌ها
- اوپک (OPEC)
- شورای بین‌المللی ابنیه و محوطه‌ها (ICOMOS)
- جایکا
- جنبش غیرمتعهدها
- سازمان امنیت و همکاری اروپا (OSCE)
- سازمان جهانی بهداشت (WHO)
- سازمان بین‌المللی تولیدکنندگان وسایل نقلیه موتوری
- سازمان بین‌المللی دریانوردی (IMO)
- سازمان بین‌المللی کار
- سازمان جهانی هواشناسی (WMO)
- سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD)
- سازمان همکاری شانگ‌های
- سازمان همکاری‌های اقتصادی آسیا-اقیانوسیه
- شفافیت بین‌الملل
- شورای همکاری خلیج فارس (GCC)

- سازمان عفو بین‌الملل
- صندوق بین‌المللی توسعه کشاورزی (IFAD)
- کنوانسیون 1951 ژنو در مورد وضعیت پناهندگان

پایان سخن

ضمیمه:

روابط تاریخی روسیه و اوکراین

آغاز سخن

ادامه جنگ روسیه و اوکراین، پس از یک سال و نیم هم‌چنان ادامه دارد و هیچ چشم‌اندازی نیز برای پایان آن قابل تصور نیست. این جنگ علاوه بر تراژدی انسانی، همه شهروندان جهان را از نظر اقتصادی تحت تاثیر قرار داده است. در این یک سال و نیم، از برق و گاز و نفت و بنزین گرفته تا گوجه فرنگی، سیب زمینی و تخم مرغ و لباس و عمدتاً همه کالاهای ضروری مردم به‌ویژه به‌بهانه جنگ روسیه و اوکراین گران‌تر شده است.

جنگ اوکراین باعث مرگ و میر در سطحی شده که از زمان جنگ جهانی دوم در اروپا دیده نشده بود. به گزارش investing، حمله روسیه به اوکراین در سال ۲۰۲۲ ده‌ها هزار کشته، میلیون‌ها نفر آواره و آشفته‌گی اقتصادی در سراسر جهان بر جای گذاشته است.

تهاجم و تحریم‌های غرب علیه روسیه منجر به افزایش شدید قیمت کود، گندم، فلزات و انرژی شد و موج تورم و بحران جهانی غذا را دامن زد.

روسیه دومین صادرکننده بزرگ نفت جهان پس از عربستان سعودی و بزرگ‌ترین صادرکننده گندم، کود نیتروژن و پالادیوم در جهان است. مدت کوتاهی پس از حمله روسیه به اوکراین، قیمت نفت بین‌المللی به بالاترین سطح خود از سال ۲۰۰۸ رسید. صندوق بین‌المللی پول در ماه آوریل گفت: «قیمت‌های کالایی که پس از حمله روسیه به اوکراین به شدت افزایش یافت، تعدیل شده است اما جنگ ادامه دارد و تنش‌های ژئوپلیتیکی بالاست.»

از زمان تهاجم روسیه به اوکراین، ایالات متحده به بیش از ۳۷/۶ میلیارد دلار کمک امنیتی به اوکراین، از جمله سیستم‌های ضد هوایی استینگر، سیستم‌های ضد زره Javelin، هویترهای ۱۵۵ میلی‌متری و تجهیزات برای محافظت در برابر حملات شیمیایی، بیولوژیکی، رادیولوژیکی و هسته‌ای به اوکراین متعهد شده است. بر اساس گزارش‌های جهانی، بزرگ‌ترین حامیان کلی اوکراین از نظر اسمی، ایالات متحده، اتحادیه اروپا، بریتانیا، آلمان و ژاپن هستند.

لئویز ایناسیو لولا داسیلوا، رییس جمهور برزیل می‌گوید که غرب با تسلیح اوکراین به جنگ دامن زده و چین از محکوم کردن روسیه خودداری کرده و می‌گوید که به دنبال صلح است.

در جهان امروز، یک سؤال عمومیت دارد که واقعا چه کسانی و گرایشات سیاسی بر جهان حاکمیت دارند؟ به نظر می‌رسد یک مشت دلک‌های دیکتاتوری که امروز بیش‌تر آلت‌دست اقلیتی سرمایه‌دار و صنایع بزرگی هم‌چون اسلحه‌سازی، نفت و گاز، معادن و غیره هستند بر جهان بشری حکمرانی می‌کنند. یعنی ریاست جمهوریها و رهبران کشورهای مختلف جهان، چهره بیرونی صنایع برگ و چند ملیتی هستند. شاید نمونه صادق‌تر آن ترامپ، رییس جمهور سابق آمریکا بود که رسماً و علناً و به صراحت گفت: محیط زیست، سازمان بهداشت جهانی، و حقوق بشر، پناهنده و غیره ربطی به دولت او ندارند. او فقط در یک رقم، بیش از ۱۵۰ میلیارد دلار با عربستان سعودی معامله کرد و سلاح فروخت.

در یک سریال چینی «چه کسی بر دنیا حکومت می‌کند» در ۴۰ قسمت ساخته شده است: «چه کسی بر دنیا حکومت می‌کند» یک درام عاشقانه هنرهای رزمی با لباس است که توسط یانگ شیائوپپی و فانگ فانگ کارگردانی شده است.

در این سریال، جهان به هفت قسمت تقسیم شده است، خانواده امپراتوری مورد احترام است و شش ایالت به دستور ژوانجی دستور داده شده‌اند، دو استاد برجسته در رودخانه‌ها و دریاچه‌ها وجود دارد، یکی هی فننگشی، استاد غرفه آب پنهان چشمه، دیگری قهرمان

Tianshuangmen بای Fengxi است، مردم دوم برای نام خود

می‌جنگند. هیفننگشی هرگز با افراد زیادی سروکار نداشته است، اما هر زمان که یک پست جنگی در بایفننگشی وجود دارد، هیفننگشی همیشه او را تعقیب می‌کند، بنابراین مردم جیانگهو به شوخی می‌گویند جایی که بایفننگشی وجود دارد، هیفننگشی وجود دارد. امپراتور موسس به‌منظور کنترل و تعادل جهان، دستور ژوانجی را ایجاد کرد که نماد عالی قدرت امپراتوری است. کسی که این فرمان را به‌دست می‌آورد حاکم برحق جهان است و کسی که ژوانجی را به‌دست می‌آورد برنده جهان است. حکیم به پادشاهان شش

ایالت دستور داد تا فرمان را دریافت کنند و با تمام قدرت به جست‌وجوی ژوانجی لینگ بپردازند... فرقه استاد فرقه روح شکسته معتقد بود که قدرتمندترین چیز در هی فنگشی هنرهای رزمی نیست بلکه غرفه پنهان آب چشمه در سراسر جهان است، این سنگرها چشمان هی فنگشی بود و از دست دادن غرفه آب پنهان چشمه معادل آن بود. نیمی از قدرتش را از دست بدهد...

افلاطون یکی از نخستین و تاثیرگذارترین اندیشمندانی است که به مسئله «استبداد» پرداخته است. او در کتاب جمهور (حدود ۳۸۰ قبل از میلاد) استدلال می‌کند که سرنوشت دولت‌های دموکراتیک این است که به ورطه استبداد فرو غلتند. افلاطون هوادار دموکراسی نبود، شاید به این علت که دموکراسی آتنی استاد محبوب او، سقراط، را به مرگ محکوم کرده بود. به باور او، حکومت دموکراتیک مردمی بی‌بندوبار و نامنضبط پدید می‌آورد. این افراد طعمه خوبی برای سیاستمداران چرب‌زبانی‌اند که هنرشان دامن زدن به امیال و خواسته‌های آنان است. در رساله گرگیاس، که تقریباً هم‌زمان با جمهور تالیف شده است، افلاطون می‌گوید چنین سیاستمدارانی، به‌جای آن که در فکر خیر همگانی باشند، با وعده‌هایی ناسالم توده‌ها را اغوا می‌کنند. افلاطون با تحقیر می‌نویسد: «شیرینی‌پزی نقاب پزشکی زده است و وانمود می‌کند می‌داند کدام غذا برای بدن مناسب است، و در نتیجه اگر قرار باشد شیرینی‌پز و پزشک در برابر کودکان، یا مردانی که چون کودکان نادان‌اند، با یکدیگر مسابقه دهند تا معلوم شود کدام یک از آن‌ها در شناخت غذای خوب و بد تخصص دارد، پزشک از گرسنگی خواهد مرد.»

تقریباً دو هزار و پانصد سال در زمان جلو می‌رویم و با آثار زیگموند فروید روبه‌رو می‌شویم. تلاش فکری او در قالب کتابی با عنوان روان‌شناسی توده‌ها و تحلیل «من» (۱۹۱۱) انتشار یافت. این کتاب به‌طور مشخص سازوکار روان‌شناختی در ذهن افراد دنباله‌رو را بررسی می‌کند. کتاب حاوی دو نکته برجسته است. نخست، کسانی که جذب رهبران تمامیت‌خواه می‌شوند، در ذهن خود از او بت می‌سازند. در نظر آنان، وی انسانی درخور پیروی و متهور و عاری از هرگونه نقص جدی است. دوم، بنا بر استدلال فروید، دنباله‌روها و پیروان رهبر مستبد وی را جایگزین «من آرمانی» خود می‌کنند.

«من آرمانی» بازنمایی ذهنی ارزش‌های اساسی هر فرد است، و شامل باورهایی درباره کارهای درست و نادرست و امور الزامی و ناروا می‌شود. «من آرمانی» قطب‌نمای اخلاقی فرد است و در واقع همان وجدان فردی است. رهبر اقتدارگرا زمانی که جای «من آرمانی» افراد را می‌گیرد، به وجدان آنان مبدل می‌شود و آرای او به ندای وجدان آنان تبدیل می‌شود. به این ترتیب، هر آن‌چه رهبر اراده کند، درست و خیر به نظر می‌رسد. نظریه فروید با آن‌چه در آلمان دوران هیتلر روی داد به‌خوبی هم‌خوانی دارد.

کتاب دیگر فروید، آینده‌ی یک پندار (۱۹۲۷)، می‌تواند به فهم بیشتر این وضعیت کمک کند. این کتاب بیشتر به روان‌شناسی دین می‌پردازد، اما نباید محتوا و زمینه سیاسی آن را نادیده گرفت. فروید یک سال پیش از انتشار این کتاب در مصاحبه‌ای گفته بود: «زبان من آلمانی است. فرهنگ من و دستاوردهایم آلمانی است. من خودم را از نظر فکری آلمانی به حساب می‌آوردم، تا این که متوجه رشد تعصبات ضدیهودی در آلمان و اتریش شدم. از آن زمان، ترجیح می‌دهم خود را یهودی بدانم.»

فروید با اتکا به سنت فیلسوفان آلمانی، لودویگ فویرباخ و کارل مارکس، استدلال می‌کرد که باورهای دینی توهم و پندارند. با این حال، برداشت وی منحصر به فرد بود: به گفته او، وجه تمایز پندارها از ناپندارها نه در درست یا غلط بودن آن‌ها بلکه در نحوه پدید آمدن آن‌ها است. «پندار» باوری است که ما به آن اعتقاد داریم زیرا مایلیم که درست باشد. چنین باورهایی معمولاً نادرست‌اند، اما گاهی نیز درست از آب در می‌آیند. فرض کنید شما صبح با این باور راسخ از خواب بیدار می‌شوید که برنده بخت‌آزمایی خواهید شد و به همین علت بلیت بخت‌آزمایی می‌خرید. فرض کنید از روی تصادف واقعاً برنده بخت‌آزمایی می‌شوید. با وجود آن که باور شما مبنی بر این که برنده خواهید شد در واقع درست بوده، اما چنین باوری نوعی پندار فریادی محسوب می‌شود.

توهم‌ها قوی‌ترین و گیراترین پندارها هستند. توهم پنداری است که هم نادرست است و هم در برابر بازبینی و تصحیح عقلانی از خود مقاومت نشان می‌دهد، زیرا ریشه در خواسته‌هایی بسیار قدرتمند دارد. از نظر فروید، اعتقادات راسخ مذهبی عالی‌ترین نمونه‌های توهم محسوب می‌شوند. به گفته او، این اعتقادات «تحقق قدیمی‌ترین، قوی‌ترین، و مبرم‌ترین امیال و خواسته‌های بشری‌اند. قدرت و توان آن‌ها ریشه در قدرت و توان این امیال و خواسته‌ها دارد.» امیال و خواسته‌هایی که شالوده‌ی باور دینی را

تشکیل می‌دهند به رهایی از عجز و درماندگی نوع بشر مربوط می‌شوند. ما در برابر نیروهای طبیعی (مانند بیماری، حوادث طبیعی، و مرگ) و هم‌چنین در برابر اقدامات انسان‌های دیگر (که می‌توانند به ما آسیب بزنند، ما را بکشند، یا رفتاری ناعادلانه با ما داشته باشند) آسیب‌پذیر هستیم. به باور فروید، زمانی که به درماندگی خود پی می‌بریم، به ناچار به الگوی نخستین نوزادی متوسل می‌شویم: خاطرات تجربه درماندگی مطلق در دوران نوزادی - یعنی وابستگی کامل و ترحم‌آور به بزرگسالانی که مراقبت از ما را بر عهده داشتند. به گفته‌ی فروید، دینداران با تمسک به پندار خداوندی قدرتمند و حمایت‌گر، که «آخرت» را به آنان ارزانی خواهد داشت، با احساس درماندگی خود مقابله می‌کنند.

در سرتاسر جهان، از ثروتمندترین تا فقیرترین کشورها، گروه جدیدی از رهبران خطرناک ظهور کرده‌اند که دموکراسی‌های موجود در مبارزه با آن‌ها در تنگنا قرار دارند. برخلاف هم‌تایان توتالیتیر خود، این پوپولیست‌ها از طریق انتخابات وارد قدرت می‌شوند، اما سپس تمایلات غیردموکراتیک خود را نشان می‌دهند؛ آن‌ها دروغ‌هایی را تبلیغ می‌کنند که در میان پیروان‌شان به سند باور تبدیل می‌شود، خود را به‌عنوان قهرمانان نجیب و پاک مردم معرفی می‌کنند و ظاهراً بر علیه نخبگان فاسد و حریص مبارزه می‌کنند، از هرگونه محدودیت در قدرت خود سرپیچی و آن را در دست‌ان خود متمرکز می‌کنند. آن‌ها با حمله به نهادهایی که حافظ «دموکراسی مبتنی بر قانون اساسی و پارلمان‌تاریستی» هستند، قوانین محدودکننده اقتدارشان را حاکم می‌کنند.

مستبدان جدید شامل رهبران فعلی مانند خامنه‌ای رهبر جمهوری اسلامی ایران، بایدن رییس جمهور آمریکا، ژایر بولسونارو از برزیل، ویکتور اوربان از مجارستان، نارندرا مودی از هند، آندرس مانوئل لویز اوبرادور از مکزیک، رودریگو دوترته از فیلیپین، ولادیمیر پوتین از روسیه و رجب طیب اردوغان از ترکیه، مکرون رییس جمهور فرانسه، زلنسکی رییس جمهور اوکراین، الهام علی‌اف رییس جمهور آذربایجان، نتانیاهو نخست وزیر اسرائیل، و... هستند. با وجود تفاوت‌های ملی، فرهنگی، نهادی و ایدئولوژیک بسیار زیاد میان سران کشورهای مختلف جهان، رویکردهای این مستبدان جدید به‌طرز عجیبی مشابه است.

در اصل، این بخش از رهبران جهان، از پوپولیسیم استفاده و در قطبی‌سازی سرمایه‌گذاری می‌کنند، و در سیاست‌های پسا حقیقت‌گرا برای تضعیف هنجارهای دموکراتیک و جمع‌آوری قدرت ترجیحا مادام‌العمر، در حاکمیت جا خوش می‌کنند.

بسیاری از مستبدان قرن بیست و یکم، با موفقیت مطبوعات آزاد را در کشورهای مربوطه خود متاثر کرده‌اند، و در برخی موارد با واداشتن دوستان تجاری خود به تصاحب دارایی‌های رسانه‌های پرداخته‌اند. علاوه بر این، انفجار اطلاعات و رسانه‌های آنلاین، فرصت‌هایی برای فریب، دست‌کاری و کنترل ایجاد کرده است که به‌سادگی تا حدود دو دهه پیش وجود نداشت.

نتیجه این روند، یک بحران در پایداری حکومت‌های دموکراتیک غربی در مقیاسی است که از زمان ظهور فاشیست‌ها در سراسر اروپا در دهه ۱۹۳۰ دیده نشده است.

بهرام رحمانی
ژوئن ۲۰۲۳

توافق بین پوتین و یوگنی پریگوژین

مالک پیمان کار نظامی خصوصی واگنر که خواستار شورش مسلحانه با هدف برکناری وزیر دفاع روسیه شده بود، صبح شنبه تایید کرد که او و نیروهایش پس از عبور از مرز اوکراین به یک شهر مهم روسیه رسیده‌اند.

وزارت دفاع روسیه این اقدامات را «جنایت» خواند و از جنگ‌جویان واگنر خواست به محل استقرار خود بازگردند. این وزارتخانه گفت که امنیت آن‌ها را تضمین خواهد کرد. تدابیر امنیتی در مسکو تشدید شده است. منطقه ورونژ در جنوب غربی روسیه که هم مرز با اوکراین است نیز این نوع وضعیت اضطراری را اعلام کرد.

پوتین اقدامات پریگوژین را بدون اشاره به نام صاحب شرکت نظامی خصوصی واگنر، «خیانت» خواند. اکنون ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهوری روسیه، پس از موافقت فرمانده گروه واگنر برای پایان دادن به شورش، از تهدیدی جدی خلاصی یافته است. با این‌که ابتدا خبر برداشته شدن محدودیت‌های جاده و بزرگراه‌های منتهی به مسکو گزارش شد اما تاس، خبرگزاری دولتی روسیه گزارش کرد برخی محدودیت‌ها همچنان برقرار خواهند ماند.

در واقع ولادیمیر پوتین برای اولین بار در حاکمیت خود و جنگ یک سال و نیمه اوکراین، در طول ۲۴ ساعت پرافت‌وخیز، بزرگ‌ترین بحران داخلی از زمان به قدرت رسیدنش در بیش از دو دهه پیش را تجربه کرد. به نظر می‌رسد خطر برطرف شده اما کارشناسان می‌گویند رئیس‌جمهوری روسیه به شدت در موضع ضعف قرار گرفته است. اکنون به نظر می‌رسد جنگ قدرت میان ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه و یوگنی پریگوژین، رهبر مزدوران واگنر که علیه ارتش روسیه و پوتین شورش کرده و نیروهایش به سمت مسکو در حال پیشروی بودند با توافق میان این دو پایان گرفت.

یوگنی پریگوژین، فرمانده گروه واگنر، کم‌تر از ۲۴ ساعت پس از اعلان «عصیان علیه ارتش روسیه» گفت در پی گفت‌وگو و توافق با رئیس‌جمهوری بلاروس، الکساندر لوکاشنکو، به نیروهای خود دستور داده از ادامه مسیر به سمت مسکو خودداری کنند تا از «خون‌ریزی» جلوگیری شود.

دمیتری پسکوف، سخن‌گوی دفتر ریاست جمهوری روسیه می‌گوید، پریگوژین به بلاروس می‌رود و شکایت قضایی علیه او لغو می‌شود. نیروهای واگنر نیز از تعقیب قضایی مصون خواهند ماند.

قرار است آن دسته از جنگ‌جویان واگنر که در پیشروی‌ها در خاک روسیه شرکت نکردند با وزارت دفاع این کشور قرارداد امضاء کنند و کسانی که در عملیاتی که پریگوژین آن را «کارزار عدالت» نامید شرکت کردند به دلیل خدمات پیشین خود به روسیه از پیگرد قضایی در امان خواهند ماند.

هر دو طرف تاکید کردند، هدف‌شان از این توافق جلوگیری از خونریزی بوده است. پیش از این نفرات واگنر شهر روستوف - نا - دونو، در جنوب روسیه را بدون مقاومت تصرف کرده بودند و در کاروانی راه مسکو را در پیش گرفته بودند. یوگنی پریگوژین می‌گوید، زمانی که نیروهایش به ۲۰۰ کیلومتری مسکو رسیدند به صورت غیرمنتظره‌ای دستور بازگشت آن‌ها به پایگاه‌هایشان را داد.

فرماندار منطقه شهر روستوف که حدود یک میلیون نفر جمعیت دارد می‌گوید، نیروهای واگنر این شهر را ترک کرده‌اند. خبرگزاری روسی ریانووستی در ویدئویی نشان داد که چگونه پریگوژین سوار خودرویی شده و مقر اصلی نظامی در منطقه روستوف را ترک کرده است.

ولادیمیر پوتین در ابتدای عملیات نیروهای واگنر رهبر این گروه را به در حالی که «خیانت» متهم کرده بود. او در نطقی گفته بود: «آن‌چه که شاهد آن هستیم خنجر از پشت است»

او اعلام کرده بود، همه کسانی که در این عملیات و شورش مسلحانه شرکت کرده‌اند راه اعمال زور و «روش‌های تروریستی» را در پیش گرفته و لاجرم مجازات خواهند شد. در پی این تحولات در مسکو تدابیر امنیتی اتخاذ و برخی راه‌ها مسدود شد. شهردار مسکو روز دوشنبه ۲۶ ژوئن را تعطیل اعلام کرد و از مردم خواست، از خانه‌های خود خارج نشوند.

جهان نیز متأثر از تحولات روسیه شد و اوضاع به دقت زیر نظر قرار گرفت. سران کشورهای غربی مانند آمریکا، آلمان و فرانسه گفت‌وگوهای ترتیب دادند و در مورد بحران مشورت و تبادل نظر کردند.

یوگنی پریگوژین ماه‌هاست که سرگئی شویگو، وزیر دفاع و والری گراسیموف، رییس

ستاد کل ارتش روسیه را به باد انتقاد گرفته و آن‌ها را به ناتوانی متهم می‌کند.

او روز جمعه ۲۴ ژوئن شویگو را متهم کرد که به مزدورانش حمله هوایی کرده و بسیاری از آن‌ها را کشته است. پریگوژین هم‌چنین از پوتین هم انتقاد کرد و خواستار برکناری شویگو و گراسیموف شد.

با این حال سخن‌گوی کرملین گفته است که تغییرات پرسنلی در وزارت دفاع روسیه جزو توافق با گروه واگنر نیست و چنین تغییراتی تنها در ید قدرت پوتین است: «به همین خاطر غیرمحمتمل است که راجع به این موضوعات بحث و مذاکره شود.»

رمضان قادیروف و یوگنی پریگوژین، متحدان پوتین که از ماشین جنگی روسیه انتقاد می‌کنند

حمله روسیه به اوکراین

پنجم اسفند ۱۴۰۰، یا همان ۲۴ فوریه ۲۰۲۲، بالاخره گمانه‌زنی‌ها واقعیت پیدا کرد و ارتش روسیه از مرزهای شرقی وارد اوکراین شد که ۸ سال قبل بخشی از این کشور در حمله روس‌ها با «شبه‌جزیره کریمه» اشغال شده بود. اما حمله اخیر، به دلایل مختلف، با عملیاتی که منجر به اشغال شبه‌جزیره کریمه شد، تفاوت بزرگی داشت.

در ۲۱ فوریه ۲۰۲۲، روسیه به‌طور رسمی جمهوری خلق دونتسک و جمهوری خلق لوهانسک، در منطقه دونباس در شرق اوکراین را به رسمیت شناخت و نیروهای خود را به این مناطق اعزام کرد. روز بعد، شورای فدراسیون روسیه به اتفاق آرا به پوتین مجوز استفاده از نیروی نظامی در خارج از مرزهای روسیه را صادر کرد. حدود ساعت ۰۵:۰۰ صبح (به وقت اروپای شرقی) در ۲۴ فوریه، پوتین از آغاز یک عملیات نظامی ویژه در شرق اوکراین خبر داد. دقایقی بعد، شلیک موشک به مناطقی در سراسر اوکراین، از جمله پایتخت، کی‌یف شروع شد. سرویس مرزی اوکراین اعلام کرد پست‌های مرزی این کشور با روسیه و بلاروس مورد حمله قرار گرفتند. دو ساعت بعد، نیروی زمینی روسیه وارد اوکراین شد. پاسخ ولادیمیر زلنسکی، رئیس‌جمهور اوکراین به این حمله، اعلام حکومت نظامی، قطع روابط دیپلماتیک با روسیه و دستور بسیج عمومی بود. عملیات نظامی روسیه از شرق اوکراین، جنوب بلاروس (متحد روسیه) و شبه‌جزیره کریمه انجام گرفت. پس از این تهاجم بسیاری از مردم اوکراین به سمت مرزهای همسایگان غربی اوکراین به‌ویژه لهستان گریختند. رئیس‌جمهور اوکراین از مردان ۱۸ تا ۶۰ سال خواست برای کشورشان با روسیه بجنگند.

روزهای اول، ادعاهای پوتین و کارشناسان نظامی روسی، این بود که این عملیات نظامی همه‌جانبه آن‌قدرها طول نخواهد کشید و خیلی زود روسیه خاک اوکراین را ترک خواهد کرد. اما از ماه سوم به بعد، همه متوجه شدند حضور روسیه در خاک اوکراین می‌تواند به یکی از طولانی‌ترین جنگ‌ها در «قاره سبز» تبدیل شود. جنگی که تا به امروز حدود یک سال و نیم روز از آن گذشته و نه روسیه به اهدافی که در نظر داشته، رسیده است و نه اوکراین توانسته ارتش روسیه را از خاک خود بیرون براند.

به‌علاوه همه چیز این چیز به رمز و رازهایی تبدیل شد که نه پوتین رییس جمهوری روسیه و نه زلنسکی رییس جمهوری اوکراین، و نه خبرگزاری‌های رسمی، هیچ‌کدام واقعیت را نمی‌گویند. اما آن چیزی که برای مردم جهان روشن و علنی است گرانی شدن کالاهای ضروری مردم در بازارهای جهانی است. به عبارت دیگر، سیستم سرمایه‌داری جهانی، چه جنگ باشد و چه صلح به فکر کسب سود خودش است. البته منطق بازار غیر کسب سود چیز دیگری نیست.

مردم و کشور اوکراین قربانی این جنگ هستند

در این جنگ خونین، قبل از همه، مردم و کشور اوکراین، رقابت‌ها و کشمکش‌های بی‌پایان کشورهای عضو ناتو و در راس همه آمریکا و روسیه است. در فیلم: «تک تیرانداز، کلاغ سفید»، اگرچه ما شاهد همزیستی نه‌چندان مسالمت‌آمیز روس‌تبارها و اوکراینی‌ها هستیم و گاه این همزیستی نامسالمت‌آمیز، صحنه‌هایی تلخ را پیش روی بیننده قرار می‌دهد.

در این فیلم، مرد صلح‌طلبی که همیشه با جنگ مخالف بود، پس از کشته شدن همسر باردارش به‌دست نظامیان به ارتش می‌پیوندد و در دونباس اوکراین تک تیرانداز می‌شود. او سوگند می‌خورد که انتقام همسر و هم‌زمانش را بگیرد... فیلم تک تیرانداز: کلاغ سفید (Sniper: The White Raven) به کارگردانی ماریان بوشان و نویسندگی ماریان بوشان و میکولا ورونین در سال ۲۰۲۲ ساخته شده است. فیلم تک تیرانداز: کلاغ سفید محصول کشور اوکراین و در ژانر دارم و جنگی است که دوبله فارسی آن سانسور شده است.

بحران اوکراین را باید از دریچه دوربین «Marian Bushan» دید، کارگردانی که در فیلم، «تک تیرانداز، کلاغ سفید» معلم فیزیک مدرسه‌ای را به تصویر می‌کشد که می‌کوشد جهانی پر از صلح داشته باشیم. در این فیلم، روس‌ها همسر این معلم دبیرستان را که «حامله» است به قتل می‌رسانند و شوهر او که معلمی آرام و ضد جنگ است تا لحظه‌ی کشته شدن همسر دارد برای صلح و حفاظت از محیط زیست می‌جنگد به «تک تیرانداز» خبره‌ای تبدیل می‌کند که فقط به انتقام می‌اندیشد!

از دریچه‌ای که کارگردان این فیلم به واقعیت‌های شرق اوکراین نگریسته اگر به «بحران اوکراین» نگاه کنیم باید حق را به آن دسته از سیاستمداران و تحلیل‌گرانی داد که می‌گویند: «بحران اوکراین، بحرانی ناتمام است.» از دریچه‌ای که کارگردان این فیلم به واقعیت‌های شرق اوکراین نگریسته اگر به «بحران اوکراین» نگاه کنیم باید حق را به «ولادیمیر پوتین» بدهیم که می‌گوید: «پیروزی در جنگ اوکراین هیچ جایگزینی ندارد.»

از دریچه‌ای که کارگردان این فیلم به واقعیت‌های شرق اوکراین نگریسته اگر به «بحران اوکراین» نگاه کنیم باید حق را به مردمی بدهیم که زیر آتش جنگی نابرابر و ناخواسته، اصلاً نمی‌دانند چرا دارند کشته و ویران می‌شوند.

از دریچه‌ای که کارگردان این فیلم به واقعیت‌های شرق اوکراین نگریسته اگر به «بحران اوکراین» نگاه کنیم باید حق را به آن دسته از سیاستمداران و تحلیل‌گران آمریکایی داد که معتقدند: «پیوستن اوکراین به ناتو از محالات است.»

از دریچه‌ای که کارگردان این فیلم به واقعیت‌های شرق اوکراین نگریسته اگر به «بحران اوکراین» نگاه کنیم باید حق را به منتقدان «زلنسکی» بدهیم که بارها گفته‌اند: «رئیس جمهور اوکراین نمی‌خواهد جنگ در اوکراین تمام شود چون می‌داند با تمام شدن این جنگ او نیز تمام می‌شود.»

از دریچه‌ای که کارگردان این فیلم به واقعیت‌های شرق اوکراین نگریسته اگر به «بحران اوکراین» نگاه کنیم باید حق را به آن دسته از تحلیل‌گرانی داد که بارها گفته‌اند: «پوتین دست خالی از اوکراین بیرون نخواهد رفت» و این یعنی؛ کم‌ترین اتفاق در این جنگ؛ «زمین در برابر صلح است» همانی که «هنری کیسینجر» هم گفت ولی وسط بلبشوی رسانه‌های همراه با جنگ طلبان گم شد.

از دریچه‌ای که کارگردان این فیلم به واقعیت‌های شرق اوکراین نگریسته اگر به «بحران اوکراین» نگاه کنیم باید بپذیریم شکست در این جنگ بیش‌تر به نفع اوکراین است تا پیروزی به این دلیل که شرق اوکراین فقط روی نقشه بخشی از اوکراین است و در واقعیت تکه‌ای از سرزمین روسیه‌ی تزاری. به واقع، بحران اوکراین اگرچه این روزها به یک بحران بین‌المللی تبدیل شده اما، این بحران بیش‌تر از آن که اروپایی و بین‌المللی باشد یک بحران درون سرزمین و کشمکشی مابین مردمانی با فرهنگ روسی و ملیتی

اوکراینی است با اوکراینی‌هایی که تا سر حد جان از روسیه، پوتین و جنگ به یک اندازه متنفر هستند.

اما آن چه پیدا است این که؛ حتی اگر روسیه هم به خاک اوکراین حمله نمی‌کرد قرار نبود این بخش از کشور اوکراین، آرام و بی‌دردسر باقی بماند؛ وجود دو گروه: یکی متمایل به اوکراین و دیگری در رویای پیوستن به روسیه بزرگ، به خودی خود، رگه‌هایی از بحران را زیر پوست این مناطق زنده نگاه داشته بود.

شش ماه که از حمله ارتش روسیه به اوکراین گذشت تازه تحلیل‌ها به دو سمت هدایت شد:

- پوتین دست خالی اوکراین را ترک نمی‌کند

- اوکراین بنای تسلیم شدن ندارد

آنچه تا همین جا حاصل شده این که؛ اگرچه اوکراین در روزگاری نه چندان دور بخشی از خاک اتحاد جماهیر شوروی سابق بوده و حتی «کی‌یف» در زمانی نزدیک به معاصر، پایتخت شوروی بوده است اما با تغییراتی که در جغرافیای شوروی سابق، پس از فروپاشی به وجود آمد و کشورهایی از جمهوری‌های درون شوروی، روی نقشه جهان اعلام موجودیت کردند اما سرنوشت برخی از این کشورها، هرگز از آن چه صحنه گردانان سیاسی روسیه در سر می‌پروراندند جدا نشد. یعنی کشورهایی که از حاصل جمع فروپاشی شوروی و اعلام استقلال برخی مناطق به وجود آمدند، همواره قربانیانی هستند که برای قدرت‌های جهانی می‌توانند طعمه‌هایی لذیذ و پرچرب و فربه برای رسیدن به اهداف و منافی باشند که سهم کشورهای قربانی، اندک و شاید هیچ است. از جمله اوکراین که اینک با از دست دادن زیرساخت‌ها و شهروندانی که در حملات مستقیم و غیرمستقیم کشته می‌شوند به کشوری ویران و سرگردان تبدیل شده است.

اگرچه، روسیه به‌عنوان کشوری که وارد خاک اوکراین شده است یک سوی جبهه نبرد است و اوکراین به‌عنوان کشوری که به آن حمله شده است در آن سوی این جبهه اما، روسیه اینک نه با اوکراین که با ناتو و همپیمانان آمریکا و اروپا در جنگ است؛ یک جنگ تمام عیار و چند ملیتی که آوردگاه این رویارویی کشوری است به نام اوکراین! اوکراین، میزبان جنگی که چون متهم است به تلاش برای پیوستن به اتحادیه اروپا و ناتو باید تا آخرین نفس بجنگد و مقاومت کند.

اما در این نبرد نابرابر، آن که می‌داند چه می‌خواهد نه اوکراین که روسیه از یک سو و آمریکا، اروپا و ناتو از سوی دیگر هستند. به عبارت دیگر، کشوری در حال ویرانی است که اگرچه به او گفته‌اند: تنبیه می‌شوی چون عزم پیوستن به ناتو داشته‌ای اما همین عضویت هم رویایی است که حتی اگر تعبیر شود هم دیگر از اوکراین چیزی باقی نمی‌ماند که در بین کشورهای عضو ناتو بتواند سر از جای بردارد.

بیش از یک سال که از آغاز حمله نظامی روسیه به اوکراین گذشته، آن قدر خبرها و تحلیل‌های ضد و نقیض و گاه انحرافی شنیده‌ایم که تشخیص دست از نادرست، نه سخت که ناممکن است از جمله همین عضویت اوکراین در ناتو!

بررسی احتمال و پیامدهای عضویت اوکراین در ناتو، لا به لای اظهارات کهنه سیاستمداران آمریکایی به خوبی نشان می‌دهد اصل این موضوع یعنی «عضویت اوکراین در ناتو» به قدری مبهم است که تنها با کنار هم قرار دادن تئوری‌های هنری کیسینجر نیز نمی‌توان به یک جمع‌بندی قابل دفاع رسید یا دیگر سیاستمدارانی که اساساً با این عضویت از همان ابتدا نیز مخالف بوده‌اند!

پیشنهاد زمین در برابر صلح که از سوی هنری کیسینجر مطرح شد و خیلی زود اصلاح و شاید منحرف شد به خوبی نشان داد غرب در معنای عام، اگر صدها گزینه برای پایان این جنگ داشته باشد لابد روی «زمین در برابر صلح» نیز اندیشیده و هم‌چنان نیز می‌اندیشد هم‌چنان که در برهه‌هایی، فشار بر حکمرانان «کی‌یف» به قدری وحشتناک شده بود که هر لحظه بیم آن می‌رفت تا با رضایت دادن به خاتمه جنگ، با پذیرفتن شکست بزرگ به نام «زمین در برابر صلح» به این بحران خاتمه بدهد تا حداقل باقی مانده سرزمینی به نام اوکراین بیش‌تر از این ویران و خاکستر نشود و انسان‌های بیش‌تری قربان نگردند.

اعترافات کهنه سیاستمداران آمریکایی مبنی بر این که:

- اساساً پیوستن اوکراین به ناتو ممکن نیست
- اوکراین به هیچ‌وجه نباید به ناتو بپیوندد
- از ابتدا نیز بحث پیوستن اوکراین به ناتو اشتباه بود
- اصلاً قرار نبود اوکراین به ناتو بپیوندد
- پیوستن اوکراین به ناتو سال‌ها به طول خواهد انجامید

در کنار واقعیت‌هایی که شنیده نمی‌شود خود گویای این مسئله است که میزبانی به نام اوکراین، در این جنگ بزرگ و ویران‌گر، فقط وظیفه دارد سیاست‌های آمریکا، غرب و ناتو را دنبال کند و ...

کشمکش ترکیه و اردوغان از یک‌سو و سوئد و فنلاند از سوی دیگر بر سر مسئله پیوستن این دو کشور به ناتو، برای هرکشوری عادی باشد برای اوکراین و زلنسکی می‌تواند یک کابوس باشد چرا؟ از آن جهت که؛ از شروط نهایی شدن عضویت یک کشور در ناتو، اعلام موافقت تمامی ۳۰ عضو این بزرگ‌ترین پیمان نظامی در جهان است به تعبیری ساده‌تر؛ کشوری می‌تواند بعد از طی مراحل مختلف در نهایت به عضویت در ناتو در بیاید که حتی یک مخالف هم وجود نداشته باشد و این در حالی است که اگرچه سوئد در دسرهای اوکراین و زلنسکی را ندارد اما پشت سد محکمی به نام ترکیه و اردوغان گیر افتاده است. پس، از هم‌اکنون می‌توان آینده پیش‌روی اوکراین و زلنسکی را تصور کرد که ترکیه از یک‌سو عضو ناتو و هم‌پیمان با آمریکا است و از سوی دیگر، دارای روابطی بسیار نزدیک با روسیه و پوتین دارد پس می‌توان نتیجه گرفت بلایی سهمگین‌تر از آن‌چه این روزها سوئد را دچار کرده است در نهایت عضویت اوکراین در ناتو را ناممکن کند از آن روی که همگان می‌دانند منفعت ترکیه از روسیه آن قدری هست که حتی اگر مسکو در نبرد با اوکراین شکست بخورد که احتمال آن بسیار ضعیف است نیز در نهایت با یک رای مخالف از سوی آنکارا، همه آن‌چه در سر می‌پرورانده، بی‌ارزش شود و این یعنی کابوس برای کشوری که هست و نیست خود را داد تا بخشی از اتحادیه اروپایی و ناتو شود و در نهایت نشد!

راهبرد رییس جمهور اوکراین، ولودیمیر زلنسکی در جهت پیوستن کشورش به سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) و اتحادیه اروپا است. اجلاس سران ناتو در ماه ژوئیه در ویلنیوس، پایتخت لیتوانی برگزار خواهد شد و کشورهای عضو قرار است تضمین‌هایی درباره عضویت احتمالی اوکراین به کیف بدهند. پیر دویونگ باور دارد در صورت پیشرفت شورش در حال وقوع و تضعیف روسیه، کشورهای عضو ناتو «اگر به این نتیجه برسند که روسیه دیگر خطری به حساب نمی‌آید، اوکراین اهرم‌های لازم برای به‌دست آوردن یک صندلی در ناتو را در اختیار نخواهد داشت.»

گروه مزدوران نظامی خصوصی واگنر

مالک گروه مزدوران نظامی خصوصی واگنر که خواستار شورش مسلحانه با هدف برکناری وزیر دفاع روسیه شده است، صبح شنبه ۲۴ ژوئن ۲۰۲۳، تایید کرد که او و نیروهایش پس از عبور از مرز اوکراین به یک شهر مهم روسیه رسیده‌اند.

یوگنی پریگوژین ویدئویی از خود در روستوف-نا-دونو در مقر فرماندهی نظامی روسیه که بر نبردها در اوکراین نظارت دارد، منتشر کرد. او مدعی شد که نیروهایش در این شهر کنترل امکانات نظامی از جمله فرودگاه را به دست گرفته‌اند. ویدیوهای دیگری که در رسانه‌های اجتماعی منتشر شده است، خودروهای نظامی از جمله تانک‌ها را در سطح خیابان‌های این شهر مهم نشان می‌دهد.

پریگوژین بامداد روز شنبه گفت که نیروهایش از اوکراین وارد روسیه شده و به روستوف رسیده‌اند، و افزود که با مقاومت سربازان جوان در پست‌های بازرسی مواجه نشده‌اند و نیروهایش «علیه کودکان نمی‌جنگند».

او در یکی از مجموعه‌ای از ضبط‌های صوتی و تصویری خشمگینی که از اواخر روز جمعه در رسانه‌های اجتماعی منتشر شد، گفت: «ما هر کسی که در مقابل مان بایستد را نابود خواهیم کرد. ما رو به جلو پیش می‌رویم و تا آخر خواهیم رفت.»

سرویس‌های امنیتی روسیه به اعلامیه شورش مسلحانه پریگوژین با صدور فرمان دستگیری او پاسخ داده بودند. به نشانه این که کرملین چه قدر این تهدید را جدی گرفته است، تدابیر امنیتی در مسکو و روستوف-نا-دونو افزایش یافت. هنوز مشخص نیست که پریگوژین و نیروهای واگنر چگونه توانسته‌اند وارد شهر روستوف شوند یا چند سرباز همراه آن‌ها بوده است.

روز جمعه ۲۳ ژوئن ۲۰۲۳، پریگوژین ادعا کرد که ژنرال والرئ گراسیموف، رییس ستاد کل ارتش روسیه، هوایماهای جنگی را برای حمله به کاروان‌های واگنر که در کنار وسایل نقلیه معمولی حرکت می‌کردند، اعزام کرده است. او همچنین گفت که نیروهایش یک هلیکوپتر نظامی روسیه را که به یک کاروان غیرنظامی شلیک کرده بود، سرنگون کردند. ادعاهای هر دو طرف این درگیری قابل راستی‌آزمایی نیست.

او گفت که اردوگاه‌های میدانی واگنر در اوکراین به دستور گراسیموف پس از نشستی در روستوف با سرگئی شویگو، وزیر دفاع روسیه که در آن تصمیم به نابودی واگنر گرفته شد، مورد اصابت راکت‌ها، گلوله‌باران هلیکوپترها و آتش توپخانه قرار گرفت. پریگوژین گفت که ۲۵ هزار سرباز تحت فرمان خود دارد و شویگو را مجازات خواهد کرد و از ارتش خواست که مقاومت نکند: «این یک کودتای نظامی نیست، بلکه یک راهپیمایی برای تحقق عدالت است.»

در حالی که نتیجه رویارویی هنوز نامشخص است، به نظر می‌رسد وضع کنونی سبب اخلال در حمله نظامی روسیه به اوکراین شود. هنوز نیروهای اوکراین در حال بررسی مواضع دفاعی روسیه در مراحل اولیه یک ضد حمله هستند. این مناقشه، به‌ویژه اگر پریگوژین در آن پیروز شود، می‌تواند برای ولادیمیر پوتین و توانایی او برای حفظ یک جبهه متحد نیز پیامدهایی داشته باشد.

نیروهای واگنر نقش تعیین‌کننده‌ای در جنگ روسیه در اوکراین ایفا کرده‌اند و موفق شدند باخمت، شهری را که خونین‌ترین و طولانی‌ترین نبردها در آن رخ داده است، تصرف کنند. اما پریگوژین به طور فزاینده‌ای از تصمیمات نظامیان روسیه انتقاد کرده و آن‌ها را به بی‌کفایتی و در تنگنا قرار دادن سربازانش با مانع‌تراشی برای ارسال سلاح و مهمات متهم کرده است.

روز جمعه، کمیته ملی ضد تروریسم، که بخشی از سرویس امنیت فدرال روسیه یا FSB است، پریگوژین را به دعوت برای شورش مسلحانه متهم کرد که مجازات آن تا ۲۰ سال زندان است.

سرویس امنیت فدرال روسیه از سربازان قراردادی واگنر خواست تا پریگوژین را دستگیر کنند و از پیروی از «دستورات جنایتکارانه و خائنه» او خودداری کنند. این بیانیه اظهارات پریگوژین را «خنجر از پشت به سربازان روسیه» خواند و گفت که آن صحبت‌ها به معنای دعوت به قیام مسلحانه است.

دیمیتری پسکوف، سخنگوی کرملین گفت که پوتین در جریان وضعیت قرار گرفته و «تمام اقدامات لازم در حال انجام است.» او صبح روز شنبه افزود که پوتین «به زودی» با ملت سخن خواهد گفت.

کامیون‌های نظامی سنگین و خودروهای زرهی بامداد روز شنبه در چندین بخش از مرکز مسکو مشاهده شدند و سربازانی که تجهیزات جنگی در دست داشتند بیرون ساختمان اصلی وزارت دفاع مستقر شدند. منطقه اطراف دفتر ریاست جمهوری در نزدیکی میدان سرخ مسدود شد و آمد و شد خودروها را با مشکل مواجه کرد.

اما آسوشیتد پرس گزارش داده است که حتی با وجود افزایش حضور نظامی‌ها، بارها و رستوران‌های مرکز شهر مسکو مملو از مشتری بود. در یک باشگاه نزدیک مقر سرویس امنیت فدرال روسیه، مردم در خیابان نزدیک ورودی در حال رقصیدن بودند.

شهردار مسکو صبح شنبه اعلام کرد که اقدامات ضد تروریستی از جمله افزایش کنترل جاده‌ها و محدودیت‌های احتمالی برای تجمعات گسترده در جریان است.

پریگوژین، که اختلافش با وزارت دفاع به سال‌ها قبل برمی‌گردد، از پیروی از دستورالعمل وزارت دفاع برای ملزم شدن پیمان‌کاران نظامی به عقد قرارداد با این وزارتخانه خودداری کرده بود. او در بیانیه‌ای در اواخر روز جمعه گفت که آماده بود در این مورد مصالحه کند اما «آن‌ها (وزارت دفاع) خائنه ما را فریب دادند.»

او گفت: «امروز به اردوگاه‌های پشت جبهه ما حمله موشکی کردند و تعداد زیادی از هم‌زمان ما کشته شدند.» وزارت دفاع روسیه حمله به اردوگاه‌های واگنر را تکذیب کرد. او فریاد زد: «شرارتی که توسط رهبری نظامی کشور تجسم یافته باید متوقف شود.»

سرهنگ ژنرال سرگئی سورویکین، معاون فرمانده گروه نیروهای روسی که در اوکراین می‌جنگند، از نیروهای واگنر خواست که از هرگونه حرکت علیه ارتش خودداری کنند و گفت که این به نفع دشمنان روسیه است که «منتظر تشدید تنش در میان ارتش و فضای سیاسی داخلی ما هستند».

تاتیانا استانویا، یک تحلیل‌گر سیاسی، پیش‌بینی کرد که این رویداد پایان پریگوژین خواهد بود.

او در توییتی نوشت: «اکنون که دولت فعالانه درگیر این اختلاف مزمن شده است، راه بازگشتی وجود ندارد. پایان کار پریگوژین و واگنر قریب‌الوقوع است. تنها امکان در حال حاضر محو مطلق آن‌ها است و درجه مقاومت گروه واگنر تنها متغیر این معادله است. سورویکین اعزام شد تا آن‌ها را متقاعد کند که تسلیم شوند. رویارویی کاملاً بیهوده به نظر می‌رسد.»

سپهبد ولادیمیر الکسیف، یک افسر ارشد نظامی، اقدام پریگوژین را «دیوانگی» خواند و گفت که خطر بروز جنگ داخلی وجود دارد.

«این زدن خنجر از پشت به کشور و رئیس جمهوری است. ... چنین تحریکی فقط می‌تواند توسط دشمنان روسیه انجام شود.»

وزارت دفاع روسیه در بیانیه‌ای اعلام کرد که اوکراین نیروهای خود را برای حمله به اطراف باخموت متمرکز می‌کند تا از «تحریک پریگوژین» جلوگیری کند.

در واشنگتن، موسسه مطالعات جنگ گفت: «سرنگونی خشونت‌آمیز وفاداران به پوتین مانند شویگو و گراسیموف آسیب‌های جبران‌ناپذیری به ثبات قدرت پوتین وارد می‌کند.» آدام هاج، سخن‌گوی شورای امنیت ملی در کاخ سفید گفت: «ما وضعیت را زیر نظر داریم و با متحدان و شرکا در مورد این تحولات رایزنی خواهیم کرد.»

یوگنی پریگوژین با ادعای رهبری یک «راهپیمایی برای عدالت» می‌گوید که با ۲۵ هزار نیروی خود «آماده مرگ» است تا «مردم روسیه را آزاد کند، به اعتقاد پیر دویونگ سه فرضیه در پیش‌رو وجود دارد. «فرضیه اول این است که پوتین عقب‌نشینی کند و ضمن برکناری سرگئی شویگو از وزارت دفاع، پریگوژین یا یکی از نزدیکان او را جایگزین وی کند.»

گفتنی است که فرمانده شبه‌نظامیان واگنر در پیام ویدئویی شنبه ۲۴ ژوئن خود گفت که نیروهایش به سمت مسکو می‌روند مگر اینکه سرگئی شویگو، وزیر دفاع روسیه و والری گراسیموف، رییس ستاد کل ارتش روسیه با او دیدار کنند. پریگوژین که ماه‌هاست سرگئی شویگو و والری گراسیموف را که آن‌ها را مسئول شکست‌ها در جنگ اوکراین می‌داند به چالش می‌کشد. او چندین بار از ولادیمیر پوتین خواسته است تا این درگیری را حل و فصل کند.

فرضیه دوم که از نظر این کارشناس ژئوپلیتیک کمتر محتمل است در صورتی است که نه پوتین و نه پریگوژین از مواضع خود عقب نشینی کنند و فرمانده شبه‌نظامیان واگنر موفق شود افکار عمومی روسیه را با خود همراه بنماید: «در این صورت ما با یک انقلاب روبه‌رو خواهیم بود که به فتح قدرت توسط پریگوژین منجر خواهد شد.»

فرضه سوم این خواهد بود که ولادیمیر پوتین به‌صورت مرگ‌باری واگنر را سرکوب کند. پیر دویونگ تاکید می‌کند که با مشاهده هدف قرار دادن کاروان‌های شبه‌نظامیان واگنر به وسیله هلیکوپترهای نظامی ارتش، این فرضیه محتمل‌ترین گزینه در صورت ادامه شورش پریگوژین باشد: «به‌نظر من هدف پوتین همین است که با هدف قرار دادن واحدهای واگنر به سخت‌ترین شکل ممکن و ایجاد یک ترس فراگیر در صفوف آن‌ها سعی کند مجدداً اوضاع را به کنترل خود در آورد.»

رییس شورای اروپا شنبه ۲۴ ژوئن گفت که از نزدیک اوضاع را زیر نظر دارد و با دیگر رهبران اروپایی و شرکای جی-۷ در تماس است. چالز میشل در پیامی در صفحه توئیتر خود با اشاره به این‌که این مسئله «یک موضوع داخلی روسیه» است، بر تداوم حمایت از اوکران و ولودیمیر زلنسکی، رییس‌جمهور این کشور تاکید کرد.

ریشی سوناک، نخست‌وزیر دولت بریتانیا در مصاحبه با بی‌بی‌سی، از همه طرف‌ها خواست که مسئولیت‌پذیر باشند و از غیرنظامیان محافظت کنند. رییس شورای ایتالیا جورجیا ملونی گفت که این رویدادها «نشان می‌دهد که چگونه تجاوز به اوکراین باعث بی‌ثباتی» در روسیه می‌شود. آنتونیو تاجانی، وزیر امور خارجه ایتالیا در توئیتر از اتباع ایتالیایی مستقر در روسیه را به احتیاط بیش‌تر دعوت کرد.

به گزارش خبرگزاری رویترز، وزارت دفاع بریتانیا روز شنبه ضمن اشاره به احتمال حرکت نیروهای گروه واگنر به سمت مسکو، اعلام کرد که کشور روسیه با «بزرگ‌ترین چالش امنیتی خود در چند وقت اخیر» مواجه است.

وزارت دفاع بریتانیا می‌گوید در ساعات آتی، وفاداری نیروهای امنیتی روسیه، به‌ویژه گارد ملی روسیه، کلید وقایع بعدی این بحران خواهد بود.

وزارت دفاع بریتانیا در تازه‌ترین ارزیابی خود پس از اقدامات گروه واگنر و اظهارات رهبر آن اعلام کرد که برخی از واحدهای واگنر «از طریق استان ورنژ به سمت شمال حرکت می‌کنند و تقریباً مطمئناً هدفشان رسیدن به مسکو است». این استان در نیمه راه بین پایتخت مسکو و روستوف بردون، شهر جنوبی روسیه قرار دارد که گروه شبه‌نظامی واگنر مدعی است اکنون کنترل آن را در اختیار دارد. وزارت دفاع بریتانیا گفت شواهد کمی دال بر درگیری بین نیروهای شبه‌نظامی و نیروهای امنیتی روسیه وجود دارد که نشان می‌دهد این نیروها «منفعل» یا حتی «موافق» با واگنر هستند.

به گزارش خبرگزاری فرانسه، پاریس و برلین از نزدیک وضعیت روسیه را زیر نظر دارند. کاخ الیزه اعلام کرد که رئیس‌جمهور فرانسه «وضعیت را از نزدیک دنبال می‌کند»، اما هم‌چنان «بر حمایت از اوکراین متمرکز است».

دولت آلمان نیز می‌گوید که رویدادهای روسیه را «با دقت» دنبال می‌کند و از شهروندان خود خواسته است از تردد در مرکز مسکو اجتناب کنند. کاخ سفید نیز اعلام کرد که اوضاع را از نزدیک دنبال می‌کند.

رئیس‌جمهور اوکراین در اولین واکنش خود به وقایع روسیه معتقد است که شورش گروه واگنر نشان‌دهنده ضعف «کامل» روسیه است که گرفتار «شر و هرج و مرج» شده است. ولودیمیر زلنسکی با انتقاد از رئیس‌جمهور روسیه تأکید کرد که «صدها هزار نفر را به جنگ می‌فرستد تا در نهایت در منطقه مسکو سنگر بگیرد تا از خود در برابر کسانی که خود آن‌ها را مسلح کرده است محافظت کنند».

امیرعبداللهیان در تماس با لاوروف: روسیه از این مرحله عبور خواهد کرد
وزیر خارجه ایران شامگاه شنبه در تماس تلفنی با همتای روس خود ابراز اطمینان کرد که روسیه «این مرحله» را پشت سر خواهد گذاشت.

حسین امیرعبداللهیان در گفت‌وگو با سرگئی لاوروف، ضمن حمایت از «حاکمیت قانون در همه کشورها از جمله روسیه و انتقاد از دخالت خارجی در امور داخلی کشورها»، شرایط جاری در روسیه را «موضوعی کاملاً داخلی» دانست.

پیش‌تر نیز در پی شورش مسلحانه شبه نظامیان واگنر، ناصر کنعانی سخن‌گوی وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران، وضعیت کنونی در روسیه را موضوعی «داخلی» خوانده و بر حمایت جمهوری اسلامی از «حاکمیت قانون در روسیه» تاکید کرده بود. خبرگزاری‌های وابسته به سپاه پاسداران گزارش‌هایشان را بر اساس اطلاعات ارتش روسیه تنظیم می‌کنند و می‌گویند که این اخلاقی جزیی است که پوتین به آن رسیدگی خواهد کرد.

وبسایت نورنیوز نزدیک به علی شمخانی، دبیر سابق شورای عالی امنیت ملی که غالباً برآوردهای امنیتی جمهوری اسلامی را بازتاب می‌دهد در حساب توئیتری‌اش نوشت که «اقدامات گروه واگنر گرچه از نظر شکلی با توجه به درگیر بودن روسیه در جنگ اوکراین می‌تواند آثار روانی مخربی را به دنبال داشته باشد اما این گروه از نقطه نظر ماهیتی فاقد حداقل توان لازم برای به چالش کشاندن ارتش روسیه است.»

گفتنی است جمهوری اسلامی ایران که از سوی قدرتهای غربی به حمایت تسلیحاتی از روسیه در جنگ اوکراین متهم است. ایران ارسال پهپاد به روسیه را تایید کرده ولی می‌گوید این تسلیحات پیش از شروع جنگ اوکراین در اختیار مسکو قرار گرفته است. علاوه بر اعلام چندین تحریم علیه جمهوری اسلامی ایران در موضوع برنامه پهپادی، اقدام آمریکا، فرانسه و بریتانیا جمعه ۲ ژوئن ۲۰۲۳، از سازمان ملل متحد خواستند تا درباره کاربرد پهپادهای ساخت ایران در جنگ اوکراین تحقیق کند.

اعضای واگنر در سوریه

گروه واگنر کجا فعالیت داشته است؟

در سال ۲۰۱۵، گروه واگنر در سوریه شروع به کار کرد و در کنار نیروهای طرفدار دولت جنگید و از میادین نفتی محافظت کرد.

این گروه از سال ۲۰۱۶ در لیبی فعال بوده و از نیروهای وفادار به ژنرال خلیفه حفتر حمایت کرده است. گمان می‌رود که تا ۱۰۰۰ مزدور واگنر در به قدرت رساندن حفتر در دولت رسمی در طرابلس در سال ۲۰۱۹ شرکت داشته‌اند.

در سال ۲۰۱۷، گروه واگنر برای محافظت از معادن الماس به جمهوری آفریقای مرکزی (CAR) دعوت شد. همچنین گزارش شده است که در سودان فعال است و از معادن طلا محافظت می‌کند.

اخیراً، گروه واگنر توسط دولت مالی در غرب آفریقا دعوت شده است تا امنیت در برابر گروه‌های شبه‌نظامی اسلامی را تامین کند. ورود این گروه در سال ۲۰۲۱، بر تصمیم فرانسه برای خروج نیروهایش از این کشور تاثیر گذاشت.

ساموئل رامانی می‌گوید که گروه واگنر در مجموع حدود ۵۰۰۰ مزدور در سراسر جهان دارد.

سازمان ملل متحد و دولت فرانسه مزدوران واگنر را به ارتکاب تجاوز به غیرنظامیان و سرقت از آن‌ها در جمهوری آفریقای مرکزی متهم کرده‌اند و اتحادیه اروپا نیز به همین دلیل آن‌ها را تحریم کرده است.

در سال ۲۰۲۰، ارتش ایالات متحده مزدوران واگنر را متهم کرد که مین‌های زمینی و سایر وسایل منفجره ابداعی را در طرابلس، پایتخت لیبی و اطراف آن کار گذاشته‌اند. دریاسالار هیدی برگ، مدیر اطلاعات فرماندهی آفریقا در ارتش ایالات متحده، گفت: «استفاده خطرناک گروه واگنر از مین‌ها و تله‌های انفجاری به غیرنظامیان بی‌گناه آسیب می‌رساند.»

یوگنی پریگوژین، رهبر گروه واگنر، کیست؟

یوگنی پریگوژین، فرمانده و مالک شرکت «واگنر» که از آغاز لشکرکشی روسیه به اوکراین در کنار ارتش ولادیمیر پوتین ایستاد، با اعزام نیروهایش به جبهه‌های جنگ در شهرک راهبردی «باخموت» به یکی از مهم‌ترین عوامل در موفقیت یا ناکامی کرملین در پیشبرد اهداف نظامی‌اش از «عملیات ویژه» کرملین تبدیل شد. او که از مدتی پیش انتقادهای تند و تیز از فرماندهان نظامی روسی در جنگ را آغاز کرده بود، حال با ورود به مرحله شورش عملی علیه مقامات ارشد نظامی روسیه و بازگرداندن مسیر حرکت هزاران تن از نیروهایش از خاک اوکراین به داخل روسیه برای «مجازات ژنرال‌های شکست‌خورده مسکو»، تحولی بزرگ را در روند رویدادهای جنگ ۱۶ ماهه رقم زده است.

یوگنی پریگوژین که اکنون ۶۲ سال دارد، زاده لنینگراد است؛ جایی که در نوجوانی‌اش به دلیل سرقت مسلحانه و قاچاق دستگیر و محاکمه شد. از آن‌جا که سنش در زمان محاکمه زیر سن قانونی بود، تنها مجازات ۹ سال حبس شامل حال او شد. نوجوان زندانی زمانی آزادی خود را در سال ۱۹۹۰ میلادی بازیافت که اتحاد جماهیری شوروی سوسیالیستی در زیر رهبری میخائیل گورباچف، تلاطم‌های اصلاحات موسوم به «گلاسنوست» و «پرسترویکا» را تجربه می‌کرد. او پس از رهایی از پشت میله‌های زندان، همراه با شوهر دوم مادرش، رستوران‌های هات‌داگ را گشود و وارد کار تجاری شد. خود او آن دوره را همواره تجربه‌ای موفق نامیده است.

به نظر می‌رسد که نخستین تماس و آشنایی او از نزدیک به عنوان یک کارآفرین با ولادیمیر پوتین در همان دهه ۹۰ میلادی بود که پوتین پس از سال‌ها کار در تشکیلات مخفی اطلاعات شوروی، کار سیاسی در دفتر شهرداری سن پترزبورگ را آغاز کرده بود. رشته رستوران‌های مجلی که مدتی بعد یوگنی پریگوژین در سن پترزبورگ راه‌اندازی کرد، به محلی برای رفت‌وآمد قدرتمندان و نخبگان این شهر بزرگ و تاثیرگذار روسیه پس از فروپاشی شوروی تبدیل شد. او کار بازرگانی در عرصه غذا را به انعقاد قراردادهای تامین مواد خوراکی و پذیرایی برای مدارس، بیمارستان‌ها، زندان‌ها و رویدادهای بزرگ گسترش داد و سرانجام نیز طرف کرملین در قراردادهای پذیرایی اقامتگاه رهبری و ریاست‌جمهوری روسیه قرار گرفت. لقب «آشپز پوتین» یادگار آن دوران از این قراردادهاست در حالی که خود او به تازگی گفت که هرگز آشپزی نکرده و اگر به او لقب «قصاب پوتین» می‌دادند، درست‌تر می‌بود.

زمانی که رهبران و سران جهانی به کرملین دعوت می‌شدند، ضیافت‌های کاخ سرخ براساس قرارداد با شرکت پریگوژین برگزار می‌شد. توافق او با وزارت دفاع روسیه برای ارائه خوراک و پذیرایی در ارتش کشورش، که در سال ۲۰۱۲ میلادی بسته شد، درآمدی سرشار را نصیب او کرد. اما زمانی که سرگئی شویگو، یار وفادار پوتین به وزارت دفاع منصوب شد، قرارداد پرسود پریگوژین هم ناگهانی پایان یافت. گفته می‌شود که یکی از دلایل کینه پریگوژین از شویگو، که کماکان وزیر دفاع است، تصمیم وزارت دفاع در بستن پرونده قراردادها با شرکت پریگوژین بوده است.

با وجود آن که کاملاً روشن نیست پریگوژین از چه زمانی دقیقاً به عرصه شرکت‌های امنیتی و نظامی ورود کرد، اما برخی ناظران احتمال می‌دهند جنگ داخلی سوریه سرآغاز این تغییر مسیر برای پریگوژین بود. با این حال، نخستین بار در زمانی که شورش عوامل مورد حمایت روسیه در شرق اوکراین در سال ۲۰۱۴ سربرآورد، نام گروه «واگنر» به‌عنوان شرکت مزدوران با اهداف امنیتی و نظامی به گوش رسید. پریگوژین تنها هشت سال بعد، در سال ۲۰۲۲، اذعان کرد که او تنها یکی از سرمایه‌گذاران شرکت «واگنر» نیست بلکه مالک آن است.

در یک دهه اخیر نام مزدوران «واگنر» نه تنها به‌عنوان عواملی که سبب جنایات جنگی شده‌اند در سوریه مطرح بوده، بلکه مزدوران مسلح آن در نبردهای سرزمین‌های پرتنش،

عمدتاً در قاره سیاه، از سودان تا جمهوری آفریقای مرکزی دخالت کرده‌اند. ظاهراً بسیاری از مداخلات آن‌ها در آفریقا با هدف کسب امتیازات از استخراج طلا و سایر معادن سودآور بوده است.

یک دهه پیش برخی از روزنامه‌نگاران روس در تحقیقات خود در خصوص تحرکات مشکوک آنلین که سرکوب آزادی بیان و نشر مطالب هدفمند و تحریک‌آمیز در شبکه‌های اجتماعی را هدف خود قرار داده بود، به ردپای شرکتی در سن پترزبورگ رسیدند که با استخدام افراد پروفایل‌های آنلین و حساب‌های کاربری جعلی در حد انبوه ایجاد کرده و نظرات و دیدگاه‌های مشخص سیاسی و اجتماعی را منتشر می‌کرد. نام پریگوژین با این شرکت گره خورده بود.

دو سال پس از انتخابات ریاست‌جمهوری آمریکا که در نتیجه آن دونالد ترامپ به کاخ سفید راه یافته بود، وزارت دادگستری آمریکا با متهم کردن یوگنی پریگوژین و ۱۳ روس دیگر به تلاش برای دخالت در انتخابات آن کشور، علیه آن‌ها احکام بازداشت صادر کرد. هر چند مباحثات داخلی آمریکا تأکید داشت که مطالب انتشار یافته هدفمند از سوی شرکت پریگوژین تأثیری کاملاً ناچیز بر انتخابات آمریکا داشته، اما همین امر خود برای افزودن بر آوازه پریگوژین کافی بود.

زمانی که ولادیمیر پوتین فرمان «عملیات ویژه» علیه اوکراین را صادر کرد، کرملین با همراهی کادر فرماندهی ارشد نظامی روسی بر این باور بود که این تهاجم بسیار زود به تسلیم شدن اوکراین منجر خواهد شد. چه بسا که روسیه هشت سال پیش از آن به آسانی شبه‌جزیره کریمه را از دست اوکراین بیرون آورده بود.

اما اهداف روسیه این بار محقق نگردید و در صحنه عمل، عمق معضلات ارتش روسیه پدیدار شد. این‌جا بود که نیروهای «واگنر» وارد کارزار شده و ابتدا در محاصره ماریوپل و سپس در جنگ‌های شهری سیویردونتسک، لیسچیچانسک و سرانجام ماه‌های طولانی در شهرک راهبردی باخموت به نیروی پیشتاز و موفق‌تر از ارتش منسجم روسیه تبدیل شدند.

پریگوژین در حالی که خود و ده‌ها هزار نیرویش در جبهه‌ها بودند، به استخدام مزدوران بیش‌تر روی آورد. او برای این هدف زندانیان در پشت میله‌های زندان روسیه را طرف قرارداد خود کرد با این شرط که پس از رهایی، به سوی جبهه‌ها بروند.

هر چه بیش‌تر تحقق اهداف نظامی روسیه در جبهه‌های اوکراین طول کشید، پریگوژین به خود جرات داد تا انتقاد علیه وزیر دفاع و رییس ستاد ارتش روسیه را به توهین نیز بکشاند. او مشوق پوتین در اعلام بسیج عمومی به‌سوی جبهه‌ها بود. در شرایطی که هزاران نیروی خود را در کنار ده‌ها هزار سرباز در جبهه باخمت از دست داده بود، صدای اعتراض و انتقاد خود از فرماندهان نظامی روسیه را بلندتر کرده و مدعی بود که آن‌ها «عامدانه» به او تسلیحات نمی‌رسانند.

با این حال، کارآیی و برتری نیروهای وفادار به پریگوژین با وجود تلفات سنگین در باخمت، ثابت شده بود و ولادیمیر پوتین در میانه بهار امسال در پیام شادباش آزادی این شهرک، ابتدا آن را به نیروهای واگنر تبریک گفت و سپس نام ارتش روسیه را بر زبان آورد.

پریگوژین پس از باخمت، در مصاحبه با کانال‌های تلگرامی طرفدار کرملین و عواملی که مانند خود او خواهان رویکردهای تهاجمی سرسختانه‌تر در جنگ و بسیج سراسری جامعه روسیه برای تحقق سریع‌تر اهداف نظامی هستند، گفت که نیروهای ارتش روسیه عامدانه علیه نیروهای او مین کارگزاری کرده‌اند تا آن‌ها را کشتار کنند.

حال که نیروهای مسلح «واگنر» در شهر جنوبی روستوف موضع گرفته و در بزرگرایی به سوی مسکو به سمت شمال به حرکت درآمده‌اند و ولادیمیر پوتین این تحول را «شورش مسلحانه» نامیده، یوگنی پریگوژین، این یار وفادار پیشین به بزرگ‌ترین چالش دوران ۲۳ ساله قدرت بلامنازع رهبر کرملین تبدیل شده است.

نهادهای اطلاعاتی آمریکا از نشانه‌های شورش در روسیه «آگاه بودند»

رسانه‌های آمریکایی گزارش دادند که نهادهای اطلاعاتی این کشور چند روز پیش نشانه‌هایی را دریافت کردند که حاکی از آماده شدن یوگنی پریگوژین، فرمانده گروه واگنر برای شورش علیه مسکو بود.

واشینگتن‌پست و نیویورک‌تایمز روز شنبه ۲۴ ژوئن نوشتند که مقام‌های اطلاعاتی آمریکا یک روز پیش از این شورش، دربارهٔ احتمال ناآرامی‌ها در روسیه، جلساتی در کاخ سفید، پنتاگون و کنگره برگزار کردند.

واشینگتن پست نوشت که نهادهای اطلاعاتی آمریکا ابتدا نشانه‌هایی را ردیابی کردند که حاکی بود پریگوژین و نیروهایش قصد داشتند علیه مسکو در اواسط ماه ژوئن اقدام کنند.

نیویورک تایمز هم نوشت که این اطلاعات تا اواسط هفته جاری نیز موثق و هشداردهنده بود که منجر به جلسات متعدد نهادهای اطلاعاتی آمریکا شد.

بر اساس گزارش این روزنامه، از آنجا که مقام‌های اطلاعاتی آمریکا اطلاعات مبنی بر تدارک اقدام نظامی واگنر علیه مسکو شدند، نگران هرج و مرج در کشوری شدند که به جنگ‌افزار اتمی مجهز است.

به گزارش واشینگتن پست، این مقام‌ها بر این باورند که خود پوتین دست کم یک روز پیش از اقدام واگنر، از طرح‌ریزی این گروه برای شورش علیه مسکو مطلع بود.

موسسه مطالعات جنگ، مستقر در آمریکا، طی تحلیلی از حوادث روسیه می‌نویسد توافق گروه شبه‌نظامی واگنر با دولت روسیه احتمالاً منجر به حذف رهبری یوگنی پریگوژین، رییس گروه مزدوران نظامی واگنر بر این نهاد خواهد بود و ساختار این گروه مستقل (غیردولتی) نیز دستخوش تغییر خواهد شد.

این تحلیل، همچنین نقش مستقیم الکساندر لوکاشنکو رییس‌جمهوری بلاروس در جلوگیری از پیشروی مزدوران گروه واگنر به سمت مسکو را «تحقیقی» برای ولادیمیر پوتین، رییس‌جمهور روسیه عنوان کرده و می‌گوید کرملین در یک وضعیت «عمیقا بی‌ثبات» رها شده است.

این اندیشکده آمریکایی در ادامه می‌نویسد توافق با میانجی‌گری لوکاشنکو یک راه حل کوتاه‌مدت است، نه بلندمدت: شورش پریگوژین ضعف‌های شدید کرملین و وزارت دفاع روسیه را آشکار کرد و مسکو در انجام یک واکنش فوری و موثر در مقابل گروه واگنر دچار چالش شد.

سخن‌گوی وزارت خارجه آمریکا می‌گوید، آنتونی بلینکن، وزیر خارجه ایالات متحده روز شنبه با دمیتر کولبا، هم‌تای اوکراینی خود درباره وضعیت روسیه گفت‌وگو کرد. متیو میلر در بیانیه‌ای گفته است، آنتونی بلینکن گفت‌وگو با دمیتر کولبا، بار دیگر تأکید کرد که حمایت ایالات متحده از اوکراین تغییر نخواهد کرد.

طبق این بیانیه، آنتونی بلینکن تصریح کرد که ایالات متحده هم‌زمان با تحولات در وضعیت (روسیه)، هماهنگی نزدیک با اوکراین را حفظ خواهد کرد.

نیروهای «استریم» در زمان ارسال پیام ویدیویی به پوتین

ارتش سری گازپروم در اوکراین

چند هفته است که رسانه‌ها و وبلاگ‌نویسان روسی طرفدار جنگ از بالاگرفتن تنش میان نیروهای گروه واگنر و شرکت‌های نظامی خصوصی وابسته به گازپروم، غول نفتی دولت روسیه، خبر می‌دهند.

یوگنی پریگوژین، مدیر گروه نظامی واگنر، آخر ماه آوریل، وجود سه گروه به نام‌های فلیم (شعله)، استریم (جریان) و تورچ (مشعل) را تایید کرد.

به گزارش بی‌بی‌سی از ابتدای سال میلادی جاری گازپروم، ارتش خصوصی خود را تشکیل داده است.

۲۱ آوریل امسال، کانال تلگرامی «کال ساین بروس»، متعلق به الکساندر سیمونوف، کارمند خبرگزاری فدرال روسیه، مصاحبه‌ای را با یوگنی پریگوژین منتشر کرد. موسس گروه نظامی واگنر در آن مصاحبه از شرکت‌های نظامی خصوصی دیگر درگیر در جنگ اوکراین گلایه می‌کرد.

پریگوژین که به وضوح عصبانی بود، گفت: «آدم‌هایی که پول دارند فکر می‌کنند چه فکر خوبی، شرکت نظامی خصوصی خودمان را تاسیس کنیم. به این صورت بود که

شرکت‌ها زاد و ولد کردند. گازپروم صاحب استریم و اندری بوکاروف (میلیاردر) صاحب ریداوت شد.»

او در مصاحبه مطرح کرد که چگونه نیروهای مزدبگیر شرکت‌های نظامی برای پوشش بخش‌هایی از خط مقدم جبهه نبرد باخموت، جایی که واگنر در حال پیشروی بود، فرستاده شدند اما به دلیل نداشتن آموزش و تدارکات ضعیف، مواضع خود را رها کردند. «آن‌ها می‌خواهند به کرملین نشان بدهند چه قدر باحال هستند که ارتش خودشان را ساخته‌اند. اما نه نیروی هوایی دارند، نه توپخانه، نه تجهیزات جنگی الکترونیکی، و نه اطلاعات سری نظامی. مهمات، پهپاد یا نیروی امدادی هم ندارند. این فقط نصف مشکل است. مسئله اصلی وقتی شروع می‌شود که می‌فهمند هیچ کنترلی بر چیزی که ساخته‌اند، ندارند. شما برای مبارزه درست به فرماندهی تاکتیکی نیاز دارید.»

به گفته پریگوژین، مزدوران استریم دستمزدهای کلانی دریافت می‌کنند: «این قدر قیمتش خوب است که شما را راضی کند.»

در ویدئویی که سیمونوف ضبط کرده، پریگوژین یک گروه مزدوران نظامی ناشناس را به خاطر ترک پست‌های نظامی‌شان در باخموت سرزنش می‌کند، جایی که بسیاری از سربازان واگنر کشته شدند. نیروهای نظامی شرکت‌های خصوصی از ارتباط ضعیف، کمبود مهمات و آشفتگی فرماندهی شکایت دارند.

اعتراض پریگوژین، اولین اشاره علنی به واحدهای نظامی است که با کمک گازپروم تاسیس شده است. اما وقتی مصاحبه منتشر شد، بسیاری از ناظران به این واقعیت اشاره کردند که اوایل سال جاری میلادی میخائیل میروشوستین، نخست‌وزیر روسیه، به شرکت گازپروم نفت اجازه راه‌اندازی یک شرکت امنیتی خصوصی را داد.

گازپروم نفت شرکتی فقط روی کاغذ است که در واقع متعلق به گازپروم روسیه است. یک شرکت نظامی خصوصی در شهر امسک روسیه و با نام گازپروم نفت گارد ثبت شده و رئیس آن استانسلاف بومان، سرپرست قبلی اداره امور داخلی در منطقه آرخانگلسک روسیه است.

یک شرکت دیگر به نام استاف سنتر هم در امسک به عنوان یکی از بنیانگذاران ثبت شده است. استاف سنتر به یک شرکت امنیتی مستقر در سن پترزبورگ تعلق دارد که از ابتدای جنگ توسط سرگئی توچیلین اداره می‌شد. گمان می‌رود او همان سرگئی توچیلین

باشد که قبلا دستیار رییس افاس‌بی، سرویس امنیت فدرال روسیه، در منطقه امسک بوده است.

دولت روسیه گفته گازپروم برای «حفاظت از تاسیسات» به یک شرکت امنیتی خصوصی نیاز دارد. اما سرویس اطلاعاتی اوکراین قبلا این شرکت را در دسته شرکت‌های خصوصی نظامی رده‌بندی کرده است.

رابطه شرکت امنیتی خصوصی گازپروم و استریم به طور رسمی تایید نشده است اما بعد از مصاحبه پریگوژین، شواهد بیشتری در شبکه‌های اجتماعی منتشر شد که نشان می‌داد گروهی که او از آن نام می‌برد، واقعا وجود دارد.

شکایت مزدوران به پوتین

مزدبگیران نظامی شرکت استریم، ۲۳ آوریل در کانال تلگرام به نام «فرمانده جنگ اوگنی لینین» پیامی ویدئویی برای خود پوتین فرستادند. در آن پیام مردانی نقابدار با پوشش استتار، ادعا کردند که «کارکنان بخش امنیتی» گازپروم شرکت استریم را تاسیس کرده‌اند و از اوایل آوریل نیرو به باخموت فرستاده‌اند. آن‌ها با پیوستن به دو جناح کناری جبهه جنگ، جایگزین جنگجویان واگنر شده‌اند.

آن‌ها در پیام به پوتین از کمبود مهمات و «بی‌مسئولیتی» فرمانده استریم شکایت کردند. این گروه ادعا کرد که از ۱۷ آوریل مجبور به عقب‌نشینی شده‌اند در حالی که به گفته آنان، فرماندهان برای جلوگیری از خروج‌شان به منطقه امن آن‌ها را «به مرگ تهدید کرده بودند.»

این مزدوران، هم‌چنین شکایت داشتند که به آن‌ها قول داده بودند با وزارت دفاع روسیه قرارداد می‌بندند اما زمانی که در اوکراین بودند، توسط شرکت خصوصی ریدات مدیریت شدند. پریگوژین در مصاحبه‌اش از این شرکت نام برده بود. هم‌چنین در کلیپ ویدئویی بازجویی از یک زندانی روسی هم نام این شرکت گفته می‌شود. این ویدئو اوایل آوریل در شبکه‌های اجتماعی بازنشر شد.

الکساندر کاتس، خبرنگار نظامی معروف کامسامولسکایا پراودا که طرفدار جنگ است، این موضوع را در مصاحبه‌ای رادیویی مطرح کرد.

او گفت: «گازپروم ظاهراً سه شرکت نظامی خصوصی دارد: فلیم، استریم و تورچ. آن‌ها داوطلب نظامی استخدام می‌کنند و به وزارت دفاع می‌فرستند. نمی‌دانم این درست است یا نه، و نمی‌توانم بگویم آینده آن‌ها چه خواهد بود.»

«تاسیس یک شرکت نظامی خصوصی به خودی خود کافی نیست. برای اینکه این شرکت موثر باشد باید مانند واگنر تجهیزات کافی داشته باشد، مسلح شود و از لحاظ ایدئولوژیکی آماده شده باشد. شما نمی‌توانید فقط داوطلبان را برای پر کردن جاهای خالی بفرستید و بگویید شرکت نظامی خصوصی دارید، ما قبلاً این کار را امتحان کردیم.»

در شبکه‌های اجتماعی دعوای واگنر و شرکت‌های نظامی خصوصی وابسته به واگنر ادامه دارد. اوایل ماه مه، رییس واگنر سطح دعوا را بالاتر برد و تهدید کرد به دلیل بحران در تامین منابع برای سربازان، نیروهایش را از باخمت که شش ماه در محاصره بود، بیرون می‌کشد.

پریگوژین، در چند ویدئو در کانالش شکایت کرده که واحدهای جنبی که وزارت دفاع و گازپروم مدیریت می‌کنند، در حال عقب‌نشینی هستند. نهم ماه مه پریگوژین با خشم ادعا کرد که دست‌کم نیمی از نیروهای شرکت تورچ از رفتن بر سر پست‌شان خودداری کرده‌اند.

پریگوژین در یکی از انتقادهای تند اخیرش که ظاهراً خطاب به روسای گازپروم بوده، گفت: «چرا بودجه دولتی را برای استخدام افراد و فرستادن آن‌ها جلوی توپ هدر می‌دهید؟ مادرهایشان می‌آیند و مجبورشان می‌کنند که تاوان بدهید. وقتش است که دست از این کارهای بی‌هوده برداریم. این یک جنگ واقعی است!»

جوخه چچن در جنگ اوکراین

«جوخه چچن» نامی است که بسیاری را ترسانده است. این نام به سربازان مخصوص چچنی ارتش روسیه اطلاق می‌شود که عملیات مخصوص ربایش یا ترور افراد سرشناس را بر عهده دارند و بنا بر گزارش دیلی میل، هم اکنون نیز در جنگل‌های اوکراین حضور دارند تا در صورت صدور فرمان به کیف رفته و افراد مخصوص ارتش و دولت اوکراین را به قتل برسانند.

اما این سربازان کیستند و چگونه به وجود آمدند؟ در این گزارش مروری بر رابطه چچن و روسیه، سربازان چچنی و تاریخچه تشکیل جوخه چچن داریم. به‌طور کلی، جوخه چچن از مخوف‌ترین سربازان روسیه هستند. قدرت بالای جسمانی و نظامی آن‌ها باعث شده بدل به سربازانی چابک شوند. چچن از ابتدای حضور اقوام چرکس در آن با جنگ بزرگ شده است. نبرد با ترکان عثمانی، نبرد با ایران، نبرد با حکام گرجستان و در آخر هم جنگ با روسیه تزاری و شوروی مردم این منطقه را آبدیده کرده است.

چچنی‌ها از زمان محمد شامل تا کنون اندیشه‌های ناسیونالیستی خود را با افکار اسلامی خاص خود که جمع فقه سلفی و کلام صوفیانه است ترکیب کرده و ایدئولوژی غربی به وجود آورده‌اند.

چچن در قرون اخیر، همواره با روسیه درگیر بوده است اما اوج این درگیری در زمان شوروی و حاکمیت ژوزف استالین بود. حکام شوروی چچنی‌ها را از سرزمین اصلی خود اخراج کرده و به سیبری تبعید کردند. بسیاری از چچنی‌ها در این منطقه سرد و بی‌آب و علف جان دادند و بعد از چند دهه بقایای آن‌ها مجدداً به چچن و داغستان بازگشتند. این جنگ‌ها و اتفاقات باعث شد چچن کینه‌ای عجیب از روسیه به دل بگیرد. بعد از نابودی شوروی این منطقه ادعای استقلال کرد اما در دو جنگ بزرگ در سال ۱۹۴۴ و ۱۹۹۹ نتوانست مانع از پیشروی ارتش روسیه شود و اگرچه خودمختاری خود را تا حد زیادی حفظ کرد اما تحت نظر فدراسیون روسیه قرار گرفت.

رییس جمهور فعلی چچن رمضان قدیروف است. او فرزند احمد قدیروف، رییس جمهور سابق چچن است. احمد قدیروف یک مفتی چچنی بود که ابتدا در صف استقلال طلبان این جمهوری قرار داشت اما پس از مدتی با روس‌ها به توافق رسید و پس از سرکوب نیروهای اصیلان مسخدوف و شامیل باسایف در جنگ دوم چچن توسط ارتش روسیه، به ریاست جمهوری این منطقه رسید.

در سال ۲۰۰۴ در رژه سال روز پیروزی در جنگ جهانی دوم، احمد قدیروف توسط بمب کار گذاشته شده به وسیله استقلال طلبان کشته شد و پسرش رمضان به قدرت رسید. رمضان قدیروف در ابتدا یکی از چریک‌های چچن بود که یک گروه مخوف به نام «قدیروفسکی» را هدایت می‌کرد. این گروه که تفکرات ناسیونالیستی و اسلامی را ترکیب کرده بود، به شدت تندرو بود و بسیاری از مخالفان خود را ربوده و یا شکنجه و ترور می‌کرد.

قدیروف که مانند پدرش با حکومت مرکزی روسیه روابط دوستانه برقرار کرد، در سال ۲۰۰۷، به‌عنوان رییس جمهور چچن انتخاب شد. بسیاری معتقدند این کار قدیروف (دوستی با روسیه) مصداق خیانت بوده است. با این حال، قدیروف توانست از طریق این دوستی، پایه‌های قدرت خود را در چچن مستحکم کرده و جمهوری چچن را به‌عنوان یک ایالت خودمختار روسیه به رسمیت بشناساند.

بعد از جنگ چچن، بسیاری از مبلغان وهابی عربستانی همان کاری را در چچن و داغستان کردند که در افغانستان کرده بودند. تزیق پول به گروه‌های مبارز هم‌زمان با تاسیس مدارس وهابی و مساجد سلفی باعث شد بسیاری از استقلال طلبان سر و شکل وهابی به‌خود بگیرند. این مخالفان وهابی دشمن درجه یک رمضان قدیروف نیز بوده و مدتی تلاش کردند چچن را به اشغال خود در بیاورند. با آغاز جنگ داخلی سوریه اما بیش‌تر این گروه‌ها که در تسلط بر چچن موفقیتی به‌دست نیاورده بودند به سوریه رفته و چوخه‌های داعش چچن را به وجود آوردند.

چچنی‌های داعش، بی‌شک یکی از ترسناک‌ترین گروه‌های داعشی بودند. این افراد هم توان نظامی داشتند و هم به لحاظ جسمانی قدرتمند بودند. با این حال، با ورود رسمی روسیه به جنگ سوریه، قدیروف انتقام خود را از این افراد گرفت. بر اساس گزارش منابع خبری روس، گروهی از سربازان چچنی مامور مبارزه با چچنی‌های داعش شدند. این سربازان با اعزام به سوریه توانستند مسیر پیروزی روسیه را هموار کنند.

عملیات مشترک در سوریه اولین همکاری جدی قدیروف و پوتین در خارج از مرزهای روسیه بود. این همکاری زمینه‌ساز ایجاد «چوخه چچن» شد. حالا سربازان زبده چچنی تحت فرماندهی قدیروف عملاً تحت رهبری پوتین قرار گرفته و عملیات ویژه روسیه را انجام می‌دهند.

این گروه که تجربه جنگ در خارج را هم دارد با افزایش حضور در جبهه‌های جنگ اوکراین هم باعث افزایش قدرت قدیروف و نزدیکی او به پوتین می‌شود و هم باعث کاهش دوری مردم چچن از حکومت این منطقه می‌گردد.

همان‌طور که بیان شد چچنی‌ها ذاتاً جنگجو هستند. آن‌طور که رادیو فرانسه گزارش داده، غالب سربازان چچنی داعش، جوانان فقیری بودند که تشنه جنگ و سلاح بوده و دوست داشتند هم‌چون پدران و پدربزرگان‌شان بجنگند. فراهم کردن زمین جنگ برای این افراد، هدفی است که قدیروف دنبال می‌کند و قطعاً موجب رضایت پوتین هم می‌شود.

نیروهای فاشیستی روسیه

در طرف روسیه تحت رهبری پوتین نیز نیروهای فاشیستی کم حضور ندارند. بسیاری از نیروهای راست افراطی در سراسر جهان پوتین را به‌دلیل هم‌جنس‌گراستیزی و

مخالفت با لیبرالیسم می‌ستایند و رهبر «جهان سفیدپوست مسیحی» در مقابل آمریکای چندفرهنگی می‌دانند. پوتین در این زمینه پشتوانه فکری هم دارد؛ از جمله الکساندر دوگین، از فیلسوف‌های محبوب کرملین، که پایش به ایران هم باز شده است و از جمهوری اسلامی ایران به عنوان نیروی ضدغرب تمجید می‌کند، و الکساندر پروخانوف، نویسنده ۸۴ ساله راست‌گرا که در سابقه‌اش هم دعوت از دیوید دوک (از رهبران جریان افراطی «کو کلاکس کلان» در آمریکا) به روسیه را دارد، و هم حمایت از نامزدی زوگانوف در انتخابات ریاست‌جمهوری سال ۱۹۹۶.

پوتین از همان ابتدای به قدرت رسیدن خود با گروه‌های مختلف راست افراطی همکاری کرده است (از جمله با دارودسته خیابانی «او بی ۸۸» که روابط نزدیکی با سازمان جوانان طرفدار پوتین به نام «حرکت با همدیگر» داشت). تعجبی نیست که در جریان این جنگ نیز این نیروهای راست افراطی به کمک فراخوانده شده‌اند و در دوتسک و لوهانسک نیز جنگیده‌اند و فرای آن نیز حضور خواهند داشت.

گردان آزوف و خطر عروج فاشیسم

اوکراین نیز مثل هر کشوری تاریخی پیچیده و طیف‌های سیاسی مختلف دارد که هر یک ریشه در این تاریخ دارند. این کشور از مهم‌ترین صحنه‌های وقوع جنگ جهانی

دوم بود؛ بخشی از همان سرزمین‌های موسوم به «خون‌زارها» (عنوان کتابی از تیموتی اسنایدر، تاریخ‌دان شهیر دانشگاه ییل) که صحنه برخی از بدترین جنایات آلمان نازی بود. در این تاریخ پیچیده، طیف‌های مختلف ناسیونالیسم اوکراینی، مثل بسیاری نیروهای دیگر در قرن بیستم، گاه برگ‌هایی سیاه در پرونده خود دارند؛ از جمله مشارکت در کشتار یهودیان و لهستانی‌ها در سال‌های مختلف، گاه در همکاری با نازی‌ها. این میراث پرمناقشه در صحنه سیاسی اوکراین نیز به چشم می‌خورد و احزابی هستند که بخش‌هایی تاریک از آن‌را نمایندگی می‌کنند.

مهم‌ترین این جریان‌ها، «گردان آزوف» است، گروهی شبه‌نظامی و داوطلب که در جریان بحران سیاسی اوکراین در ماه مه ۲۰۱۴ اعلام موجودیت کرد و از بندر ماریوپول که بر کناره دریای آزوف واقع شده است، دفاع کرد. وقتی با تحریک روسیه، اسقلال‌طلبان در مناطق روس‌زبان شرق اوکراین دست به تشکیل دو جمهوری خودخوانده دونتسک و لوهانسک زدند، گردان آزوف وارد نبرد نظامی وسیع‌تر شد. چند ماه بعد، در نوامبر ۲۰۱۴، این گروه شبه‌نظامی رسماً بخشی از گارد ملی اوکراین شد که نیروی ژاندارمری ملی کشور است و تحت نظارت وزارت کشور عمل می‌کند. در جریان حمله روسیه به اوکراین از این گردان بیش‌تر شنیده‌ایم؛ به‌خصوص که همان بندر ماریوپول در چند روز گذشته هدف یورش‌های وحشیانه روسیه قرار گرفت و نیروهای آزوف در روزهای اخیر در دفاع از آن نقش بازی کردند.

اما گردان آزوف به روشنی هویت راست افراطی دارد و حتی نئونازی‌ها در آن حضوری علنی دارند. سخن‌گوی رسمی این گروه در سال ۲۰۱۵ اعتراف کرده بود که ۱۰ تا ۲۰ درصد از اعضای آزوف خود را نازی می‌دانند. این گروه گاه از نمادهایی همچون «خورشید سیاه» استفاده کرده است که کاملاً متعلق به نازی‌ها است و هاینریش هیملر، از سران آلمان نازی، آن را طراحی کرده بوده است. آندری بیلتسکی، بنیانگذار این گروه، از رهبران بنام جریان‌های راست افراطی در اوکراین است که سابقه حمله به اقلیت‌های کشور را دارد. او بود که در سال ۲۰۱۰ گفت، هدف ملی اوکراین باید «رهبری نژادهای سفیدپوست جهان در جنگ صلیبی نهایی علیه نژادهای پست تحت رهبری سامی‌ها باشد.»

رهبران «گردان آزوف» در صحنه سیاسی حزبی به نام «سپاه ملی» تشکیل دادند که در انتخابات سال ۲۰۱۹ تنها ۲۰۱۵ درصد رای آورد و به یک کرسی هم نرسید. پیش

از آن دیده بودیم که حزب ناسیونالیست افراطی «اسووبودا» (که نیروهای مسلح نزدیک به آن در جریان تبدیل جنبش صلح‌آمیز ۲۰۱۴ به حرکتی مسلحانه نقش داشتند) نیز در انتخابات با مخالفت مردم مواجه شد. این حزب که در انتخابات ۲۰۱۲ بیش از ۱۰ درصد رای آورده بود، در انتخابات ۲۰۱۴ شاهد کاهش آرای خود به ۴/۷ درصد بود؛ یعنی زیر ۵ درصد لازم برای ورود به مجلس. اوله تیانیبوک، رهبر این حزب، در انتخابات ریاست جمهوری در مه ۲۰۱۴ تنها ۱/۱۶ درصد رای آورد.

جنگ‌ها، اغلب زمینه را برای رشد گرایشات جنگ‌طلب و راست افراطی و فاشیستی فراهم می‌سازد. حمله پوتین به اوکراین، بهترین هدیه‌ای بود که می‌شد به گردان آزوف و گروه‌های مشابه اهدا کرد: گروهی که در فضای مدنی و سیاسی قادر به جلب حمایت مردم نبود، حالا در فضای نظامی و در حالی که میلیاردها دلار اسلحه وارد اوکراین می‌شود، خواهد کوشید رشد کند.

نیروهای «گردان آزوف» مختص به شهروندان اوکراین نیستند و صدها نفر از کشورهای مختلفی چون برزیل، ایتالیا، بریتانیا، فرانسه، آمریکا، یونان، کشورهای اسکاندیناوی، اسپانیا، چک، اسلواکی، و البته خود روسیه، به اوکراین سفر کرده‌اند تا به آن بپیوندند. بسیاری از این نیروها علناً جذب افکار راست افراطی و متمایل به نازی‌ها در این گروه نظامی شده‌اند. با این حساب، این گروه می‌تواند چیزی شبیه «داعش» راست افراطی شود.

ماهیت «گردان آزوف» پس از پیوستن این گروه به گارد ملی عوض نشده است. در ژانویه ۲۰۱۸، نیروهای این گروه در خیابان‌های کی‌یف، پایتخت اوکراین، راهپیمایی کردند و به شهروندان اقلیت رومایی و هم‌جنس‌گرایان (دو مورد از قربانیان آلمان نازی) حمله کردند. همین چند هفته پیش بود که گارد ملی اوکراین در توئیتر فیلمی باورنکردنی از نیروهای آزوف منتشر کرد که در آن می‌بینیم آن‌ها گلوله‌های خود را در چربی خوک می‌زنند، چون می‌گویند که می‌خواهند از آن‌ها علیه نیروهای روسیه، که به گفته آن‌ها متشکل از چچن‌های مسلمان هستند، استفاده کنند؛ حرکتی که به روشنی بوی فاشیسم می‌دهد.

برای کسی که سوابق این گروه را دنبال کرده باشد، این‌ها جای تعجب ندارد. حتی سازمان ملل و نهادهای حقوق بشری بارها در مورد ارتکاب جرایم متعدد جنگی در طول سال‌های اخیر، از جمله شکنجه اسرا به‌دست گردان آزوف، گزارش داده‌اند.

در سال ۲۰۱۹ «مرکز صوفان» که از مهم‌ترین اتاق فکرهای موجود آمریکا در زمینه گروه‌های تروریستی است، گزارشی در مورد آزوف منتشر کرد که عنوان آن چنین بود: «شبکه‌ای فراملیتی که کسی از آن صحبت نمی‌کند.»

در گزارش سال ۲۰۱۹ مرکز صوفان می‌خوانیم: «گردان آزوف به‌عنوان نقطه‌ای محوری در شبکه فراملی افراطیون خشونت‌بار راست‌گرا ظهور می‌کند... رویکرد تهاجمی این گروه در شبکه‌سازی در راستای یکی از اهداف اصلی آن است: تبدیل کردن نواحی تحت سیطره گردان آزوف در اوکراین به مرکز اصلی جریان فراملی برتری سفیدپوستان.» به زبان ساده، یعنی کارشناسان مقابله با تروریسم مدت‌ها است که درباره پتانسیل آزوف برای شکل دادن به جریان‌های جهانی تروریستی هشدار می‌دهند.

حتی شاهد بودیم که فیس‌بوک که سال‌ها است آزوف را در فهرست «گروه‌های خطرناک» و هم‌رده با گروه‌هایی هم‌چون داعش و کو کلاکس کلان قرار داده است که ابراز حمایت علنی از آن‌ها ممنوع است، در پی حمله روسیه به اوکراین، آن را از این فهرست خارج کرد. سخن‌گوی «متا» (شرکت مادر فیس‌بوک) گفت: «ما فعلا استثنای کوچکی در مورد ستایش از هنگ آزوف، تنها در چارچوب دفاع از اوکراین و در نقش آن‌ها به‌عنوان بخشی از گارد ملی اوکراین، قائل می‌شویم.»

«پوتین هدیه‌ای از جانب خداست ما همه پوتین هستیم!؟»

برای روسیه این دوران بخش‌هایی از گذشته قرون وسطایی، تزاری و شوروی را که در آن نماد و اسطوره فراتر از واقعیت تاریخی است جدا کرده و دوباره جمع می‌کند. مدینه فاضله مورد انتظار تنها می‌تواند به‌عنوان نمایشی تخیلی وجود داشته باشد که برای عموم و توسط مردم اجرا می‌شود.

روایت‌های دولت روسیه در مورد شر غرب تکرار می‌شود و پوتین و خدا به‌خاطر هدایت روسیه مورد ستایش قرار می‌گیرند و از سربازان کشته شده روس به‌عنوان شهدا یاد می‌شود.

از دید برخی جوانان، روسیه سزاوار این است که یک کشور بزرگ باشد، اما در محاصره تهدیدها قرار دارد.

در حال حاضر فرهنگ چند ملیتی و انسان‌گرایی که دست‌کم به‌صورت سطحی بر زندگی شوروی حاکم بود از بین رفته است. «دیمیتری مدودف»، رییس‌جمهور سابق روسیه، به‌طور علنی خواستار محو اوکراین و اوکراینی‌ها شده است. او گفته است: «از آنان نفرت دارم. آنان حرامزاده و دیوانه است. آنان برای ما روس‌ها آرزوی مرگ می‌کنند. تا زمانی که زنده هستیم تمام تلاش‌ام را خواهم کرد تا اطمینان کسب کنم که آنان ناپدید می‌شوند.»

سخنان مدودف توسط مبلغان آنلاین و در رسانه‌های رادیویی تکرار می‌شود: «موفقیت نظامی راه‌حل نهایی نخواهد بود. نازی‌زدایی اوکراین تنها با پاک کردن تاریخ ۳۰ سال اخیر آن امکان‌پذیر است.»

پوتین و مبلغانش از بازسازی امپراتوری‌های از دست رفته گذشته صحبت می‌کنند. آنان حتی گاهی وعده می‌دهند که اروپا را از نظر نظامی و چین و آمریکا را از نظر اقتصادی تسخیر خواهند کرد.

روسیه مملو از تصاویر یکنواخت مردانگی، دینداری و ملیت است. تصاویر برگرفته از گذشته شوروی و تزاری کشور آمیخته با نمادهای مذهبی روی کاپشن سربازان گلدوزی شده و از روی خودروها به پرواز درآمده و بر روی شیشه‌های کلاس درس نمایان می‌شوند. «Z» نماد مرموز جنگ همه جا وجود دارد. رژه نظامی و تظاهرات «خودجوش» طرفدار جنگ در تلویزیون پخش می‌شود. ویدئوها و شعارهای بی‌پایانی که گذشته و حال نظامی روسیه را تحسین می‌کنند در سراسر اینترنت پخش می‌شوند. در همین حال، در مدارس و دانشگاه‌ها با فیلم‌ها و نمایش‌های مربوط به جنگ‌های گذشته و حال و در قالب رژه‌های نظامی و از طریق خدمت اجباری جوانان روس آماده می‌شوند تا از لحاظ تاریخی کشور را به نمایش بگذارند. به آنان گفته می‌شود که روسیه نقشی سرنوشت‌ساز به‌عنوان ناجی بشریت دارد. در روسیه امروزی جنگ آخرین راه‌حل نیست بلکه بخش اساسی از زندگی است و به‌طور متناقضی برای صلح ضروری است.

تصویری از تظاهرات در کی‌یف علیه حمایت جمهوری اسلامی از تهاجم نظامی روسیه به اوکراین، ششم آبان ۱۴۰۱

روابط اوکراین و ایران در پایین‌ترین سطح خود قرار دارد

یک سال و نیم پیش که روسیه حمله گسترده خود علیه اوکراین را آغاز کرد، کم‌تر کسی در کی‌یف تصور می‌کرد تهران از معدود متحدان مسکو شود، هرچند از ابتدا نشانه‌هایش چندان پوشیده نبود، چنان‌که در همان روز اول تهاجم نظامی گسترده روسیه، ابراهیم رئیسی طی تماس تلفنی با ولادیمیر پوتین به همتای خود گفت «نگرانی‌های امنیتی روسیه را در خصوص فعالیت‌های بی‌ثبات‌کننده آمریکا و متحدانش در ناتو درک می‌کنیم.»

رئیسی، نه تنها حمله ارتش روسیه به اوکراین را محکوم نکرد بلکه ابراز امیدواری کرد «آن‌چه اتفاق می‌افتد، به نفع ملت‌ها و منطقه تمام شود.»

پنج ماه پس از این گفت‌وگوی تلفنی و درحالی‌که گزارش‌های متعدد از جنایات جنگی بالقوه ارتش روسیه در اوکراین حکایت داشت، علی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی، صراحتاً ولادیمیر پوتین را ستود و ادعا کرد اگر رییس‌جمهور روسیه «ابتکار عمل» را در اوکراین به دست نمی‌گرفت، «ناتو به بهانه کریمه همین جنگ را به راه می‌انداخت.»

دو ماه پس از این گفت‌وگو، ارتش اوکراین برای اولین بار با پهپادهای ساخت جمهوری اسلامی ایران مواجه شد و از آن پس روسیه به دفعات از پهپادهای انتحاری ساخت ایران استفاده کرده است. ایران که در زمان جنگ با عراق بارها هدف حملات گسترده قرار گرفته بود، اکنون سلاحی به روسیه تحویل داده که برای کشتار غیرنظامیان و تخریب زیرساخت‌هایی به گار گرفته می‌شود که در مقاطعی سراسر اوکراین را به سرما و خاموشی فرو برده است.

گزارش‌ها حاکی است ایران پهپادهای خود را به گونه‌ای تغییر داده که قدرت تخریبی آن‌ها افزایش یابد. مستشاران ایرانی هم در روسیه و مناطق اشغال‌شده اوکراین مستقر شده‌اند تا استفاده از این تسلیحات مخرب را به نظامیان روس آموزش دهند. از تصاویر برمی‌آید که برخی سربازان روس جلیقه ضدگلوله و کلاه خود تولید ایران بر تن دارند و به نارنجک‌های ایرانی مجهزند. در میان گزارش‌ها از احتمال تحویل موشک‌های بالیستیک ایرانی به مسکو، کی‌یف هشدار داد که با این گام، تهران از خط قرمز عبور خواهد کرد.

از اواسط پاییز گذشته وزیر خارجه اوکراین به رییس‌جمهور این کشور پیشنهاد داد که اوکراین روابط دیپلماتیک با ایران را قطع کند. او به تازگی گفت که این پیشنهاد تحت بررسی است.

ماکسیم صبح (Maksym Subkh)، نماینده ویژه رییس‌جمهور اوکراین در امور خاورمیانه، هم‌صدا با سایر مقامات اوکراینی تأکید کرده است که همکاری ایران با روسیه در جنگ علیه اوکراین باید فوراً متوقف شود:

«بدون شک ایران همیشه یک شریک منطقه‌ای بسیار مهم برای اوکراین بوده. روابط قوی تجاری-اقتصادی و پروژه‌های صنعتی جدی داشتیم. این واقعیت که ایران مناسبات دوستانه با اوکراین را قربانی همکاری نظامی خود با روسیه کرده، قطعاً برای ما بسیار تاسف‌بار است. هم وزیر خارجه و هم رئیس‌جمهور اوکراین مکرراً ایران را فراخوانده‌اند به پایان دادن به همکاری با روسیه که به اوکراین و مردم ما آسیب می‌رساند و بر روابط کشورهایمان تأثیر به‌شدت منفی گذاشته است. طی تماس‌هایی که با طرف ایرانی داشتیم، همواره توجه آن‌ها را به این نکته جلب کرده‌ایم که سود ایران از همکاری نظامی با روسیه در مقایسه با پیامدهای مخرب آن بسیار ناچیز خواهد بود.»

عرضه پهپادهای ایرانی به روسیه روابط دو کشور را مخدوش کرده و اوکراین استوارنامه سفیر ایران در اوکراین را لغو کرد و شمار کارمندان سفارت ایران در کی‌یف را نیز کاهش داد. سفیر پیشین اوکراین در تهران پس از پایان دوره‌اش به کی‌یف بازگشت و تعیین سفیر جدید به تصمیم رییس‌جمهور اوکراین و آینده روابط بین دو کشور بستگی دارد. یوگن کرافچنکو، کاردار سفارت اوکراین در ایران، درباره تغییر کیفیت کار دیپلمات‌های اوکراینی در تهران چنین توضیح می‌دهد:

سرنگونی هواپیمای اوکراینی در سال ۲۰۲۰ اولین آزمون سخت برای روابط اوکراین و ایران بود و این موضوع هم‌چنان مشکل‌ساز است. با تهاجم گسترده روسیه، موضوع پهپادها نیز اضافه شده است.

پیش از آن چشم‌انداز خوبی برای توسعه روابط دوجانبه در بسیاری از زمینه‌ها داشتیم. روابط دوستانه بین مردم دو کشور نیز همواره برقرار بوده. تجار دو کشور علاقه‌مند بودند با فرصت‌ها و ظرفیت‌های یکدیگر آشنا شوند و به‌نظر می‌رسد با وجود محدودیت‌ها، پیشرفت خوبی حاصل شده بود. اما در پی رویدادهای اخیر، ارتباطات مان تحت‌تاثیر قرار گرفته است.

در عین حال در سال گذشته، وزرای خارجه^۱ اوکراین و ایران شش گفت‌وگوی تلفنی از جمله در موضوع جنگ و پهپادهای ایرانی داشتند که نشان می‌دهد ارتباطات برقرار است. در حال حاضر، سفارت در تلاش است تا سطح مناسبی از کمیت و کیفیت تماس‌ها در همه سطوح را حفظ کند، اول از همه برای آن که استدلال‌های خود را به طرف مقابل منتقل کنیم.

دو روز پس از شورش گروه شبه‌نظامی واگنر علیه مسکو، و در حالی که کشورهای غربی از تزلزل در قدرت روسیه سخن می‌گویند، حمایت‌های جمهوری اسلامی ایران از حکومت روسیه ادامه دارد و در تازه‌ترین مورد ابراهیم رئیسی و ولادیمیر پوتین تلفنی با یکدیگر گفت‌وگو کردند.

خبرگزاری اینترفاکس روز دوشنبه پنجم تیر گزارش داد که رییس‌جمهور روسیه با رئیسی تماس تلفنی داشت و «حمایت کامل» خود را پس از شورش نافرجام گروه واگنر علیه پوتین ابراز کرد.

همزمان، محمد جمشیدی معاون سیاسی دفتر رییس‌جمهور با اشاره به این گفت‌وگوی تلفنی در توییتی نوشت که رئیسی از «حاکمیت ملی روسیه» حمایت کرده است. او نوشت «پوتین ضمن ارائه توضیحاتی درباره شورش نظامی اخیر، تاکید کرد که این واقعه نتوانست حاکمیت ملی روسیه را به چالش بکشد. رییس‌جمهور (ابراهیم رئیسی) نیز بر حمایت جمهوری اسلامی ایران از حاکمیت ملی روسیه تاکید کرد.»

گفت‌وگوی پوتین و رئیسی در حالی است که پیش‌تر وزیران خارجه جمهوری اسلامی و روسیه نیز با یکدیگر تلفنی گفت‌وگو کرده بودند.

وزارت خارجه جمهوری اسلامی اعلام کرد که حسین امیرعبداللهیان در گفت‌وگو با وزیر خارجه روسیه از حاکمیت قانونی در این کشور در برابر شورش گروه واگنر حمایت کرد و در این تماس گفت که جمهوری اسلامی «اطمینان دارد که کشور روسیه از این مرحله عبور خواهد کرد.»

قبل از آن، ناصر کنعانی، سخن‌گوی وزارت خارجه جمهوری اسلامی، در میانه پیشروی گروه واگنر به سوی مسکو پس از کنترل یک شهر استراتژیک روسیه اعلام کرد که جمهوری اسلامی این رویداد را «موضوع داخلی» روسیه می‌داند. او افزود: «جمهوری اسلامی از حاکمیت قانون در فدراسیون روسیه حمایت می‌کند.»

نورنیوز رسانه نزدیک به شورای امنیت ملی جمهوری اسلامی هم به عنوان اولین واکنش تهران نوشت: «گروه واگنر از نقطه نظر ماهیتی فاقد حداقل توان لازم برای چالش کشیدن ارتش روسیه است.»

اسماعیل کوثری، عضو کمیسیون امنیت ملی مجلس، به سایت دیده‌بان ایران گفت که شورش گروه واگنر تاثیری بر جایگاه و اعتبار ولادیمیر پوتین نخواهد داشت. او همچنین گفت: «این موضوع چندان تاثیری در روند رابطه ایران و روسیه ندارد. روسیه این توانمندی را دارد که در آنجا مسلط شود.»

همچنین رسانه‌های ایران گزارش دادند که قرار است احمدرضا رادان فرمانده کل نیروی انتظامی با هدف رایزنی برای توسعه «همکاری‌های دوجانبه پلیسی» به روسیه سفر کند.

در حالی که تاریخی برای این سفر هنوز اعلام نشده، بر اساس اعلام مرکز اطلاع‌رسانی پلیس، رادان قرار است در جریان این سفر توافق‌هایی درباره «مبارزه با تروریسم، قاچاق انسان، مواد مخدر و همکاری علمی پژوهشی پلیسی» امضا کند.

قصد جمهوری اسلامی برای افزایش این همکاری‌های پلیسی در حالی است که عملکرد نیروی انتظامی در سرکوب آزادی‌های اجتماعی به‌ویژه اعمال حجاب اجباری در ایران موجب محکومیت‌های بین‌المللی شده است.

همچنین این در حالی است که دو کشور پیش‌تر در دیگر حوزه‌های نظامی و امنیتی همکاری‌های خود را افزایش داده‌اند.

علاوه بر برگزاری مانورهای نظامی مشترک، ارسال پهپاد از سوی جمهوری اسلامی به روسیه برای به‌کارگیری در جنگ اوکراین، موجی از واکنش‌ها و محکومیت‌های بین‌المللی را به دنبال داشته است.

در این میان، برخی چهره‌های جمهوری اسلامی از آنچه «روس‌گرایی» مقام‌های تهران خوانده‌اند، انتقاد کرده‌اند.

علاوه بر جمهوری اسلامی، در روزهای اخیر حکومت‌های سوریه، چین و کره شمالی و همچنین برخی از جمهوری‌های استقلال‌یافته از شوروی سابق نیز از پوتین حمایت کرده‌اند.

حمایت این کشورها از جمله تهران از پوتین، در شرایطی است که غرب بر این باور است که با شورش هرچند ناکام واگنر، قدرت روسیه متزلزل شده است.

قدرت تخریب پهپادهای جمهوری اسلامی ایران شاهد-۱۳۶ و شاهد-۱۳۱ در جنگ اوکراین

گزارش گاردین از «قاچاق پهپادهای ایرانی با قایق و هواپیمای دولتی» به روسیه

بن بری محقق ارشد در مرکز مطالعات بین‌الملل در مرکز مطالعات استراتژیک به بی‌بی‌سی گفت که تانک‌ها غربی می‌تواند بازی را برای اوکراین تغییر بدهند اما یک مقام عالی‌رتبه سابق در ارتش بریتانیا می‌گوید بعید است این میزان تانک که به اوکراین وعده داده شده است بتواند به‌طور چشم‌گیری تغییری در وضعیت آن‌ها ایجاد کند. او می‌گوید تاریخ نشان داده است که پیروزی در جنگ‌ها فقط متکی به تانک نیست.

هم‌زمان با رجوع به اخبار، دیمتری پско در صحبت‌های خود چنین هشدار می‌دهد که «اگر اوکراین سلاح‌های بیش‌تری از غرب دریافت کند، جنگ بازهم شدت خواهد گرفت و کشورهای دیگر به‌شکل مستقیم درگیر آن خواهند شد. همین نگرانی از اوج گرفتن جنگ است که متحدان اوکراین را از فرستادن هواپیماهای جت، درحالی‌که اوکراین از آن‌ها درخواست می‌کند، باز می‌دارد.

پهبادهای هم‌نقش مهمی در این جنگ داشته‌اند. پهبادهای اوایل جنگ بیش‌تر کاربرد شناسایی و هدف‌گیری داشتند. از اول جنگ شرکت بیرق‌دار ترکیه تعداد زیاد پهبادهای تی‌بی‌۲ به اوکراین فروخته یا به‌شکل مجانی در اختیارشان قرار داده است تا این کشور بتواند پهبادهای آسیب‌دیده خود را جایگزین کند.

در ماه‌های اخیر روسیه تعداد زیادی پهبادهای کامیکاز (در کنار موشک‌ها کروز) برای حمله به شهرهای اوکراین و نیروگاه‌ها به‌کاربرده است. هرچند ایران می‌گوید قبل از شروع جنگ پهبادهایی در اختیار روسیه گذاشته است، اما گمان می‌رود ایران به‌شکل سری صدها پهباد در طول جنگ به روسیه رسانده است.

ذخایر مهمات اروپا ته کشید!

اما غیر از تلفات بالای اوکراینی‌ها در ضد حمله کنونی خبر بد دیگر برای زلنسکی این که مقامات اروپایی می‌گویند دیگر مهماتی برای ارسال به اوکراین ندارند. مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا روز سه‌شنبه در سخنانی اذعان کرد که این اتحادیه از منابع حیاتی کافی برای تولید مهمات مورد نیاز اوکراین برخوردار نیست، «جوزپ بورل» که در جریان یک کنفرانس مطبوعاتی این سخنانی را مطرح می‌کرد، اذعان کرد: «امروز به عنوان نماینده اتحادیه اروپا در زمینه امنیتی و دفاعی، درک کردم که برای تولید مهمات مورد نیاز اوکراین، منابع حیاتی کافی در اختیار نداریم.» این سخنان در حالی مطرح می‌شود که چند روز پیش بود که بورل گفته بود آغاز مذاکرات صلح میان روسیه و اوکراین پس از پایان انتخابات ریاست جمهوری آتی آمریکا که در ماه نوامبر ۲۰۲۴ (آبان ۱۴۰۳) برگزار می‌شود، خواهد بود. مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا که این سخنان را در مصاحبه با یک رسانه اسپانیایی مطرح می‌کرد، گفت: «ولادیمیر پوتین

منتظر نتایج انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۲۴ آمریکا است و نباید انتظار داشته باشیم که مذاکرات صلح میان مسکو و کیف پیش از آن آغاز شود.»

گزارشات مختلف تکان دهنده از تلفات نظامیان روسی و اوکراینی

نشریه آمریکایی «نیویورک تایمز» در گزارشی تکان دهنده از تلفات بالای نظامیان اوکراینی در ضد حمله جاری این کشور علیه نیروهای روسی نوشته است که «دیگر گورستان‌ها پر شده‌اند و برای دفن اجساد سربازان اوکراینی جایی باقی نمانده است.» وزارت دفاع آمریکا اما در توجیه این تلفات گفته است کشته شدن سرباز بخشی از جنگ است!

اوکراین تبدیل به گوشت دم توپ شده است. این مسئله به خوبی در جریان ضد حمله اوکراینی‌ها و تلفات بالای آن‌ها قابل مشاهده است. این ضد حمله این روزها به محل بحث جریانات رسانه‌های و سیاسی غرب تبدیل شده است. معاون وزیر دفاع اوکراین این ضد حمله را به «دوئل» و «نبرد شدید» توصیف کرده و مدعی شده است که با «گام‌های کوچک» اما رو به جلو همراه بوده است؛ اما بسیاری از رسانه‌های غربی طی روزهای اخیر به صراحت اعلام کرده‌اند که ضد حمله اوکراین نه تنها شکست خورده و در دستیابی به اهداف خود موفق نبوده است بلکه با تلفات بسیار گسترده‌ای نیز همراه بوده است.

ابعاد جنگ در اوکراین، برای ژنرال کاوولی، سرفرماندهی ناتو در اروپا تکان دهنده است. او با اعلام آماری از تلفات انسانی، خسارات تسلیحاتی و مهمات مربوط به روسیه تأکید کرد که ارتش کی‌یف در معرض اتمام مهمات قرار دارد. از نظر سرفرمانده کل نیروهای نظامی ناتو در اروپا، پس از حمله روسیه به اوکراین، ناتو باید خود را با واقعیت جدید انطباق دهد.

ژنرال آمریکایی کریستوفر کاوولی به‌عنوان مهمان افتخاری در ضیافت سنتی «شام ماتی» در تالار شهرداری هامبورگ گفت که گستردگی این جنگ غیرقابل باور است. به گفته کاوولی، روسیه تاکنون بیش از ۲ هزار تانک رزمی را از دست داده است. بیش از ۲۰۰ هزار سرباز و بیش از ۱۸۰۰ افسر روس کشته یا زخمی شده‌اند.

کاولی افزود، علاوه بر این، ارتش روسیه به‌طور متوسط روزانه بیش از ۲۳ هزار گلوله توپخانه‌های شلیک می‌کند. بر اساس برآوردهای پیشین، این رقم در طول تهاجم روسیه بیش‌تر بوده است. محافل نظامی فرانسه پیش‌تر گفته بودند که نیروهای کرملین در تابستان گذشته روزانه ۵۰ هزار گلوله توپخانه‌های شلیک کرده‌اند. در همین حال، گفته می‌شود که در اوکراین تعداد شلیک روزانه گلوله‌های توپخانه‌های به مراتب کم‌تر است. یک مقام آمریکایی در نوامبر گذشته تخمین زد که این کشور روزانه از ۴ تا ۷ هزار گلوله توپخانه در روز مصرف دارد. علاوه بر این، کیف با تهدید کمبود مهمات روبه‌رو است. اورماس رینسالو، وزیر امور خارجه استونی، هفته گذشته هشدار داد که گلوله‌های توپخانه‌های اوکراین رو به اتمام است.

وزیر خارجه استونی گفت: «امروز در وضعیتی هستیم که روسیه در یک روز به اندازه تولید یک ماه اتحادیه اروپا گلوله توپخانه‌های استفاده می‌کند.» به همین دلیل کمیسیون اتحادیه اروپا اخیراً پیشنهاد کرده است، با بودجه اتحادیه اروپا از کشورهای عضو در تهیه و تولید مهمات حمایت خواهد کرد.

ژنرال کاوولی در سخنرانی خود توضیح داد که وقتی ناتو در شرایط سخت رویارویی قرار می‌گیرد، «قدرت سخت» باید یک استدلال باشد. او گفت: «اگر دیگری با یک تانک می‌آید، شما نیز باید یک تانک داشته باشید.» او افزود، یکی از درس‌های دوران جنگ سرد این است که این مسئله به دقت سلاح برمی‌گردد. علاوه بر این، ظرفیت تولید صنایع دفاعی نیز حائز اهمیت است. در جنگ آن کسی پیروز می‌شود که می‌تواند سریع‌ترین تولید را داشته باشند.

ژنرال ناتو در عین حال بر اهمیت رهبری غیرنظامی نیز تاکید ورزید: «ما از این درگیری آموختیم که رهبری غیرنظامی بسیار حیاتی است.» این امر می‌تواند ملت را بسیج کند و الهام‌بخش هم‌پیمانان باشد.

روسیه شمار سربازان روسی کشته شده در اوکراین را حدود ۱۸ هزار نفر اعلام کرده اما منابع اوکراینی و غربی این آمار را تا ۲۰۰ هزار نفر هم برآورد می‌کنند.

وزارت دفاع بریتانیا روز یکشنبه، دوم آوریل ۱۳ فروردین ۱۴۰۲، در ارزیابی روزانه خود از وضعیت جنگ اوکراین نوشت، «اقلیت قابل توجهی» از سربازان تلف شده روسی جان خود را در درگیری‌های نظامی از دست نداده‌اند. ستاد کل نیروهای مسلح اوکراین می‌گوید، از آغاز تهاجم روسیه در ۲۴ فوریه سال پیش تا دوم آوریل امسال حدود ۱۷۴ هزار و ۵۵۰ نظامی روسی کشته شده‌اند و ۵۶۰ مورد از این تلفات فقط مربوط به درگیری‌های اول آوریل بوده است.

نابودی روزانه یک گردان اوکراینی

داگلاس مگ گرگور سرهنگ بازنشسته ارتش آمریکا نیز در یک مصاحبه تلویزیونی با اشاره به سیاست اشتباه دولت آمریکا در اوکراین گفت: «زلنسکی آشکارا اعتراف کرده است که در موضع درماندگی است. اوکراین عملاً شکست خورده است. آن‌ها هزاران تلفات داده‌اند فکر می‌کنم که آمار کشته‌شدگان دارد به ۲۰۰ هزار تن می‌رسد. بهترین سربازان اوکراین کشته شدند.» مشاور سابق وزارت دفاع آمریکا افزود: «ما کاملاً در محاسبات خود اشتباه کردیم و حالا نشستیم و خیره به فاجعه اوکراین می‌نگریم. نیرویی که ما در اوکراین مسلح کردیم، نابود شد. آن‌ها هزاران تن را از دست می‌دهند. در واقع روزانه نزدیک یک گردان ناپدید می‌شود. تمام کاری که کردیم تضعیف ناتو و آسیب به آبروی خود در برابر دیدگان همه بود و حالا باید اعتراف کنیم که اشتباه کردیم و باید توافق کنیم» وی تأکید کرد: «اگر توافق نکنیم چه کسی می‌تواند جلوی اشغال کیف و پیشروی روسیه تا مرز لهستان را بگیرد؟ هیچ‌کس.»

گزارش تحقیقی بی‌بی‌سی: ۲۵ هزار سرباز روسیه از آغاز جنگ اوکراین کشته شده‌اند

تحقیقات بی‌بی‌سی نشان می‌دهد که از ابتدای شروع جنگ اوکراین در نوامبر سال ۲۰۲۲ تا به امروز (۲۶ خرداد ۱۴۰۲ - ۱۶ ژوئن ۲۰۲۳) حدود ۲۵ هزار سرباز روسیه کشته شده‌اند.

این رقم چهار برابر آمار رسمی منتشر شده توسط مسکو است. این تحقیق از سوی سرویس روسی بی‌بی‌سی و وبسایت روسی مدیازونا صورت گرفته و آمار برآوردی با بررسی تصاویر قبرهای جنگی، پست‌ها در شبکه‌های اجتماعی و گزارش‌های خبرگزاری‌های محلی در سراسر روسیه، به دست آمده است. این گزارش می‌افزاید که در ابتدای حمله روسیه به اوکراین بیش‌تر سربازانی که جان خود را از دست داده‌اند، حرفه‌ای و آموزش دیده بوده‌اند، در حالیکه براساس این تحقیقات در حال حاضر کسانی بیش‌تر کشته می‌شوند که مسن‌تر و با آموزش نظامی کم‌تر هستند.

این تحقیقات نشان می‌دهد که اکثر کسانی که اخیراً در جنگ اوکراین جان خود را از دست داده‌اند افرادی هستند که در استخدام گروه مزدور واگنر بوده و از زندان‌های روسیه به خط مقدم جنگ اعزام شده‌اند. تبلیغ استخدام در نیروی نظامی روسیه با عنوان «کار برای یک مرد واقعی» در خیابانی در شهر سن‌پترزبورگ به نمایش درآمده‌اند.

وزارت دفاع اوکراین با ادعای کشته‌شدن روزانه ۳۰۰ تا ۶۰۰ سرباز روس، میزان تلفات روسیه تا فرارسیدن کریسمس ۲۰۲۳ را ۱۰۰ هزار کشته تخمین زده است. نشریه نیوزویک در گزارشی نوشته است که وزارت دفاع اوکراین آمار نیروهای کشته شده روسیه در اوکراین را روزانه بین ۳۰۰ تا ۶۰۰ نفر اعلام کرده است که در صورت باقی ماندن همین آمار، کشته‌های مسکو در جنگ را تا کریسمس به ۱۰۰ هزار نفر می‌رساند.

کی‌یف مدعی است که کشته‌های مسکو با گذشت نزدیک به ۱۰ ماه از آغاز جنگ، ۹۴ هزار و ۱۴۰ مورد بوده که شامل ۳۸۰ مورد تلفات حمله روز شنبه به ملیتوپول می‌شود.

طبق گزارش‌های ادعایی وزارت دفاع اوکراین، از زمان شروع جنگ به‌طور میانگین هر روز ۳۲۰ سرباز روسی جان خود را از دست می‌دادند اما این عدد طی چند ماه گذشته به‌صورت روزانه به بیش از ۵۰۰ کشته افزایش یافته است.

جنگ اوکراین باعث مرگ و میر در سطحی شده است که از زمان جنگ جهانی دوم در اروپا دیده نشده است. بر اساس گزارش کمیساریای عالی حقوق بشر سازمان ملل (OHCHR)، که معتقد است ارقام واقعی بسیار بالاتر است، از ۲۴ فوریه ۲۰۲۲ تا ۲۱ مه ۲۰۲۳، ۸۸۹۵ غیرنظامی به‌عنوان کشته و ۱۵۱۱۷ زخمی ثبت شده است. بر اساس مجموعه‌ای از اسناد اطلاعاتی ادعایی ایالات متحده که در فضای مجازی منتشر شده است، حدود ۳۵۴،۰۰۰ سرباز روسی و اوکراینی کشته یا زخمی شده‌اند. اوکراین آمار دقیق کشته‌شده‌های خود را اعلام نکرده است. سرگئی شویگو وزیر دفاع روسیه در ۲۱ سپتامبر ۲۰۲۲، گفت که ۵۹۳۷ سرباز روسی از آغاز جنگ کشته شده‌اند. از آن تاریخ تاکنون هیچ به روز رسانی بیشتری داده نشده است. هم اوکراین و هم روسیه می‌گویند که طرف مقابل تلفات بسیار زیادی را متحمل شده است. دیپلمات‌های غربی به رویترز گفتند که تعداد کشته‌ها و تلفات روسیه در مجموع حدود ۲۰۰ هزار نفر است.

شویگو می‌گوید که تنها در ماه مه ۱۶۰۰۰ سرباز اوکراینی جان خود را از دست داده‌اند. یوگنی پریگوژین - قدرتمندترین مزدور روسیه در این جنگ - می‌گوید که ۷۲۰۰۰ سرباز اوکراینی در نبرد باخموت کشته شده‌اند. به گفته او واگنر در طول جنگ حدود ۵۰۰۰۰ محکوم را برای خدمت در جنگ اوکراین در ازای دریافت عفو ویژه جذب کرده که حدود ۲۰ درصد از آن‌ها کشته شده‌اند. براساس آماری که پریگوژین داده تقریباً به همان میزان از سربازان قراردادی او - ۱۰۰۰۰ - کشته شده بودند. کی‌یف می‌گوید تلفات روسیه در باخموت بسیار بیش‌تر از تلفات اوکراین است.

درگیری در شرق اوکراین در سال ۲۰۱۴، پس از سرنگونی یک رئیس‌جمهور طرفدار روسیه و الحاق کریمه توسط روسیه آغاز شد و نیروهای جدایی‌طلب مورد حمایت روسیه در حال نبرد با نیروهای مسلح اوکراین بودند. بر اساس گزارش OHCHR، حدود

۱۴۰۰۰ نفر از سال ۲۰۱۴ تا پایان سال ۲۰۲۱ در آن جا کشته شده‌اند، از جمله ۳۱۰۶ غیرنظامی.

آژانس پناهندگان سازمان ملل اعلام کرده که از زمان تهاجم سال ۲۰۲۲، میلیون‌ها اوکراینی مجبور به ترک خانه‌های خود شده‌اند. اوکراین بیش از ۴۱ میلیون نفر جمعیت دارد.

کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل (UNHCR) گفت که حدود ۱۷/۶ میلیون نفر در اوکراین به کمک فوری بشردوستانه نیاز دارند، از جمله بیش از ۵ میلیون نفر که در داخل به دلیل جنگ آواره شده‌اند. بر اساس داده‌های آژانس، بیش از ۸ میلیون پناهنده از اوکراین در سراسر اروپا ثبت شده که بیش‌ترین تعداد آن‌ها در روسیه، لهستان و آلمان است. روسیه ۲/۹ میلیون پناهنده اوکراینی ثبت شده دارد.

اوکراین کنترل حداقل ۱۷ تا ۱۸ درصد از اراضی خود را از دست داده از جمله در نوار ساحلی. اقتصاد آن فلج شده و برخی از شهرها در اثر جنگ به زمین‌های بایر تبدیل شده‌اند.

بر اساس گزارش صندوق بین‌المللی پول، اقتصاد اوکراین در سال ۲۰۲۲، ۳۰ درصد کاهش یافت و پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۲۳ تا ۳ درصد دیگر کاهش یابد. بر اساس ارزیابی مشترک اوکراین، گروه بانک جهانی، کمیسیون اروپا و سازمان ملل، بازسازی و احیای اوکراین طی یک دهه آینده ۴۱۱ میلیارد دلار هزینه خواهد داشت. مشخص نیست اوکراین چقدر برای جنگ هزینه کرده است.

هزینه‌های روسیه برای جنگ به یک راز دولتی تبدیل شده است اما می‌توان گفت که تحریم‌های غرب که پس از تهاجم روسیه به اوکراین بر مسکو اعمال شد یک شوک بزرگ به اقتصاد روسیه وارد کرد. اقتصاد روسیه تورم دو رقمی که برای سال ۲۰۲۲، پیش‌بینی شده بود را به چالش کشید، اما این کشور تا بازگشت به رفاه فاصله زیادی دارد زیرا دولت هزینه‌های بیش‌تری را به سمت ارتش هدایت می‌کند.

وزارت اقتصاد روسیه انتظار دارد رشد تولید ناخالص داخلی در سال جاری حداقل ۱/۲ درصد باشد. صندوق بین‌المللی پول (IMF) رشد ۰/۷ درصدی در سال ۲۰۲۳ را پیش‌بینی می‌کند و انتظار دارد انزوای جهانی و کاهش درآمدهای انرژی، چشم‌انداز روسیه را برای سال‌های آینده کاهش دهد.

در حالی که هزینه‌های نظامی روسیه افزایش می‌یابد و تحریم‌ها درآمدهای انرژی این کشور را کاهش می‌دهند، مسکو با نبردی برای کنترل کسری بودجه خود مواجه است. روسیه بخش عمده‌ای از بازار گاز اروپا را از دست داده است اما توانسته است به فروش نفت خود به بازارهای جهانی ادامه دهد. این کشور از بازارهای مالی غرب کنار گذاشته شده است، اکثر الیگارش‌های آن تحریم شده‌اند و در تامین برخی اقلام مانند ریزتراشه‌ها با مشکلاتی مواجه است.

ویلیام برنز، رییس سیا در اوایل سال جاری گفت که پوتین می‌تواند روسیه را به «یک مستعمره اقتصادی چین در طول زمان» تبدیل کند.

افشاگری تکان‌دهنده رابرت اف کندی

رابرت اف کندی، نامزد انتخابات ریاست جمهوری آمریکا گفت: جورج بوش به روس‌ها وعده داد ما ناتو را یک اینچ به شرق منتقل نخواهیم کرد اما ما ناتو را نه یک اینچ، بلکه ۱۰۰۰ مایل به شرق و به ۱۴ کشور منتقل کردیم ما دروغ‌گوهای خوبی نیستیم.

رابرت کندی: در جنگ آمریکا و روسیه ۳۰۰ هزار اوکراینی کشته شدند
نامزد دموکرات انتخابات ریاست جمهوری آمریکا اعلام کرد که ۳۰۰ هزار اوکراینی در جنگ آمریکا علیه روسیه که دلایل ژئوپلیتیک دارد، کشته شدند.

جنگ اوکراین را بسیاری از کارشناسان جنگ نیابتی آمریکا و روسیه می‌دانند. به گفته کارشناسان آمریکا با هدف تضعیف توان نظامی و اقتصادی روسیه این جنگ را به راه انداخت و برای رسیدن به این هدف حتی اگر لازم باشد تک‌تک اوکراینی را را قربانی خواهد کرد. در همین راستا «رابرت کندی» نامزد دموکرات انتخابات ریاست جمهوری

۲۰۲۴ آمریکا نیز با اذعان به این واقعیت اعلام کرد که در این جنگ ۳۰۰ هزار نفر اوکراینی به خاطر جنگ بین روسیه و آمریکا کشته شده‌اند.

برادرزاده «جان اف کندی» به برنامه اینترنتی آنهرد (Unherd) گفت: لوید آستین (وزیر دفاع آمریکا) در آوریل (فروردین - اردیبهشت) ۲۰۲۲، گفته بود هدف ما در این جا از پای درآوردن ارتش روسیه است. از پای درآوردن یعنی چه؟ یعنی به کشتن دادن اوکراینی‌ها. وی افزود: ما ۳۰۰ هزار اوکراینی را قربانی کرده‌ایم. فرمانده یگان نیروهای ویژه اوکراین گفته که ۸۰ درصد از نیروهایش کشته یا زخمی شده‌اند و نمی‌توان این واحد را بازسازی کرد. این سیاستمدار دموکرات که سخنانش از سوی جریان اصلی رسانه‌های آمریکایی نادیده گرفته می‌شود، پیشتر نیز در کارزار انتخاباتی خود گفته بود: برزیل و پاکستان تصمیم گرفته‌اند در تجارت خود از ارز چین استفاده کرده و از دلار دور شوند. وی اضافه کرد: می‌توانید تصور کنید این تصمیم چه هزینه‌ای برای ما خواهد داشت؟ اگر دلار آمریکا ارز غالب در جهان نباشد، ما سالانه ۷۵۰ میلیارد دلار ضرر خواهیم کرد. این یکی از عواقب جنگ‌هایی است که ادامه دارد. ما باید آن را بررسی کنیم.

اولین سالگرد حمله روسیه به اوکراین؛ چه چیزی تغییر کرده است؟

یک سال (۵ اسفند ۱۴۰۱ - ۲۴ فوریه ۲۰۲۳) پس از حمله، منطقه تحت کنترل روسیه به محدوده‌ای بسیار کم‌تر از آن‌چه در اوایل جنگ، در روزهایی که نیروهایش را به سمت کی‌یف روانه کرد، رسیده است. با وجود این منطقه بزرگی از اوکراین هنوز در دست روسیه است. این مناطق بیش‌تر در شرق و جنوب اوکراین هستند.

بعد از یورش ناموفق به سمت پایتخت اوکراین، تلاش ارتش روسیه به تصرف مناطقی متمرکز شد که می‌توانند مناطق تحت تصرف آن‌ها در شرق کشور از جمله لوهانسک و مناطق اطراف کریمه را به هم متصل کنند.

در ماه مه ۲۰۲۲، وقتی بعد از یک محاصره طولانی و خونین اوکراین شروع به تخلیه نیروهای خود از کارخانه فولادسازی آروفستال در ماریوپول کرد، نیروهای روس به موفقیت‌هایی رسیدند. این پیروزی به روسیه دسترسی به بخشی از خاک اوکراین را داد

که می‌توانست مانند پل‌های مناطق تحت کنترل آن‌ها در جنوب و شرق را به ساحل جنوب شرقی اوکراین در دریای آزوف متصل کند.

اما از آن دوره به بعد، بیش‌تر پیروزی‌های چشم‌گیر این جنگ متعلق به نیروی‌های اوکراین بوده است.

نیروهای اوکراینی در ضد حمله‌ای در ماه سپتامبر توانستند بخشی از مناطق اشغال‌شده شمال شرقی خارکیف را پس بگیرند. بعد از آن، اوکراین توانست شهر لیمان و دیگر مناطق دونتسک و لوهانسک را هم پس بگیرد.

در ماه نوامبر ۲۰۲۲، پیش‌روی نیروی‌های کی‌یف توانست نیروهای روسیه را از شهر خرسون در شرق رودخانه دنیپر خارج کند. هرچند نیروهای روسیه هنوز ساحل غربی این رودخانه را در دست دارند.

روسیه به این پیش‌روی‌های اوکراین با حمله‌های موشکی و پهبادی به شهرهای اوکراین و نیروگاه‌های آن‌ها پاسخ داد. حرکتی که ابتدا در واکنش به حمله جسورانه ماه اکتبر نیروهای اوکراین به یکی از پل‌های مهمی که کریمه را به روسیه وصل می‌کرد، انجام شد.

در شرق اوکراین، نیروهای روسیه درگیر نبردی خونین برای اشغال شهر باخموت در ۶۰۰ کیلومتری شمال دونسک بودند.

هم‌زمان در طی این حمله‌ها شکافی بین ارتش روسیه و گروه واگنر-یک گروه نظامی خصوصی در روسیه - بر سر این که کدام‌یک از آن‌ها اشغال شهر سلودار را به سرانجام رسانده ایجاد شد.

این جنگ تا این‌جا هزاران کشته داشته است اما هر دو طرف درگیر از اعلام آمار رسمی نظامی سرباز می‌زنند. تا ۱۳ فوریه سال ۲۰۲۳، مرگ ۷۱۹۹ نفر از شهروندان اوکراین به ثبت رسیده است. ۱۱۷۵۶ نفر هم طبق آمار رسمی کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل متحد مجروح شده‌اند.

اما این سازمان می‌گوید به‌نظر آن‌ها تعداد واقعی بسیار بالاتر است چون رسیدن اطلاعات از مناطقی که درگیرهای شدیدی در آن‌ها در جریان بوده است بسیار با تاخیر انجام‌شده است و هنوز بسیاری از گزارش‌ها به‌دست آن‌ها نرسیده است.

از زمان شروع حمله روسیه به اوکراین آژانس پناهندگان سازمان ملل جابه‌جایی و مهاجرت ۷/۷ پناهنده را از اوکراین به کشورهای مختلف اروپا و از جمله روسیه گزارش داده است. از میان جمعیت ۴۴ میلیون نفری اوکراین، نزدیک به ۷ میلیون نفر هم در داخل کشور مجبور به مهاجرت و جابه‌جایی شده‌اند.

بعد از روسیه، بیش‌ترین تعداد پناهندگان به هلند، آلمان و جمهوری چک رفته‌اند. سازمان ملل متحد این وضعیت را «سریع‌ترین مهاجرت اجباری جمعیت از زمان جنگ جهانی دوم» توصیف کرده است.

هرچند بسیاری از مردم بعد از ضد حمله‌های نیروی‌های اوکراین به بعضی شهرها از جمله کی‌یف بازگشته‌اند، دولت اوکراین هم‌چنان از پناهنده‌ها درخواست می‌کند تا بهار به خانه‌های خود برنگردند. آن‌ها امیدوارند با گرم شدن هوا، بازگشت مردم به خانه‌هایشان، فشار کمتری بر سیستم برق کشور که به‌شدت در اثر حمله‌های پهبادی آسیب‌دیده است، وارد کند.

بسیاری از پناهندگان اوکراینی که بیش‌تر زنان و کودکان هستند به گرمی در کشورهای سراسر اروپا پذیرفته شدند اما هر چه جنگ بیش‌تر ادامه پیدا کرد و با بالا رفتن هزینه‌های زندگی مقامات رسمی در آلمان و بعضی دیگر کشورها این سؤال را پیش کشیده‌اند که تا کی می‌توانند میزبان این پناهندگان باشند.

مارتینا شویینبرگ، یکی از اعضای شورای محلی تورینگن در آلمان می‌گوید ناحیه آن‌ها برای اسکان پناهندگان اوکراینی بر صاحب‌خانه‌های خصوصی متکی بوده است اما حالا این افراد تمایلی به ادامه دادن خانه‌های خود به پناهندگان نشان نمی‌دهند.

او می‌گوید: «ظرفیت ما تکمیل شده است. چیزی در دست‌مان باقی نمانده است.» وقتی منطقه جنگی را ترک می‌کنید و می‌خواهید زندگی جدیدی در کشوری جدید آغاز کنید درحالی‌که هنوز ضربه روحی آن‌چه گذشته را هم با خود دارید و بسیاری از آشنایان خود را گم کرده، از دست‌داده و یا جا گذاشته‌اید، به‌عنوان یک پناهنده روزهای بسیار سختی پیش رو دارید.

آژانس پناهندگان سازمان ملل هشدار داده است: «بسیاری از پناهندگان اوکراینی علاقه دارند در کشورهای میزبان مشغول به کار شوند اما برای این نیاز به حمایت

بیش تر دارند. آن‌ها همچنین برای هم‌خوان شدن با جامعه‌های جدیدی که وارد آن شده‌اند نیاز به حمایت دارند.»

متخصصان حقوق بشر سازمان ملل متحد در ماه اکتبر در مورد مسائلی ابراز نگرانی کردند. آن‌ها گفتند: «زنان، کودکان و افراد سالمند و با ناتوانی‌های جسمی در شرایط بسیار نامناسبی قرار گرفته‌اند که آن‌ها را در معرض خطر قرار می‌دهد.»

مارتین گریفیس، معاون دبیر کل سازمان ملل در امور بشردوستانه و کمک‌های اضطراری به‌تازگی در بیانیه‌ای گفته است: «بعد از نزدیک به یک سال، جنگ هم‌چنان ادامه دارد و هم‌چنان در ابعاد بسیار وسیعی ویرانی و مرگ و مهاجرت ایجاد می‌کند.»

فیلیپو گراندی، کمیسر عالی پناهندگان سازمان ملل در فوریه سال ۲۰۲۳ به رهبران کشورهای اتحادیه اروپا گفت: «باید همراهی و حمایت از تمام پناهندگان ادامه پیدا کند.»

یکی از بزرگ‌ترین تغییراتی که از اول جنگ تا حالا با شاهد آن هستیم سلاح‌هایی است که در طول جنگ به کار رفته‌اند و کشورهای که تامین‌کننده آن هستند.

روسیه خود دومین کشور صادرکننده اسلحه در جهان است و در ابتدای این جنگ، لااقل روی کاغذ به نظر می‌رسید نیروی نظامی‌اش بسیاری قوی‌تر از اوکراین است. اما حالا با گذشت یک سال، بیش از ۳۰ کشور به اوکراین کمک تسلیحاتی کرده‌اند.

دکتر باربارا زنچتا از بخش مطالعات جنگی دانشگاه کینگز به بی‌بی‌سی می‌گوید: «ولادیمیر پوتین توقع داشت اوکراین در برابر همسایه قدرتمندش منفعل باشد و کشورهای دیگر دخالت چندانی در این جنگ نکنند. این محاسبه غلط به ادامه‌دار شدن این جنگ منجر شده است. بی‌این که بتوان پایانی برای آن متصور شد.»

با شدت گرفتن جنگ هزاران اسلحه شانه پرتاب آن لا که می‌توانند با یک شلیک تانک‌ها را منهدم کنند به اوکراین داده شدند. این نوع اسلحه توانست کمک زیادی در روزهای اول جنگ که روسیه قصد اشغال کی‌یف را داشت به نیروهای اوکراین کند.

از آن زمان به بعد، بیش‌تر جنگ در جبهه شرق اوکراین در جریان بوده است و اوکراین توانسته پیروزی‌های زیادی با کمک سلاح‌های دوربرد داشته باشد.

ایالات متحده آمریکا، کانادا و استرالیا تاکنون تعداد زیادی هویتزهای ام‌۷۷ و سامانه‌های موشکی قدرتمندی از جمله هیمار ام‌۱۴۲ در اختیار اوکراین قرار داده‌اند.

طبق گزارش مسئولان آمریکایی (که مقام‌های رسمی روسیه و چین آن را رد کرده‌اند)، روسیه برای این جنگ به ناچار بر کشورهای چوون کره شمالی برای خرید اسلحه و موشک متکی بوده است. کشورهایی که به شکل گسترده‌ای تحت تحریم‌های کشورهای غربی هستند.

دسترسی بهتر اوکراین به سلاح‌ها دوربرد عامل اصلی پیروزی‌های اخیر این کشور در جبهه‌های جنوب و شرق بوده است. سیستم‌های پیشرفته غربی نقش مهمی در بالا بردن قدرت دفاعی اوکراین در برابر حمله‌های هوایی روسیه داشته است.

از آغاز جنگ اوکراین از باتری‌های سلاح‌های زمین به هوایی که از زمان روسیه در این کشور مانده بود مانند اس ۳۰۰ استفاده می‌کرد. اما این سلاح‌ها با مجموعه‌ای از سلاح‌های جدید غربی از سیستم پیشرفته پدافند زمین به هوای ملی به نام ناسام همراه شد که ایالات متحده به اوکراین داد و همچنین سلاح‌های آیریس-اس آلام که از آلمان رسید و همین‌طور سلاح‌های پرتاب از روی شانه کوچک‌تری به نام استار استریک که بریتانیا به آن‌ها داد.

در ماه دسامبر، واشنگتن اعلام کرد موشک‌های پیشرفته پتریوت به اوکراین خواهد فرستاد و آلمان و هلند هم همین روند را دنبال خواهند کرد. بسته به محدوده هر موشک، بیش‌تر آن‌ها می‌توانند تا ۱۰۰ کیلومتر برد داشته باشند.

اما اوکراین در چند زمینه از جمله کندی ارسال کمک‌های تسلیحاتی کلافه است. هرچند در اوایل جنگ این کشور توانست نفربرهای جنگی استرایکرز و برادلی برای پیاده‌نظام خود دریافت کند، اما متحدان اوکراین در تامین کردن تانک بسیار کند عمل کرده‌اند. تازه در ماه ژانویه بود که ائتلافی از کشورها با ارسال تانک‌های زرهی موافقت کردند. بریتانیا ابتدا با فرستادن تانک‌های چلنجر و بعد ایالات متحده تانک‌های ام ۱ ابرامز و آلمان با لئوپارد ۲ موافقت کردند. تصمیم برلین از جهاتی بسیار مهم است زیرا بسیاری از کاربران تانک‌ها لئوپارد ساخت آلمان مانند لهستان اجازه پیدا می‌کنند آن‌ها را در اختیار اوکراین بگذارند.

پوتین و سلاح اتمی؛ «غرب در پی شکست استراتژیک روسیه نباشد»

ولادیمیر پوتین، رئیس جمهور روسیه در سخنرانی خود در مجمع اقتصادی سن پترزبورگ تایید کرد که کلاهک‌های هسته‌ای تاکتیکی روسیه پیش از این به متحد نزدیک این کشور یعنی بلاروس تحویل داده شده است، اما تاکید کرد که در حال حاضر نیازی نمی‌بیند که روسیه به کار بست سلاح‌های هسته‌ای متوسل شود.

پوتین گفت: «چنان که می‌دانید ما در حال مذاکره با متحد خود (الکساندر) لوکاشنکو بودیم که بخشی از این سلاح‌های هسته‌ای تاکتیکی را به خاک بلاروس منتقل کنیم. این اقدام صورت گرفته است.»

پوتین با بیان این که اولین کلاهک‌های هسته‌ای به خاک بلاروس انتقال یافتند، ادامه داد که «اما این فقط اولین‌ها بود، قسمت اول.» او گفت روسیه این کار را تا پایان تابستان یا تا پایان سال به‌طور کامل انجام خواهد داد.

رئیس جمهور روسیه در این مجمع اقتصادی گفت که استقرار چنین کلاهک‌هایی با برد کوتاه بالقوه می‌توانند در میدان نبرد مورد استفاده قرار گیرند و این اقدام، «در قبال تسلیح و حمایت کشورهای غربی از اوکراین بوده است.»

پوتین با استفاده از یک اصطلاح دیپلماتیک برای شکست احتمالی قدرت روسیه گفت: «این دقیقاً یک عنصر بازدارنده برای همه کسانی است که در فکر تحمیل شکست استراتژیک به ما هستند تا از این وضعیت غافل نباشند.»

الکساندر لوکاشنکو، هم‌پیمان سرسخت پوتین، چند روز پیش گفت که کشورش تحویل تسلیحات هسته‌ای تاکتیکی از روسیه را آغاز کرده است که سه برابر قوی‌تر از بمب‌های اتمی است که آمریکا در سال ۱۹۴۵ به ژاپن پرتاب کرد.

واشنگتن از تصمیم پوتین انتقاد کرد اما گفت که قصد تغییر موضع خود در قبال سلاح‌های هسته‌ای استراتژیک را ندارد و هیچ نشان‌های دال بر آماده شدن روسیه برای استفاده از سلاح هسته‌ای را نمی‌بیند.

پوتین گفت که غرب هر کاری که می‌تواند برای تحمیل شکست استراتژیک به روسیه در اوکراین انجام می‌دهد، تا جایی که مسکو پس از حمله به همسایه خود در سال

گذشته در آنچه که آن را «عملیات نظامی ویژه» خواند، در بزرگ‌ترین جنگ زمینی در اروپا از زمان جنگ جهانی دوم قرار گرفته است. رهبر کرملین گفت: «سلاح‌های هسته‌ای برای تضمین امنیت ما به معنای وسیع کلمه و وجود دولت روسیه ساخته شده‌اند، اما ما... نیازی به استفاده از آن‌ها نداریم.» پوتین ادعا کرد که ضدحمله اوکراین علیه نیروهای روسیه در این کشور تاکنون هیچ موفقیت معناداری نداشته و نیروهای کی‌یف متحمل خسارات سنگینی شده‌اند و «هیچ شانس» در برابر ارتش روسیه ندارند. او پیش‌بینی کرد که به زودی تجهیزات نظامی اوکراین ته خواهد کشید به طوری که کاملاً متکی به جنگ‌افزارهای ارائه شده توسط غرب خواهد بود و توانایی این کشور برای یک جنگ طولانی‌مدت، تضعیف خواهد شد.

بسیاری از تحلیل‌گران نظامی مستقل می‌گویند اوکراین در طول حدود ۱۶ ماه جنگ، بهتر از ارتش بسیار بزرگ‌تر روسیه عمل کرده است و این کشور را مجبور به عقب‌نشینی بزرگ از حومه‌های شهرهای کیف، خارکیف و خرسون کرده است. اوکراین می‌گوید هفت روستا و ۱۰۰ کیلومتر مربع را در مراحل اولیه ضدحمله خود بازپس گرفته است. اما وزارت دفاع روسیه روز جمعه اعلام کرد که نیروهای این کشور چندین تلاش متقابل توسط ارتش اوکراین در مناطق مختلف در خط مقدم نبردها را دفع کرده‌اند و خسارات زیادی به ارتش اوکراین وارد کرده‌اند. پوتین با لحنی تهدیدآمیز گفت: «سخت‌افزارهای غربی مانند تانک‌های لئوپارد ساخت آلمان به طور منظم نابود می‌شوند و اگر کی‌یف جنگنده‌های اف ۱۶ اس ساخت آمریکا را از متحدان خود دریافت کند، آن‌ها نیز در آتش خواهند سوخت.» پوتین افزود: «شکی نیست که اف ۱۶ها نیز در آتش خواهند سوخت. اما اگر آن‌ها در خارج از اوکراین مستقر شوند و در عملیات‌های جنگی مورد استفاده قرار گیرند، باید ببینیم که چگونه درگیر شویم و کجا با آن تجهیزات که در عملیات جنگی علیه ما استفاده می‌شود، درگیر شویم.» او گفت که این یک «خطر جدی» برای کشاندن ناتو به درگیری بیش‌تر است.

ولودیمیر زلنسکی، رئیس‌جمهور اوکراین پس از دیدار با رهبران چندین کشور آفریقایی، مذاکرات با روسیه را در این مقطع زمانی رد کرد.

زلنسکی در کی‌یف تأکید کرد که مذاکرات صلح تنها در صورتی امکان‌پذیر خواهد بود که مسکو نیروهای مسلح خود را از سرزمین‌های اشغالی اوکراین خارج کند.

وزیر دفاع روسیه با بیان این که کمک نظامی غرب به اوکراین تاثیری بر نتیجه عملیات نظامی ویژه نمی‌گذارد، گفت که با وجود تلفات سنگین اوکراینی‌ها، کشورهای غربی از کی‌یف می‌خواهند که ضدحمله بزنند.

شویگو طی نشست خبری در مسکو گفت: «نیروهای روسیه در ماه مه ۱۶ فرزند جنگنده، ۴۶۶ هواپیمای بدون سرنشین، بیش از ۴۰۰ دستگاه تانک و خودروی زرهی و بیش از ۲۳۰ خودروی نظامی و نارنجک‌انداز اوکراینی را منهدم کردند.»

به نوشته خبرگزاری «اسپوتنیک»، وی با بیان این که حمایت غرب از اوکراین فقط پایان عملیات نظامی را به تأخیر می‌اندازد اما نمی‌تواند بر نتیجه و اهداف آن تأثیر بگذارد، توضیح داد: «با وجود تلفات سنگین نیروهای مسلح اوکراین، غرب به کی‌یف فشار می‌آورد تا ضدحمله گسترده‌ای انجام دهد.»

این مقام نظامی روس ضمن اشاره به نابودی ۲۹ فروند موشک کروز «سایه توفان» ساخت انگلیس و اهدایی به اوکراین توسط سامانه‌های پدافندی روسیه، اظهار داشت: «نیروهای روسی چند روز پیش یک سامانه پدافند هوایی پاتریوت دیگر را در کی‌یف هدف قرار دادند.»

طبق این گزارش، شویگو درباره نفوذ گروه‌های خرابکار اوکراینی به قلمرو روسیه گفت: «نیروهای روسیه قاطعانه به حملات تروریستی شبه‌نظامیان اوکراینی علیه غیرنظامیان در روسیه با استفاده از سلاح‌های ناتو، پاسخ می‌دهند.»

به نوشته اسپوتنیک، وی همچنین افزود: «نیروهای روسی مسیرهای تدارکات تجهیزات و ارسال تسلیحات غربی به اوکراین را زیر نظر دارند و در صورت کشف، آن‌ها را هدف قرار می‌دهند.»

تورم جهان تا سال ۲۰۲۵ به تعادل نمی‌رسد

صندوق بین‌المللی پول در گزارشی اعلام کرد که چشم‌انداز اقتصاد جهان با وجود نابسامانی‌های اقتصادی، تورم بالا و تاثیر جنگ روسیه و اوکراین و نیز حضور سه ساله بیماری کووید-۱۹، همچنان مبهم و نامعلوم است و تصویر مناسبی از آن نمی‌توان تصور کرد. مهم‌ترین پیش‌بینی این است که رشد اقتصادی جهان از ۳/۴ درصد سال ۲۰۲۲ به رقم ۲/۸ درصد در سال ۲۰۲۳ کاهش می‌یابد و احتمالاً در سال ۲۰۲۴ به رقم ۳ درصد برسد.

پیش‌بینی این است که کشورهای توسعه یافته اقتصادی با کاهش رشد اقتصادی مواجه شوند و از رقم ۲/۷ درصد سال گذشته در سال جاری به رقم ۱/۳ درصد برسد. در یک سناریوی دیگر گفته شده است که رشد اقتصادی کشورهای توسعه یافته ۲/۵ درصد کاهش یابد و به کم‌تر از یک درصد برسد. همچنین پیش‌بینی می‌شود که تورم جهانی کاهش یابد و از رقم ۸/۷ درصد در سال ۲۰۲۲ به ۷ درصد در سال ۲۰۲۳ برسد اما بعید است که تورم جهانی تا سال ۲۰۲۵ به تعادل برسد.

بر اساس این گزارش، نرخ بهره برای سیاست‌های مالی و پولی بسیار اهمیت دارد و یک فاکتور کلیدی برای تثبیت بدهی عمومی است. بدهی عمومی در دوره بیماری کووید-۱۹ در جهان، به شدت بالا رفت و پیش‌بینی می‌شود روند افزایشی همچنان ادامه یابد. بر اساس گزارش صندوق بین‌المللی پول، اختلال در نظام عرضه و افزایش تنش‌های ژئوپلیتیکی خطر منافع و هزینه بدهی عمومی را افزایش داده است. در این گزارش تاکید شده است که سرمایه‌گذاری‌های مستقیم بین کشورها تغییر می‌کند و همین مسئله بر اقتصاد جهانی تاثیر می‌گذارد.

اقتصاد جهانی ۱/۳ تریلیون دلار از جنگ روسیه علیه اوکراین زیان دید. جهان در سال ۲۰۲۳ نیز حدود یک تریلیون دلار از جنگ روسیه و اوکراین آسیب خواهد دید. انستیتو اقتصاد آلمان، در یک گزارش تحقیقی اعلام کرد که اقتصاد جهانی در سال ۲۰۲۲ در پی جنگ روسیه علیه اوکراین ۱/۳ تریلیون دلار زیان کرده است.

بنا به این گزارش که سه‌شنبه دوم اسفند در وبگاه «The Meghalayan» منتشر شد، کشورهای غربی در سال گذشته دو سوم تولیدات جهانی خود را از دست دادند. مایکل گروملینگ، از مشارکت‌کنندگان در این تحقیق تاکید کرد که جنگ مذکور «تاثیر فوق‌العاده‌ای بر اقتصاد جهان گذاشت.»

او اظهار داشت، مشکلات تامین انرژی و موادخام پیش از هر مشکلی بر شرکت‌ها در سراسر جهان تاثیر گذاشته است.

قیمت بالای انرژی طی سال ۲۰۲۲ در آلمان، به عنوان بزرگ‌ترین اقتصاد اروپا نرخ تورم را به بیش از ۱۰ درصد افزایش داد که با پرداخت یارانه، قیمت‌ها مجددا کاهش یافت.

طبق گزارش مرکز آمار فدرال، تورم در آلمان در ماه ژانویه گذشته به ۸/۷ درصد رسید. تحقیق انستیتو اقتصاد آلمان افزود: «افزایش قیمت انرژی به افزایش قیمت تمام‌شده کالاها منجر شد و این هزینه اضافی، فشار زیادی به شرکت‌های تولیدی وارد کرد.» این تحقیق ادامه داده که افزایش قیمت تمام‌شده تولید، «قدرت خرید خانواده‌ها را کاهش داد و در نهایت به کاهش مصرف آن‌ها منجر شد.»

انستیتو اقتصاد آلمان توضیح داده که به‌دلیل افزایش ریسک و افزایش قیمت‌ها، شرکت‌ها از انجام سرمایه‌گذاری‌های جدید خودداری کردند.

تحقیق مذکور پیش‌بینی کرده که جهان در سال ۲۰۲۳ نیز حدود یک تریلیون دلار از جنگ روسیه و اوکراین آسیب خواهد دید.

گروملینگ تاکید کرد که هنوز نمی‌توان پیش‌بینی دقیقی از چشم‌انداز اقتصاد جهانی در سال جاری ارائه کرد اما هشدار داد، کمبود مواد خام و نااطمینانی از شرایط اقتصادی باعث افزایش نگرانی‌ها در سال ۲۰۲۳ شده و به افزایش قیمت‌ها دامن خواهد زد.

رسوایی مدارک پاندورا

این اسناد پاندورا پنج سال پس از افشای اسناد معروف به پاناما منتشر شده‌اند که نشان می‌داد ثروتمندان جهان چگونه ثروت خود را به شیوه‌هایی مخفی می‌کنند که ماموران دولتی قادر به رصد آن نیستند. منبع اسناد پاندورا، اطلاعات درزک رده ۱۴ شرکت مالی

و حقوقی در پناهگاه‌های مالیاتی همچون جزایر ویرجین، بریتانیا، پاناما، بلیز، قبرس، امارات متحده عربی، سنگاپور و سوئیس هستند. بررسی این اطلاعات زیر نظر کنسرسیوم بین‌المللی روزنامه‌نگاران تحقیقی و توسط ۶۵۰ گزارشگر در ۱۱۷ کشور مختلف انجام شده‌است.

یازده میلیون سند از شرکت حقوقی پانامایی موساک فونساک (Mossack Fonseca) درز کرده که یکی از محرمانه‌ترین شرکت‌های جهان است. این اسناد از مجموعه سندهای منتشر شده توسط سایت افشاگر ویکی‌لیکس و همین‌طور مجموعه اسناد ادوارد اسنودن بیش‌تر است.

این اسناد که به «اسناد پاناما» مشهور شده، نشان می‌دهد که چگونه این شرکت به مشتریان خود کمک می‌کرده که پول‌شویی کنند، تحریم‌ها را دور بزنند و مالیات نپردازند.

ردپای ۱۲ رهبر فعلی و پیشین کشورهای مختلف و ۶۰ نفر از نزدیکان آنان در این اسناد دیده می‌شود. از جمله دیکتاتورهایی که به غارت کشورهای خود متهم هستند.

نام ولودیمیر زلنسکی در اسناد پاندورا (در لیستی که توسط کنسرسیوم بین‌المللی روزنامه‌نگاران پژوهشی در ۳ اکتبر ۲۰۲۱ منتشر شد) به‌عنوان اختلاس‌گر ثبت شده است. فهرست افراد نام برده از روساس دولت‌ها تا هنرمندان و ورزشکاران در اسناد پاندورا، در اکتبر ۲۰۲۱، فاش شده است. از جمله زلنسکی و دستیار ارشد او ایوان باکانوف (رییس سرویس امنیتی اوکراین)، شبکه‌ای از شرکت‌های فراساحلی (مراکز مالی فراساحلی) را در جزایر ویرجین بریتانیا، قبرس و بلیز راه اندازی کرده‌اند. این شرکت‌ها شامل برخی از صاحبان املاک گران‌قیمت در لندن هستند. طبق یافته‌های مدارک پاندورا، زلنسکی در یک مورد ۴۱ میلیون دلار از اولیگارش‌های اوکراینی ایهور کولوموجسکی (که خود متهم به اختلاس ۵/۵ میلیارد دلاری است) به‌عنوان حق‌السکوت دریافت کرده است. در اسناد پاندورا اتهامات بیش‌تری در رابطه با شخص زلنسکی ثبت شده است.

به گفته کنسرسیوم بین‌المللی روزنامه‌نگاران تحقیقی، نزدیکان ولادیمیر پوتین و از همه مهم‌تر سرگئی رولدوگین نوازنده روس، دو میلیارد دلار در بانک‌ها و شرکت‌های صوری خارج از کشور مخفی کرده‌اند. به گفته این کنسرسیوم بین‌المللی، سرگئی رولدوگین به‌علاوه چند شرکت برون‌سرزمینی در ارتباط با شرکت‌های دولتی روسیه را در اختیار دارد. رییس جمهوری روسیه با تاکید بر این که سرگئی رولدوگین تمامی در آمدی که به‌دست آورده است را برای خرید ابزار موسیقی به‌ویژه دو عدد ویلن، دو عدد ویلنسل و اشیاء منحصر به فرد هزینه کرده است، هرگونه فساد مالی را رد کرد.

ولادیمیر پوتین در نشست سالانه ۲۰۲۱ خود، پرسش و پاسخ با مردم کشورش در تلویزیون، اذعان کرد «اطلاعات اسناد پاناما درست بود اما وی تضمین کرد این اطلاعات هیچ چیز غیرقانونی را افشا نمی‌کنند. رییس جمهوری روسیه آمریکا را به نقش داشتن در پشت پرده این «تحریکات» متهم کرد.

راهبرد اصلی روسیه در طی سال‌های گذشته

راهبرد اصلی روسیه در طی سال‌های گذشته جلوگیری از پیشروی و نفوذ ناتو به شرق و محیط امنیتی نزدیک روسیه و ممانعت از پیوستن اوکراین به اتحادیه اروپا بوده است. بر این اساس طی یک عملیات ویژه که از نظر کرملین، اقدامی پیش‌گیرانه برای جلوگیری از تهدیدهای آتی قلمداد می‌گردد، جنگ بین روسیه و اوکراین آغاز شد. هدف اصلی تحقیق تبیین ویژگی‌ها، سناریوها و اهداف جنگ روسیه و اوکراین در شکل‌گیری نظم نوین جهانی است. نوع پژوهش کاربردی است و به روش اکتشافی و تحلیل محتوا، به‌صورت کیفی نظام‌مند انجام گردیده است، روش گردآوری داده‌ها اسنادی و کتابخان‌های و مصاحبه با ۱۰ نفر از خبرگان است. بر اساس یافته‌های تحقیق ویژگی‌های جنگ در ۹ دسته‌بندی مختلف بیان شده است، جنگ بین روسیه و اوکراین فرسایشی و هر دو کشور عملاً در باتلاق جنگ گرفتار شده‌اند. آنچه امروز بر سر اوکراین آمده نتیجه اعتماد به غرب است. روسیه سه هدف حداکثری، متوسط و حداقلی را در این جنگ دنبال کرد که به هدف حداقلی یعنی کنترل منطقه دونباس رسیده است.

نتایج تحقیق بیانگر این است که جنگ روسیه و اوکراین دارای ۳۵ ویژگی خاص می‌باشد. روسیه از نظر شکل نظامی برنده حداقلی جنگ بوده اما از منظر «جنگ روایت‌ها» شکست خورده است. دکترین نظامی اوکراین از «تدافعی به تهاجمی تغییر یافته است». دکترین نظامی روسیه از حالت «تهاجمی به تدافعی» تبدیل شده است. نتیجه اولیه این جنگ شکل‌گیری نظم چند قطبی و پایان نظم تک قطبی با محوریت آمریکا است.

زورگویی رجب طیب اردوغان و درماندگی دولت‌های فنلاند و سوئد

جهان کنونی ما، جهان زورگویان و جنگ طلبان است. پس از جنگ روسیه و اوکراین دولت فنلاند و سوئد بی‌طرفی تاریخی خود را کنار گذاشتند و تلاش کردند عضو پیمان نظامی ناتو شوند. رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور مستبد و جنگ‌طلب ترکیه، اعلام کرد که با عضویت آن‌ها در ناتو موافقت نخواهد کرد.

دولت ترکیه فرصت طلایی‌گیر آورده بود تا فنلاند و سوئد را وادار کند تحریم فروش سلاح به ترکیه را لغو کنند و هم‌پناهندگان ترکیه‌ای و مخالف دولت ترکیه را در کشورهای خود تحت فشار قرار دهند.

سوئد و فنلاند سال گذشته پس از تهاجم روسیه به اوکراین درخواست پیوستن به سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) را ارائه کردند.

پس از آغاز جنگ بین روسیه و اوکراین، فنلاند و سوئد درخواست عضویت در ناتو را ارائه کردند که این درخواست باید به تایید تمام ۳۰ عضو این پیمان نظامی برسد.

ترکیه از زمان ارائه این درخواست، با اعلام شروطی از این دو کشور خواست که از مخالفان گرد و حامیان پ. ک. ک در کشورشان میزبانی نکرده، از آن‌ها حمایت نکنند و افراد مظنون به اقدامات تروریستی را به ترکیه تحویل دهند.

آنکارا خواستار تحویل ۱۳۰ نفر از مخالفان دولت ترکیه برای موافقت با عضویت سوئد و فنلاند در ناتو است که هم‌اکنون در این دو کشور ساکن بوده و اغلب هم جزو مخالفان دولت ترکیه هستند.

فنلاند ماه آوریل گذشته به ناتو ملحق شد اما ترکیه، هم‌چنان مانع از عضویت سوئد می‌شود. آنکارا در ماه جاری اعلام کرد سوئد باید قبل از دریافت چراغ سبز برای پیوستن به ناتو مانع اعتراضات ضد ترکیه در استکهلم شود.

بیلستروم در حاشیه نشست در پارلمان این کشور، ۲۱/۰۶/۲۰۲۳، به رویترز گفت: «قضاوت ما این است که آن چه را از ما انتظار می‌رفت، انجام دادیم اکنون زمان آن رسیده است که پارلمان ترکیه روند عضویت ما را تصویب کند.»

وی اظهار امیدواری کرده بود که این کشور بتواند تا در زمان نشست آینده سران ناتو در ویلنیوس لیتوانی که اواسط ژوئیه برگزار می‌شود، به این ائتلاف بپیوندد. وی تصریح کرد که آن‌ها «طرح بی» ندارند.

دولت دیکتاتوری ترکیه، مدعی است که سوئد پناهگاه گروه‌های شبه‌نظامی ضد دولت است که آنکارا آن‌ها را تروریست می‌داند. سوئد اخیراً قانون جدیدی را برای سخت‌تر کردن تامین مالی یا حمایت از گروه‌های تروریستی را ارائه کرده است. دولت سوئد می‌گوید این قانون تعهدات بر اساس توافق‌نامه امضاء شده با ترکیه در مادرید را تکمیل می‌کند. با این حال آنکارا می‌گوید که همچنان متقاعد نشده است.

ترکیه از سوئد به دلیل اقامت کردهای مخالف دولت آنکارا انتقاد کرده است و چند ماه مانع پیوستن این کشور به ناتو شده بود.

ترکیه به‌عنوان یکی از ۳۱ کشور عضو ناتو، در این سازمان حق وتو دارد.

ترکیه زودتر با عضویت فنلاند موافقت کرده بود اما از سوئد می‌خواست تعدادی از پناهندگان کرد را به این کشور تحویل دهد.

سرانجام کشمکش سیاسی آنکارا - استکهلم به ایستگاه پایان رسید و راه برای حضور سوئد در ناتو، هموار شد. روز ۱۹ تیر ۱۴۰۲، رجب طیب اردوغان رئیس‌جمهور ترکیه پس از دیدار با ینس استولتنبرگ دبیرکل ناتو و اولف کریسترسون نخست‌وزیر سوئد، موافقت خود را با عضویت سوئد اعلام کرد.

استولتنبرگ دبیرکل ناتو نیز به این اشاره کرد که ترکیه سند تایید عضویت سوئد را به پارلمان ترکیه ارائه خواهد کرد.

دبیرکل ناتو اعلام کرد: «با حضور آقای اردوغان و آقای کریسترسون بیانیه‌ای امضاء کرده‌ایم. اردوغان برای تایید نهایی عضویت سوئد با پارلمان ترکیه هماهنگی می‌کند. این کمکی مهم به روند مبارزه ما با تروریسم و در عین حال، کمکی مهم به امنیت ترکیه است. از زمان توافق ما در مادرید، کشورها همکاری نزدیک‌تری با یکدیگر داشته‌اند. سوئد قوانین خود را تغییر داد و صادرات تسلیحات به ترکیه را آزاد کرد. همکاری سوئد پس از عضویت در ناتو ادامه خواهد یافت. هم‌چنین برای اولین بار یک هماهنگ‌کننده ویژه برای مبارزه با تروریسم در ناتو تعیین می‌شود. تکمیل عضویت سوئد گامی تاریخی است. سوئد عضو کامل ناتو می‌شود. از این به بعد، همکاری دفاعی خود را قوی‌تر ادامه خواهیم داد. این یک روز تاریخی است. ترکیه تعهد روشنی دارد. من نمی‌توانم تاریخ دقیقی را اعلام کنم، اما آقای رئیس‌جمهور اردوغان قول داده است که روند تایید در پارلمان، در اسرع وقت رخ خواهد داد.»

رسانه‌های تحت امر حزب حاکم «عدالت و توسعه» ترکیه، قبل از سفر اردوغان به لیتوانی، اعلام کرده بودند که او عضویت سوئد در ناتو را وتو می‌کند. خود اردوغان نیز پیش از حرکت به سوی لیتوانی، شرط عجیبی را برای توافق با سوئد اعلام کرد که تعجب و واکنش مقامات بسیاری از کشورها را به دنبال آورد.

اردوغان گفته بود، تنها در صورتی می‌توانیم با عضویت سوئد در ناتو موافقت کنیم که اتحادیه اروپا، با عضویت ترکیه موافقت کند!

این شرط عجیب در همان ساعات نخست، هم از سوی آلمان و هم از طرف آمریکا، با واکنش فوری روبه‌رو شد. هر دو کشور اعلام کردند که موضوع اختلافات ترکیه و سوئد بر سر عضویت در ناتو، هیچ ربطی به پرونده مذاکرات عضویت ترکیه در اتحادیه اروپا ندارد.

آن‌هایی که اردوغان را می‌شناسند و با ادعاهای او آشنایی دارند، می‌توانستند پیش‌بینی کنند که این حرف اردوغان، صرفاً یک مانور تبلیغاتی است و به احتمال زیاد، حتی زمانی که این جملات را بر زبان می‌آورد، خودش هم خیلی خوب می‌دانست که چنین چیزی نه شدنی است و نه یک موضع قابل دفاع!

نشانه‌های روشنی وجود دارد که اساساً قبل از آن که هواپیمای اردوغان، آسمان ترکیه را به‌سوی لیتوانی ترک کند، او تصمیم خودش را گرفته بود. چرا که هاگان فیدان رئیس سابق پلیس مخفی ترکیه (میت) و وزیر خارجه کنونی ترکیه و آنتونی بلینکن وزیر امور خارجه آمریکا، تنها در عرض ۲۴ ساعت، دو بار با هم به صورت تلفنی گفت‌وگو کردند و مشخص بود که آنان می‌خواهند، با یک توافق ضمنی، خیال روسای خود را راحت کنند!

در نشست ۳ جانبه ترکیه، سوئد و ناتو در ویلنیوس، نخست وزیر سوئد بار دیگر تاکید کرد که «از گروه‌های تروریستی پ.ک.ک و فتح‌الله گولن» حمایت نخواهد کرد و فعالانه از روند عضویت ترکیه در اتحادیه اروپا از جمله به روز رسانی اتحادیه گمرکی و آزادسازی ویزا حمایت می‌کند. همچنین توافق شد که در جهت رفع تحریم‌ها و رفع موانع تجارت دفاعی و سرمایه‌گذاری در میان متفقین تلاش شود.

تصمیم دولت سوئد به‌عنوان عضو اتحادیه اروپا این است که تمام تلاش خود را در روند عضویت ترکیه انجام خواهد داد. ترکیه و سوئد بر سر آزادسازی ویزا و اتحادیه گمرکی توافق کردند. ناتو بخشی از این روند نیست. از آن‌جایی که سوئد عضو اتحادیه اروپا است، از ترکیه به‌عنوان متحد ناتو در این روند حمایت خواهد کرد.

علاوه بر پ.ک.ک، نهادهای نزدیک به آن، یعنی پ.ی.د و ی.پ.گ (کردهای شمال سوریه) در سوئد، اجازه فعالیت نخواهند داشت و پیش‌بینی می‌شود که در آینده، برخی از کادرها و اعضای فعال پ.ک.ک در سوئد، دستگیر شده و به ترکیه تحویل داده شوند.

همزمان با مذاکرات ترکیه در ناتو، ۳۰ نفر از مظنونین شبکه فتح‌الله گولن در آنکارا دستگیر شدند که اغلب آن‌ها، نظامی بودند. دولت اردوغان می‌خواهد با این اقدام خود، نشان دهد که تروریستی نامیده شدن گروه گولن از سوی سوئد، ارزش سیاسی خاصی دارد و البته اعلام شده که چند تن از اعضای داعش در ترکیه دستگیر شده‌اند.

یکی از ابعاد مهم عقب‌نشینی اردوغان و موافقت او برای عضویت سوئد در ناتو، مسئله جلب رضایت آمریکا، برای فروش جنگنده‌های اف۱۶ به ترکیه است.

جیک سالیوان، مشاور امنیت ملی آمریکا گفته که بایدن برای فروش جنگنده اف۱۶ به ترکیه، با کنگره مشورت خواهد کرد و هم اکنون، پیشرفت‌هایی حاصل شده است. سالیوان در مورد گام‌های بعدی، به زمان‌بندی دقیقی اشاره نکرد.

هم‌چنین متیو میلر سخنگوی وزارت امور خارجه آمریکا در کنفرانس مطبوعاتی روزانه خود، اعلام کرد که مدتی است علناً از فروش هواپیماهای اف۱۶ به ترکیه حمایت کرده‌اند. میلر با اشاره به این‌که عضویت سوئد در ناتو و فروش اف۱۶ دو موضوع مجزا هستند، گفت: «همان‌طور که علناً اعلام کرده‌ایم، از فروش اف۱۶ به ترکیه حمایت می‌کنیم. همین را در جلسات خصوصی نیز به آن‌ها می‌گوییم.»

البته سخنان سناتور منندز، رئیس کمیته روابط خارجی سنای آمریکا در مورد ترکیه، چندان خوشبینانه و مثبت نبود. او معتقد است که توافق فعلی، یک وقفه موقتی در مواضع تهاجمی ترکیه در برابر همسایگان و کشورهای دیگر است!

او درباره فروش جنگنده‌های اف۱۶ به آنکارا گفته است: «ما در حال مذاکره با دولت هستیم. اگر دولت بایدن بتواند راهی برای پایان دادن به هجوم ترکیه علیه همسایگان خود بیابد، مشکل حل می‌شود. الان چند ماه است که موضع تخصصی و تهاجمی ندارند. این عالی است، اما باید یک رویکرد دائمی باشد.»

منندز خاطر نشان کرد که تصمیم در مورد فروش F-۱۶ به ترکیه می‌تواند به هفته آینده موکول شود. او هم‌چنین اعلام کرده که باید راهی برای تقویت امنیت یونان و کسب اطمینان در مورد اقدامات آتی پیدا شود.

در پایان باید گفت، اردوغان نشان داد که ترکیه، نه تنها با گسترش و قلمروگشایی ناتو مخالفتی ندارد، بلکه در تلاش است تا از عضویت ترکیه در این پیمان نظامی غربی، به

شکل حداکثری استفاده کند و امتیاز به دست آورد. با این حال، این واقعیت نیز یک بار دیگر اثبات شد که ترکیه در موقعیتی نیست که یارای مخالفت و مقابله با نظرات آمریکا و اروپا را داشته باشد.

استولتنبرگ این تحول را «گامی تاریخی» خواند اما تاکید کرد که هنوز تاریخ مشخصی برای پیوستن سوئد به ناتو وجود ندارد.

دبیرکل ناتو گفت آنکارا و استکهلم برای پاسخ به «نگرانی‌های امنیتی مشروع ترکیه» از نزدیک با یکدیگر همکاری کرده‌اند و در چارچوب این همکاری، «سوئد قانون اساسی خود را تغییر داده و عملیات ضدتروریسم خود را علیه حزب کارگران کردستان، پ.ک.ک گسترش داده و صادرات اسلحه به ترکیه را نیز از سر گرفته است.»

جو بایدن رئیس جمهوری آمریکا گفته است از «تعهد ترکیه برای تایید سریع عضویت سوئد» استقبال می‌کند.

در بیانیه کاخ سفید به نقل از رئیس جمهوری آمریکا آمده است «من برای همکاری با دولت ترکیه جهت تقویت قدرت دفاعی و بازدارنگی در منطقه اروپا-اتلانتیک آماده‌ام.» رئیس جمهوری آمریکا با رجب طیب اردوغان، رئیس جمهوری ترکیه گفت‌وگو کرده بود و از او خواسته بود دست از مخالفت با عضویت سوئد در ناتو بردارد.

ریشی سوناک، نخست وزیر بریتانیا نیز گفته است پیوستن سوئد به ناتو به امنیت بیش‌تر همه کشورهای عضو منجر خواهد شد.

از زمان آغاز جنگ روسیه در اوکراین، رجب طیب اردوغان به عنوان یک عضو ناتو نقش مهمی برای اعمال نفوذ بر مسکو ایفا کرده است.

او در عملی شدن توافق انتقال غله از دریای سیاه و ادامه صادرات محصولات کشاورزی از بنادر اوکراین نقشی مهم ایفا کرد و با وجود تهدیدهای روسیه برای خروج از این توافق، توانسته تا کنون آن را اجرایی نگه دارد.

ترکیه در مواردی مثل تامین پهپاد برای اوکراین نیز، باعث خشم کرملین شده است. مقام‌های روسیه از اقدام ترکیه تازه نیز در بازگرداندن ۵ فرمانده سابق اوکراین به کی‌یف خشمگین شدند.

این ۵ فرمانده در پی سفر رئیس جمهوری اوکراین به ترکیه، همراه او به کشور خود بازگشتند.

بر اساس توافقی که پیش‌تر صورت گرفته بود، ترکیه پذیرفته بود این ۵ فرمانده را که در جبهه ماریوپل فعال بودند، تا پایان سال جاری در خاک خود نگه دارد. اما در بیانیه‌ای که در پی توافق ترکیه و سوئد از سوی ناتو صادر شده آمده است که سوئد فعالان از تلاش‌ها برای احیاء روند پیوستن ترکیه به اتحادیه اروپا حمایت خواهد کرد. بر اساس بیانیه ناتو، این حمایت «مدرنیزه کردن مراودات گمرکی ترکیه و اتحادیه اروپا و نیز لغو رودادید» را شامل می‌شود. اولین بار ترکیه در سال ۱۹۸۷ خواستار عضویت در اتحادیه اروپا شد اما حرکت این کشور به سوی اقتدارگرایی با رهبری رجب طیب اردوغان این روند را متوقف کرد.

هیچ دولتی و در راس همه آمریکا قوانین جهان‌شمول بین‌المللی را به هیچ‌وجه رعایت نمی‌کنند!

در قرن بیست و یکم و در عصر مدرنیسم و اوج سرمایه داری، هیچ دولت در جهان میثاق‌ها و قوانین جهان‌شمول بین‌المللی از جمله در رابطه با حقوق بشر، پناهندگان، زندانیان، اسرا، محیط زیست و غیره که پس از جنگ جهانی دوم به تصویب رسیدن را رعایت نمی‌کند.

برای نمونه، دولت آمریکا به تازه‌گی بمب‌های خوشه‌ای استفاده از آن‌ها ممنوع شده است به اوکراین داد. تحویل بمب‌های خوشه‌ای به اوکراین که جو بایدن، رییس جمهوری آمریکا آن را تایید کرده، حتی با نارضایتی و مخالفت متحدان و اشنگتن روبه‌رو شده است.

روز جمعه ۱۷ تیر ۱۴۰۲ - هفتم ژوئیه ۲۰۲۳، جو بایدن رییس جمهور آمریکا، ضمن «بسیار دشوار خواندن» تصمیم خود، تایید کرد که آمریکا بمب‌های خوشه‌ای در اختیار ارتش اوکراین خواهد گذاشت.

خبری که خیلی زود با مخالفت علنی بریتانیا روبه‌رو شد و هم‌زمان اسپانیا، کانادا و نیوزیلند هم گفتند که از قبل هم با این اقدام مخالفت کرده بودند.

بیش از ۱۰۰ کشور جهان، معاهده منع استفاده از بمب‌های خوشه‌ای را امضاء کرده‌اند، چرا که این جنگ‌افزار می‌تواند جان غیرنظامیان را تهدید کند. بمب‌های خوشه‌ای بعد از انفجار به صدها ترکش و بمب‌های کوچک‌تر تبدیل می‌شوند و به همین علت می‌تواند بدون تمایز گذاشتن میان نظامیان و غیرنظامیان، قربانی بگیرند. هم‌زمان احتمال قابل توجه عمل نکردن این بمب‌ها و انفجار آن‌ها بعد از دوران جنگ که معمولاً با قربانی شدن غیرنظامیان همراه است، موجب شده بسیاری از کشورهای جهان آن را از فهرست مهمات نظامی خود خارج کنند.

خبر تصویب ارسال این بمب‌ها به اوکراین را روز جمعه، جو بایدن در گفت‌وگو با شبکه تلویزیونی سی‌ان‌ان، تایید کرد و گفت که کاخ سفید در این باره با متحدان خود هم رایزنی کرده بوده است.

بایدن، تحویل این بمب‌ها را بخشی از بسته کمک تسلیحاتی ۸۰۰ میلیون دلاری آمریکا به اوکراین دانست و گفت: «مدت زیادی زمان برد تا بتوانم خودم را راضی کنم که با این تصمیم موافقت کنم.» او در ادامه گفت علت نهایی برای موافقت او این بوده که مهمات ارتش اوکراین در حال اتمام است.

جیک سالیوان، مشاور عالی امنیت ملی کاخ سفید هم در واکنش به این خبر، ادعا کرد احتمال عمل نکردن بمب‌های خوشه‌ای که به اوکراین داده شده در مقایسه با مشابه آن‌ها که ارتش روسیه استفاده می‌کند «بسیار کم‌تر» است.

این تصمیم آمریکا خیلی زود با مخالفت نهادهای حقوق بشری جهان چون عفو بین‌الملل روبه‌رو شد که می‌گویند بمب‌های خوشه‌ای «تهدید بسیار بزرگی برای جان غیرنظامیان حتی مدت‌ها پس از پایان جنگ» محسوب می‌شوند.

از روز شنبه ۸ ژوئیه، بعضی از نزدیک‌ترین متحدان آمریکا علنا در برابر این تصمیم موضع گرفته و با آن مخالفت کردند.

ریشی سوناک، نخست‌وزیر بریتانیا در واکنش به این اقدام آمریکا گفت که بریتانیا یکی از ۱۲۳ کشوری است که با امضای معاهده منع استفاده از مهمات خوشه‌ای، استفاده از آن را ممنوع کرده و از دیگر کشورها هم دعوت می‌کند که چنین کنند.

کریس هیپکینز، نخست‌وزیر نیوزیلند هم گفته است که این سلاح «تفاوتی بین نظامیان و غیرنظامیان نمی‌گذارد و به‌طور بالقوه به افراد بی‌گناه آسیب زیادی وارد می‌کند، و هم‌چنین می‌تواند تاثیر طولانی‌مدتی داشته باشند.»

او گفت که نیوزیلند مخالفت خود در خصوص ارسال بمب‌های خوشه‌ای از سوی آمریکا به اوکراین را به اطلاع کاخ سفید رسانده است.

مارگاریتا روبلز، وزیر دفاع اسپانیا نیز به خبرنگاران گفت که کشورش «تعهدی محکم» برای عدم ارسال تسلیحات و بمب‌های خاصی به اوکراین دارد.

او گفت موضع اسپانیا «نه به بمب‌های خوشه‌ای و بله به دفاع مشروع از اوکراین» است و «ما معتقدیم که این دفاع مشروع نباید با بمب‌های خوشه‌ای انجام شود.»

دولت کانادا هم گفته است که نگران تاثیرات احتمالی بمب‌های خوشه‌ای که ممکن است تا سال‌ها منفجر نشوند، بر کودکان است.

در همین حال، آلمان که یکی از امضاءکنندگان معاهده منع استفاده از بمب‌های خوشه‌ای است، گفته است، اگرچه چنین تسلیحاتی را در اختیار اوکراین قرار نمی‌دهد، اما موضع آمریکا را درک می‌کند.

ایالات متحده آمریکا، اوکراین و روسیه به کنوانسیون منع استفاده از بمب‌های خوشه‌ای نپیوسته‌اند، در حالی که مسکو و کی‌یف در طول جنگ از بمب‌های خوشه‌ای استفاده کرده‌اند.

چه کشورهایی از بمب خوشه‌ای استفاده می‌کنند؟
روسیه و اوکراین، هردو از آغاز جنگ کرملین در فوریه ۲۰۲۲ از بمب‌های خوشه‌ای استفاده کرده‌اند.
هیچ یک از دو کشور پیمان ممنوعیت استفاده از بمب‌های خوشه‌ای را امضاء نکرده‌اند.
آمریکا که عضو این پیمان نیست، سابقاً از استفاده گسترده روسیه از بمب‌های خوشه‌ای انتقاد کرده بود.
بر اساس گزارش‌ها، نرخ عمل‌نکردن تسلیحات خوشه‌ای روسیه حدود ۴۰ درصد است.
یعنی ۴۰ درصد از بمب‌های کوچکی که در بمب خوشه‌ای جاگرفته‌اند، بعد از پرتاب منفجر نمی‌شوند و به حالت بمبی قابل انفجار در محل باقی می‌مانند.
گفته می‌شود متوسط نرخ عمل‌نکردن بمب‌های خوشه‌ای ۲۰ درصد است. پنتاگون مدعی است که بمب‌های خوشه‌ای آمریکا تنها سه درصد نرخ عمل‌نکردن دارند.

برخی منشورها و میثاق‌ها و قوانین جهان شمول بین‌المللی:

منشور ملل متحد

منشور ملل متحد، سند تاسیس سازمان ملل متحد است که در ۲۴ اکتبر ۱۹۴۵ در پارلمان دولت‌های موسس این سازمان جهانی از جمله ایران به تصویب رسید. معاهده بنیادین سازمانی بین‌المللی که برای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی، توسعه روابط دوستانه بین ملت‌ها، و ترویج پیشرفت اجتماعی، معیارهای بهتر زندگی، و حقوق بشر تدوین شد.

سازمان ملل متحد و منشور آن در بحبوحه جنگ جهانی دوم شکل گرفت. تا سال ۱۹۴۱، بیش‌تر اروپا و منطقه آسیا-اقیانوسیه زیر سلطه نیروهای محور به رهبری آلمان، ایتالیا، و ژاپن درآمده بودند. با این وجود، نیروهای متفقین مخالف، هدفی فراتر از پیروزی نظامی داشتند و برای چگونگی دستیابی به صلح پایدار و رفاه پس از جنگ برنامه‌ریزی می‌کردند.

در ژوئن همان سال نمایندگان متفقین از استرالیا، بلژیک، کانادا، چکسلواکی، فرانسه، یونان، لوگزامبورگ، هلند، زلاندنو، نروژ، لهستان، افریقای جنوبی، بریتانیا، و یوگوسلاوی در کاخ سنت جیمز لندن ملاقات کردند. آنان با نگاهی فراتر از درگیری‌های موجود اعلام کردند «تنها اساس واقعی صلح پایدار در مشارکت ارادی مردمان آزاد در جهانی است که در آن، فارغ از تهدید تجاوز، همه بتوانند از امنیت اقتصادی و اجتماعی بهره‌مند شوند. قصد ما این است که با هم و با دیگر مردمان آزاد، هم در جنگ و در صلح، برای نیل به این هدف همکاری کنیم.»

پس از دو ماه، فرانکلین دلانو روزولت، رییس‌جمهور وقت آمریکا که کشورش تا پایان سال وارد جنگ نشد و وینستون چرچیل، نخست‌وزیر بریتانیا، طی آن‌چه منشور آتلانتیک نامیده می‌شود، اصول مشترکی را بر مبنای امیدهایشان برای آینده‌ای بهتر، «تا هنگام بنیان‌گذاری نظام امنیت عمومی گسترده‌تر و دائمی»، اعلام کردند: عدم توسعه‌طلبی، سرزمینی یا در اشکال دیگر؛ عدم تغییرات سرزمینی برخلاف خواسته‌های مردم آن؛ حق خودگردانی و بازگرداندن آن به محرومان از این حق؛ دسترسی برابر تمام کشورها به تجارت و مواد خام؛ همکاری اقتصادی برای بهبود معیارهای کار، تعدیل اقتصادی و امنیت اجتماعی؛ اسکان امن همراه با آسودگی خیال از برقراری امنیت و فراهم بودن نیازها؛ تردد بدون مانع در دریاها؛ پایان دادن توسل به زور به وسیله تمامی کشورها، و خلع سلاح کشورهای مهاجم.

با تایید برنامه مشترک اهداف و اصول مندرج در منشور آتلانتیک، نمایندگان ۲۶ نیروی متفق، اعلامیه ملل متحد را در ژانویه ۱۹۴۲ در واشنگتن، دی.سی. به امضا رساندند. آنان با اطمینان از تلاش مشترک «برای دفاع از زندگی، آزادی، استقلال و آزادی مذهبی، و برای پاسداری از حقوق بشر و عدالت در سرزمین‌های خود و سایر سرزمین‌ها»

دولت‌هایشان را علیه ایجاد هرگونه آتش‌بس موقت یا صلح جداگانه ملزم و به استفاده از همه منابع در راه جنگ متعهد کردند. سایر کشورها به سرعت به این اعلامیه پیوستند. اعلامیه چهار کشور در مورد امنیت عمومی، در اکتبر ۱۹۴۳ به وسیله وزرای امور خارجه ایالات متحده آمریکا، بریتانیا، اتحاد جماهیر شوروی، و سفیر چین در مسکو به امضاء رسید. این اعلامیه با پیش‌بینی آغاز کار یک نظام امنیت عمومی، «ضرورت تاسیس سازمانی بین‌المللی و فراگیر برای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی، بر اساس اصل تساوی حاکمیت تمامی کشورهای صلح‌دوست و آماده برای پذیرش عضویت این کشورها اعم از بزرگ و کوچک، در نخستین تاریخ ممکن» را به رسمیت شناخت. دو ماه بعد، چرچیل، روزولت، و ژوزف استالین رهبر اتحاد جماهیر شوروی در تهران ملاقات کردند تا راهبرد خود را برای پیروزی نهایی برنامه‌ریزی کنند.

این اعلامیه سه قدرت با تاکید بر برنامه‌ریزی برای بنیان نهادن شرایط صلح بادوام تصریح می‌دارد:

«مسئولیت متعالی که بر عهده ما و تمامی ملل متحد است برای ایجاد صلحی که ناظر بر حسن‌نیت توده‌های قاطع مردم جهان و از بین بردن بلا و هراس جنگ برای بسیاری از نسل‌ها خواهد بود را به‌طور کامل به رسمیت می‌شناسیم.»

گام مهم در راستای تاسیس سازمانی بین‌المللی و فراگیر برای حفظ صلح و امنیت از اوت تا اکتبر ۱۹۴۴ در دامبارتن اوکس واشنگتن، دی.سی. برداشته شد. در این مکان نمایندگان از چین، بریتانیا، ایالات متحده آمریکا، و اتحاد جماهیر شوروی جهت ارائه پیشنهاد پیرامون اهداف و اصول آن سازمان با یکدیگر ملاقات کردند. آنان «سازمان ملل متحد» را با ارکان اصلی‌اش مجمع عمومی، شورای امنیت، دیوان بین‌المللی دادگستری، و دبیرخانه به همراه شورای اقتصادی و اجتماعی پیش‌بینی کردند. مجمع عمومی اقدام به مطالعه و ارائه پیشنهاداتی برای ترویج همکاری سیاسی، اقتصادی و اجتماعی خواهد کرد و موقعیت‌ها را به گونه‌ای تطبیق می‌دهد که به رفاه عمومی منجر شود. شورای امنیت مسئولیت اصلی حفظ صلح و امنیت بین‌المللی، شامل پیش‌گیری و سرکوب تهاجم را بر عهده خواهد داشت و در صورت درخواست آن، اعضای سازمان موافقت خواهند کرد نیروهای مسلح در اختیارش قرار دهند.

در حالی که جنگ به پایان خود نزدیک می‌شد، چرچیل، روزولت، و استالین بار دیگر در فوریه ۱۹۴۵ در یالتا، کریمه ملاقات کردند. آنان با روند رأی‌گیری شورای امنیت موافقت

نمودند؛ پیشنهاد نظام قیمومت سرزمینی را دادند؛ و خواستار برگزاری کنفرانس ملل متحد برای تدوین پیش‌نویس منشور سازمان جهانی پیشنهادی در ۲۵ آوریل ۱۹۴۵ در سانفرانسیسکو شدند.

پس از آن که در اوایل ماه آوریل کمیته‌ای از حقوق‌دانان به منظور تدوین پیش‌نویس اساسنامه دیوان بین‌المللی دادگستری در واشنگتن، دی.سی. دیدار کردند، هیات‌ها از ۵۰ کشور و تمامی قاره‌ها، که نماینده تنوع فرهنگی بیش از ۸۰ درصد جمعیت جهان بودند، در سانفرانسیسکو تشکیل جلسه دادند و پیشنهادات دامبارتن اوکس را به‌عنوان دستور کار برگزیدند.

آنان درباره مسائل عضویت، ساختار و آیین کار تصمیم گرفتند، که رای‌گیری در شورای امنیت؛ همکاری‌های اقتصادی و اجتماعی بین‌المللی؛ قیمومت بین‌المللی؛ صلاحیت دیوان بین‌المللی دادگستری، و سایر موارد ضروری را در بر می‌گرفت. منشور دو ماه بعد در ۲۶ ژوئن ۱۹۴۵ برای امضاء آماده شد. پس از تصویب و واسپاری اطلاعیه به‌وسیله چین، فرانسه، بریتانیا، ایالات متحده آمریکا، و اتحاد جماهیر شوروی به همراه اکثریت کشورهای امضاکننده، در ۲۴ اکتبر ۱۹۴۵ منشور ملل متحد لازم‌الاجرا گردید. سازمان ملل متحد متولد شد، و با راهنمایی منشور ملل متحد، پیگیری اهداف چالش‌برانگیز نجات نسل‌های پیش رو از جنگ، ترویج حقوق بشر، پیشرفت اجتماعی و معیارهای بهتر زندگی برای همه را آغاز کرد.

سازمان‌های بین‌المللی

تعریف: سازمان بین‌المللی سازمانی است که تابعان آن دولت‌ها هستند و بر اساس معاهده بین دولت‌ها به‌وجود می‌آید. صرف وجود عهده‌نامه بین دولت‌ها سازمان بین‌المللی را تشکیل نمی‌دهد مثلاً عهده‌نامه نفتا در مورد تجارت بین کشورهای آمریکای شمالی به‌معنای وجود سازمانی از این کشورها نیست. سازمان‌های بین‌المللی شخصیت حقوقی دارند و می‌توانند با دولت‌ها و یا سازمان‌های دیگر طرف قرارداد قرار

بگیرند. در برخی از سازمان‌های بین‌المللی، فقط کشورهای منطقه‌ای خاص می‌توانند عضو آن شوند. (مانند سازمان همکاری اسلامی)

سازمان ملل متحد

مهم‌ترین و مشهورترین سازمان بین‌المللی سازمان ملل متحد است که ۱۹۲ دولت عضو آن می‌باشند. این سازمان برای حفظ صلح و امنیت جهانی، گسترش روابط دوستانه میان کشورها و رسیدن به همکاری و هماهنگی در عملکرد ملت‌ها است. مقر آن در نیویورک می‌باشد و در لاهه، ژنو، وین و نیروبی دفاتر رسمی دارد. پیگیری مسائل حقوق بشر دلیل اصلی ایجاد سازمان ملل بود. جنگ جهانی دوم و مسایل مربوط به نسل‌کشی سبب شد تا بر سر ایجاد سازمان جدیدی که مانع وقوع تراژدی‌های مشابه در آینده اجماع جهانی به‌وجود آید. هدف اولیه نیز ایجاد یک چارچوب قانونی برای بررسی و عملکرد مناسب بر اساس شکایات در مورد تخطی از حقوق بشر بود. منشور ملل متحد تمام اعضای سازمان ملل را ملزم به احترام و رعایت حقوق بشر می‌نماید و همه را موظف می‌داند تا برای رسیدن به این هدف تلاش کند. سازمان ملل دارای شش رکن اصلی است: مجمع عمومی، شورای امنیت، شورای اقتصادی و اجتماعی، شورای قیمومت، دیوان بین‌المللی دادگستری و دبیرخانه سازمان ملل متحد. علاوه بر این نظام سازمان ملل متحد شامل سازمان‌های تخصصی، توافق‌نامه‌ها و برنامه‌های جهانی مانند گروه بانک جهانی، سازمان جهانی بهداشت، برنامه جهانی غذا، یونسکو و یونیسف است.

سازمان تجارت جهانی (WTO)

یک سازمان بین‌المللی است که قوانین جهانی تجارت را تنظیم و اختلافات بین اعضا را حل و فصل می‌کند. اعضای سازمان تجارت جهانی کشورهای هستند که موافقت‌نامه‌های (حدود ۳۰ موافقت‌نامه) این سازمان را امضاء کرده‌اند. مقر سازمان تجارت جهانی در ژنو، سوئیس قرار دارد.

ایکائو

ایکائو یا سازمان بین‌المللی هوانوردی کشوری (International Civil Aviation Organization) به صورت مخفف (ICAO) یک نهاد تخصصی در سازمان ملل متحد است که در ۷ دسامبر سال ۱۹۴۴ پس از تصویب و امضای پیمان حمل و نقل هوایی موسوم به پیمان شیکاگو تشکیل شد اما موجودیت آن به‌طور رسمی در سال ۱۹۴۷ اتفاق افتاد. وظیفه این سازمان، هماهنگ‌سازی استانداردهای بین‌المللی پروازی و مدیریت خطوط هوایی در سطح جهان است و با اهداف سلامت و ایمنی پرواز- امنیت پرواز- حفاظت از محیط زیست- ارتقا کارایی عملیات هواپیمایی کشوری- استمرار عملیات هواپیمایی کشوری- قانون و مقررات و تحکیم حاکمیت قانون بر هواپیمایی کشوری به‌وجود آمد.

آنسیترال

کمیسیون حقوق تجارت بین‌الملل سازمان ملل متحد (آنسیترال) در ۱۷ دسامبر ۱۹۶۶ توسط مجمع عمومی سازمان ملل متحد جهت بهبود و توسعه ساختارهای حقوقی تجارت بین‌الملل تاسیس شد. این کمیسیون نقش مهمی در پیشرفت و توسعه نظام حقوقی و قانونی، متعاقب اصلاح آن برای تکمیل پیشرفت‌های هماهنگ‌سازی حقوق تجارت بین‌الملل داشته است. به وسیله ترویج استعمال ابزار قانون‌گذاری یا غیرقانون‌گذاری در بسیاری از حوزه‌های کلیدی حقوق تجارت بین‌الملل از جمله روش‌های حل و فصل اختلاف، رویه‌های قرارداد های بین‌المللی، حمل و نقل، تجارت الکترونیک، مالیه بین‌الملل، حمل و نقل‌های ایمن و تهیه و فروش کالاها نقش مهمی ایفا کرده است. بسیاری از کشورهای عضو و غیر عضو آنسیترال و سازمان‌های دولتی و غیردولتی از ابزارهای ارائه شده توسط آنسیترال در حوزه‌های نام برده شده در یک روند بین‌المللی استفاده می‌کنند. متون ارائه شده توسط آنسیترال به‌عنوان سازوکارهای توصیه‌ای برای همه کشورها و در هر سطحی از پیشرفت اقتصادی تدوین شده است. آنسیترال از زمان تاسیس تا کنون به‌عنوان یک نهاد مرکزی حقوقی سازمان ملل متحد

در حوزه تجارت بین‌الملل ایفای نقش کرده است. قواعد داوری آنسترال جهت حل و فصل اختلافات در معاملات تجاری به کار می‌رود.

اژانس بین‌المللی انرژی اتمی (IAEA)

اژانس بین‌المللی انرژی اتمی یک سازمان بین‌المللی است که در سال ۱۹۵۷ برای ترویج استفاده صلح‌آمیز و جلوگیری از استفاده نظامی از انرژی هسته‌ای تاسیس شد. این اژانس به‌عنوان یک نهاد مستقل و خودمختار تاسیس شده و جزئی از سازمان ملل یا سازمان دیگری نیست با این حال در اساسنامه خود اعلام کرده که گزارش‌های خود را به مجمع عمومی و شورای امنیت ملل متحد به‌طور مرتب ارائه می‌دهد. مقر این سازمان در شهر وین اتریش است و تاکنون ۱۶۴ کشور به عضویت این سازمان درآمده‌اند.

اژانس بین‌المللی انرژی‌های تجدیدپذیر IRENA

اژانس بین‌المللی انرژی‌های تجدیدپذیر (ایرنا) در سال ۲۰۰۹ برای ترویج استفاده و افزایش استفاده پایدار از همه اشکال انرژی تجدیدپذیر تاسیس شد. آسان کردن دسترسی به تمام اطلاعات مربوط به انرژی‌های تجدیدپذیر، از جمله اطلاعات فنی از دیگر وظایف ایرنا می‌باشد. اساسنامه این اژانس در تاریخ ۸ ژوئیه ۲۰۱۰ به تصویب رسید. ایران نیز در تاریخ ۱۳۹۱/۰۱/۲۹ این قانون را تصویب کرده است.

سازمان جهانی اسلامی برای آموزش و پرورش، علوم و فرهنگ (ایس‌س‌کو - ICESCO)

سازمان جهانی اسلامی برای آموزش و پرورش، علوم و فرهنگ سازمانی تخصصی است که تحت حمایت سازمان همکاری اسلامی (OIC) فعالیت می‌کند و در زمینه‌های آموزش، علوم، فرهنگ و ارتباطات در کشورهای اسلامی و به‌منظور حمایت و تقویت روابط بین کشورهای عضو به فعالیت مشغول است.

اتاق بازرگانی بین‌المللی (ICC)

اتاق بازرگانی بین‌المللی سازمانس بین‌المللی، غیرسیاسی، غیرانتفاعی و تخصصی است که هدف آن کمک به توسعه اقتصادی در سطح جهان، گشایش بازارهای جهان به روی کالاها و خدمات و جریان آزاد سرمایه است. صدها هزار شرکت خصوصی در حدود ۱۳۰ کشور جهان عضو این نهاد هستند و کمیته‌های ملی این اتاق در ۸۶ کشور دنیا تشکیل شده‌اند. این سازمان در سال ۱۹۱۹ در پاریس افتتاح شد. اتاق بازرگانی بین‌المللی، مهم‌ترین شریک تجاری سازمان ملل متحد و آژانس‌های وابسته به آن است. ICC از طریق تشکیل کمیته‌های ملی، فعالیت خود را در بیش از ۹۰ کشور جهان گسترش داده است که در کشورما، کمیته ایرانی ICC عهده‌دار این مسئولیت می‌باشد که در سال ۱۳۴۲ تاسیس شد.

دیوان بین‌المللی داوری اتاق بازرگانی بین‌المللی

دیوان بین‌المللی داوری اتاق بازرگانی بین‌المللی نهادی وابسته به این سازمان است که برای کمک به حل و فصل اختلافات بازرگانی بین‌المللی از طریق داوری ایجاد شده است.

اتحادیه بین‌المللی حفاظت طبیعت (IUCN)

اتحادیه بین‌المللی حفاظت طبیعت که بیش‌تر با نام اختصاری آی‌یوسی‌ان شناخته می‌شود، سازمانی بین‌المللی با هدف حفاظت از منابع طبیعی در سراسر کره زمین است که شامل جمع‌آوری داده‌ها و تجزیه و تحلیل، بررسی، پروژه‌های درست، حمایت، لابی و آموزش و پرورش است. ماموریت آی‌یوسی‌ان تاثیرگذاری، تشویق و کمک به جوامع سراسر جهان برای حفظ طبیعت و حصول اطمینان به این که هر گونه استفاده از منابع طبیعی و محیط زیست یک بهره‌گیری عادلانه و پایدار است.

اتحادیه بین‌المللی دانشجویان IUS

انجمنی جهانی متشکل از اتحادیه‌های ملی دانشجویی در سراسر جهان است. اتحادیه بین‌المللی دانشجویان با هدف دفاع از حقوق و منافع دانشجویان برای ترقی پیشرفت در رفاه و سطح تحصیلات و آماده کردن آن‌ها برای وظایف‌شان به‌عنوان شهروندان دموکرات است. طبق اطلاعات فهرست سازمان‌های غیردولتی یونسکو، اولویت‌های فعالیت اتحادیه تبادل اطلاعات، دفاع از وضعیت دانشجویان، صلح، محیط زیست، توسعه، حقوق بشر می‌باشد. اتحادیه بین‌المللی دانشجویان، در ایران نیز دارای وب‌سایت می‌باشد.

اتحادیه بین‌المللی مخابرات یا آی تی یو (ITU)

در سال ۱۸۶۵ پس از اختراع تلگراف حدود بیست کشور اروپایی نهادی را تحت عنوان اتحادیه بین‌المللی تلگراف تأسیس نمودند که نخستین مقررات بین‌المللی ارتباطات راه دور (مخابرات) در آن به تصویب رسید. این اتحادیه پس از کنفرانسی جهانی در مادرید اسپانیا به اتحادیه بین‌المللی ارتباطات راه دور (مخابرات) یا همان ITU تغییر نام داد. پس از تأسیس سازمان ملل متحد، در سال ۱۹۴۵، آی تی یو به نهادی وابسته به این سازمان تبدیل شد. اتحادیه بین‌المللی مخابرات یک سازمان بین‌المللی وابسته به سازمان ملل متحد است. این اتحادیه دومین اتحادیه قدیمی پس از کمیسیون راین است. این اتحادیه وظیفه قانون‌گذاری و نیز مدیریت فضای فرکانسی، تدوین استانداردهای تبادل داده و اطلاعات و همچنین کمک به رشد و توسعه ارتباطات در سراسر جهان را بر عهده دارد. مقر این سازمان در ژنو سوئیس است.

اتحادیه جهانی پست (UPU)

نخستین انجمن در جهت همکاری بین کارکنان بخش پست و از مؤسسات تخصصی وابسته به سازمان ملل متحد است. اتحادیه جهانی پست با تصویب معاهده برن در سال ۱۸۷۴ تأسیس شد. اتحادیه جهانی پست از نظر قدمت و سابقه دومین سازمان بین‌المللی جهانی محسوب می‌شود. هدف این اتحادیه کمک به سازماندهی و بهبود بخشیدن خدمات پستی در سطح بین‌المللی است. در حال حاضر ۱۹۲ کشور عضو این سازمان هستند. اهداف این اتحادیه شامل: سازمان‌دهی و کامل نمودن خدمات پستی؛ ارتقا و توسعه همکاری‌های بین‌المللی؛ ارائه کمک‌های فنی و نظرهای مشورتی به کشورهای نیازمند عضو اتحادیه؛ ایفا کردن نقش رابط و میانجی‌گر بین اعضا؛ تنظیم و تصویب قوانین برای تبادلات پستی بین‌المللی؛ ارائه توصیه‌هایی در جهت برانگیختن سطح رشد در مراسلات و امانات پستی و بهبود کیفیت این خدمات برای مشتریان.

اتحادیه همکاری‌های منطقه‌ای جنوب آسیا (SAARC)

اتحادیه همکاری‌های منطقه‌ای جنوب آسیا یک سازمان سیاسی و اقتصادی متشکل از هشت کشور در جنوب آسیا است. مجموع جمعیت کشورهای عضو آن تقریباً ۱/۵ میلیارد نفر از جمعیت جهان را تشکیل می‌دهد که از نظر جمعیت، حوزه تاثیر آن از هر سازمان منطقه‌ای دیگر بیش‌تر است.

این سازمان در ۸ دسامبر ۱۹۸۵ توسط هند، پاکستان، بنگلادش، سریلانکا، نپال، مالدیو و بوتان تأسیس شد. در آوریل ۲۰۰۷، در خلال چهاردهمین نشست اتحادیه، افغانستان هشتمین عضو آن شد. کشورهای ایران و چین نیز که از اعضای ناظر این سازمان هستند، درخواست عضویت در این سازمان را دارند. هدف از تشکیل این اتحادیه، افزایش همکاری‌های متقابل، میان کشورهای عضو می‌باشد. دبیرخانه دائمی سارک، در کاتماندو پایتخت کشور نپال واقع است.

اتحادیه کشورهای دریای مدیترانه (UFM)

اتحادیه کشورهای دریای مدیترانه همکاری‌های چندجانبه ۴۳ کشور شامل ۲۷ کشور از اتحادیه اروپا و ۱۶ کشور از آفریقای شمالی، خاورمیانه و بالکان هستند.

اتحادیه کشورهای مشترک‌المنافع

اتحادیه کشورهای مشترک‌المنافع یا اتحادیه کشورهای همسو مجموعه‌ای از ۵۳ کشور مستقل است که همه آن‌ها به جز موزامبیک و کامرون قبلاً مستعمره امپراتوری بریتانیا بوده‌اند. چهارچوب همکاری کشورهای این ارگان بر اساس اعلامیه سنگاپور مصوب سال ۱۹۷۱ حول توسعه ارزشهای مشترک مانند حقوق بشر، حکومت قانون، آزادی‌های فردی، برابری، دموکراسی، تجارت آزاد، صلح جهانی و همکاری‌های چند جانبه است.

اجلاس ۲۰۰۹ گروه ۲۰ لندن

اجلاس ۲۰۰۹ گروه ۲۰ لندن اجلاس سران گروه بیست در مورد اقتصاد جهانی و بازارهای مالی بود که در آوریل ۲۰۰۹ ر اکس‌سل لندن شهر لندن برگزار شد. این اجلاس در پی اجلاس سران گروه بیست در واشنگتن انجام شد. همزمانی این اجلاس با بحران اقتصادی جهان باعث اهمیت زیاد این اجلاس شده بود. بحران اقتصادی سال ۲۰۰۸ و سال پس از آن، پس از بحران دهه ۱۹۳۰ بدترین بحران اقتصادی و مالی جهان به حساب می‌آید.

سازمان بین‌المللی اوزان و مقیاس‌ها

سازمان بین‌المللی اوزان و مقیاس‌ها در ۲۰ می سال ۱۸۷۵ به وسیله هفده کشور تاسیس شد. وظیفه BIPM عبارت است از تضمین هماهنگ سازی اندازه گیری‌ها در سطح جهانی. کار این سازمان عبارت است از: ۱- ایجاد و ساخت استانداردها (اتالون‌ها) و

مقیاس‌های بنیادی برای اندازه‌گیری کمیت‌های فیزیکی پایه و نگهداری نمونه‌های بین‌المللی ۲- انجام مقایسه‌های استانداردهای ملی و بین‌المللی (اتالون‌ها) ۳- تضمین هماهنگ‌سازی روش‌های اندازه‌گیری متناظر ۴- انجام و هماهنگ‌سازی اندازه‌گیری‌های ثابت‌های فیزیکی بنیادی مربوط به این فعالیت‌ها فعالیت‌های سازمان BIPM در آغاز به اندازه‌گیری‌های طول و جرم و مطالعات اندازه‌سنجی مرتبط با این کمیت‌ها محدود می‌شد ولی اکنون این فعالیت‌ها بیش‌تر شده‌اند.

اوپک (OPEC)

سازمان کشورهای صادرکننده نفت یک کارتل بین‌المللی نفتی است که با گردهمایی کشورهای الجزایر، ایران، عراق، کویت، لیبی، جزایر سلیمان، قطر، عربستان سعودی، امارات متحده عربی، اکوادور، آنگولا، ونزوئلا و کنگو پدید آمده است. ستاد بین‌المللی اوپک در آغاز بنیان‌گذاری در سال ۱۳۳۹ در ژنو سوئیس بود و در سال ۱۳۴۴ به شهر وین اتریش جابجا شد. هدف اصلی سازمان ایجاد هماهنگی و وحدت در خط‌مشی‌های نفتی کشورهای عضو و تعیین بهترین شیوه‌ها برای تامین منافع فردی و جمعی آنان خواهد بود. همچنین، سازمان، روش‌ها و وسائل تضمین تثبیت قیمت‌ها در بازارهای بین‌المللی نفت را با امعان به حذف نوسانات مضر و غیر ضروری ایجاد خواهد نمود. دیگر هدف سازمان اوپک، تامین مصالح ملت‌های تولیدکننده و ضرورت تضمین درآمدهای ثابت برای کشورهای تولیدکننده، عرضه کافی اقتصادی و منظم نفت به ملت‌های مصرف‌کننده و یک بازده منصفانه به سرمایه‌آنها که در صنعت نفت سرمایه‌گذاری می‌کنند، است.

شورای بین‌المللی ابنیه و محوطه‌ها (ICOMOS)

شورای بین‌المللی ابنیه و محوطه‌ها سازمانی برای نگهداری و پاسداری از اماکن میراث فرهنگی در سراسر جهان است. در پی آمد منشور ونیز در سال ۱۹۶۴، ایکوموس در سال ۱۹۶۵ در ورشو پایه‌گذاری شد تا مشاوره‌ی جهت یونسکو در رابطه با میراث‌های جهانی باشد. ایده تشکیل ایکوموس به کنفرانس آتن در رابطه با مرمت بناهای تاریخی در سال

۱۹۳۱ که از سوی دفتر بین‌المللی موزه‌ها تشکیل شده بود، بازمی‌گردد. منشور آتن سال ۱۹۳۱ خط مشی میراث بین‌المللی را عرضه نمود. در سال ۱۹۶۴، در دومین همایش معماران و متخصصین بناهای تاریخی، در شهر ونیز ۱۳ قطع‌نامه به تصویب رسید. اولین قطع‌نامه تکوین‌کننده منشور بین‌المللی حفاظت و مرمت بناها و محوطه‌های تاریخی که با عنوان منشور ونیز بهتر شناخته شده است شد. قطع‌نامه دومی که از سوی یونسکو پیش‌کشیده شد، ایکوموس را برای اجرای این منشور بنا نهاد. ایکوموس در حال حاضر دارای بیش از ۷۵۰۰ عضو است. جز موارد اندک، هر عضو آن باید در زمینه نگه‌داری کارشناس در یکی از رشته‌های معماری مناظر طبیعی، معماری، باستان‌شناسی، برنامه‌ریزی شهری، مهندسی، متولی میراث فرهنگی، مورخ هنر یا بایگان باشد. مقر بین‌المللی آن در پاریس است.

جایکا

جایکا نام یک سازمان دولتی مستقل بین‌المللی در ژاپن است که در زمینه توسعه به دولت ژاپن و همچنین کشورهای در حال توسعه کمک می‌کند. جایکا سعی دارد که از طریق روش‌های توسعه مشمول به مبارزه با مشکلات بپردازد. منظور از روش توسعه مشمول این است که در آن افرادی که با مشکلات مواجه هستند تشویق به درک مسئله می‌شوند و ضمن لذت بردن از این فعالیت، در برطرف کردن مشکلات مشارکت می‌کنند. نقش اصلی جایکا پشتیبانی از این شیوه توسعه پویا می‌باشد. منظور از توسعه پویا، ایجاد روحیه خودسازی به صورت میان مدت یا طولانی مدت در کشورهای در حال توسعه به منظور کاهش فقر و توسعه اقتصادی می‌باشد. سامان‌دهی امور جهانی، مبارزه با فقر از طریق توسعه، بهبود کنترل و تامین امنیت انسان‌ها را می‌توان از موارد توسعه پویا قرار داد. جایکا به منظور تامین اهداف خود استراتژی‌های مختلفی را پیش می‌گیرد از جمله کمک‌های مجتمع: این قبیل کمک‌های جایکا شامل سه نوع می‌شود: همکاری فنی، وام‌های توسعه و کمک‌های مالی دولتی. کمک‌های نامحسوس: این نوع کمک‌ها شامل هرچیزی از جلوگیری از درگیری‌های نظامی تا بلاایای طبیعی می‌شود. بهبود ارتباطات توسعه‌ای: جایکا با تمرکز بر روی فعالیت‌ها و نتایج آن‌ها در کشورهای در حال توسعه به آن‌ها کمک می‌کند تا توانایی حل مشکلات‌شان افزایش پیدا کند.

جنبش غیرمتعهدها

جنبش غیرمتعهدها یا عدم تعهد یک سازمان بین‌المللی است که در سال ۱۹۶۱ میلادی در اوج جنگ سرد در بلگراد، پایتخت یوگسلاوی، تاسیس شد و شامل کشورهایی می‌شد که ظاهراً به هیچ‌یک از بلوک‌های قدرت نظام جهانی (آمریکا یا شوروی) وابستگی و تعهدی نداشتند یعنی نه در اردوگاه سرمایه‌داری دولتی شوروی قرار داشته و نه در اردوگاه سرمایه‌داری خصوصی غرب تعلق داشتند. این سازمان با پایان جنگ سرد نیز به فعالیت خود ادامه داده و در سال ۲۰۱۲ در مجموع ۱۲۰ دولت عضو و ۱۷ عضو ناظر داشته است.

ایده تشکیل چنین گروهی تا حد زیادی به ابتکار «یوسیپ بروز تیتو» رئیس‌جمهور یوگسلاوی، «قوام نکرومه» نخستین رئیس‌جمهور غنا، «جمال عبدالناصر» دومین رئیس‌جمهور مصر، «جواهر لعل نهرو»، اولین نخست‌وزیر هند، «احمد سوکارنو» نخستین رئیس‌جمهور اندونزی و سردار «محمد داود» صدراعظم افغانستان شکل گرفته بود. «کریشنا منون» دیپلمات هندی نیز نخستین شخصی بود که در سال ۱۹۵۴ در یکی از نشست‌های ملل متحد این اصطلاح را در اشاره به این نظریه به کار برد.

سازمان امنیت و همکاری اروپا (OSCE)

سازمان امنیت و همکاری اروپا بزرگ‌ترین سازمان بین‌دولتی یا بین‌المللی حول مسائل امنیتی است. فعالیت‌های آن شامل کنترل اسلحه، حقوق بشر، آزادی مطبوعات و انتخابات آزاد و منصفانه است. شکل‌گیری سازمان امنیت و همکاری اروپا با برگزاری کنفرانسی در سال ۱۹۷۳ تحت عنوان «امنیت و همکاری در اروپا»، برای بحث میان شرق و غرب آغاز شد. این کنفرانس در اول اوت سال ۱۹۷۵ در کنفرانس خلع سلاح هلسینکی پایتخت فنلاند با شرکت نمایندگان ۳۵ کشور عضو تشکیل شد.

سازمان جهانی بهداشت (WHO)

سازمان جهانی بهداشت یکی از آژانس‌های تخصصی سازمان ملل متحد است که نقش یک مرجعیت سازمان‌دهنده را بر بهداشت جامعه جهانی ایفا می‌کند. این آژانس در ۶ آوریل سال ۱۹۴۸ در ژنو واقع در سوییس تاسیس شد و حکم سرپرستی و منابعش را از سازمان بهداشت سابق، که خود آژانسی در جامعه ملل بود برگرفت.

سازمان بین‌المللی تولیدکنندگان وسایل نقلیه موتوری

سازمان بین‌المللی تولیدکنندگان وسایل نقلیه موتوری در سال ۱۹۱۹ در پاریس بنیان نهاده شد. وظیفه این شرکت هماهنگ کردن ارتباطات میان شرکت‌ها و همچنین برپایی نمایشگاه‌های خودرو در سطح جهان است.

سازمان بین‌المللی دریانوردی (IMO)

سازمان بین‌المللی دریانوردی در ۶ مارس ۱۹۴۸ در کنفرانسی که در ژنو برگزار شده بود به تصویب رسید. این سازمان ۱۰ سال بعد اجرایی گردید و از سال ۱۹۵۸ شروع به کار در جامعه بین‌المللی نمود. سازمان مذکور سابقاً سازمان مشورتی دریایی بین‌الدول خوانده می‌شد اما از سال ۱۹۸۲ به سازمان بین‌المللی دریانوردی تغییر نام داد. هدف سازمان بین‌المللی دریانوردی، تسهیل همکاری و مبادله اطلاعات میان کشورهای عضو در زمینه موضوعات فنی مربوط به کشتی‌رانی و به وجود آوردن عالی‌ترین معیارهای ایمنی دریایی است.

سازمان بین‌المللی کار

سازمان بین‌المللی کار یکی از موسسات تخصصی سازمان ملل متحد است که به امور مربوط به کار و کارگران می‌پردازد. این سازمان در سال ۱۹۱۹ و در نتیجه بحث‌های کنفرانس صلح پاریس تاسیس شد. سازمان بین‌المللی کار در آغاز وابسته به جامعه ملل

بود و پس از تاسیس سازمان ملل متحد از سازمان‌های وابسته به آن شد. منشور فعلی سازمان که به بیانیه فیلادلفیا معروف است در سال ۱۹۴۴ تصویب شد. مقر این سازمان در شهر ژنو در کشور سوئیس است. این سازمان هر سال در ماه خرداد کنفرانسی برگزار می‌شود.

سازمان جهانی هواشناسی (WMO)

یک سازمان بین‌المللی است که در سال ۱۹۵۰ ایجاد گردید هر چند سند تاسیس آن در ۱۹۴۷ امضا شده بود. این سازمان در واقع جانشین «سازمان هواشناسی بین‌المللی» که در سال ۱۸۷۳ ایجاد شده بود، گردید. این سازمان در ۱۹۵۱ در رده سازمان‌های تخصصی وابسته به سازمان ملل متحد در زمینه آب و هوا، هیدرولوژی اقلیم‌شناسی کاربردی و علوم ژئوفیزیک درآمد. تعداد اعضای این سازمان تا ۱۲ دی ۱۳۹۱ (اول ژانویه ۲۰۱۳) ۱۹۱ دولت عضو و سرزمین تحت قلمرو است و مقر آن در ژنو، سوئیس قرار دارد. ۱- تسهیل همکاری جهانی برای ایجاد شبکه‌ای از ایستگاه‌ها جهت مشاهده هواشناسی، آب‌شناسی، زمین‌فیزیک و سایر موارد مرتبط با هواشناسی

۲- ایجاد و حفظ سیستم‌های مبادله سریع اطلاعات هواشناسی و سایر اطلاعات مرتبط

۳- تشویق به منظم کردن مشاهدات هواشناسی و اطمینان از انتشار یک‌سان و واحد مشاهدات و آمارها

۴- استفاده بیش‌تر از هواشناسی در امر هوانوردی، دریانوردی، مسائل آبی، کشاورزی و سایر فعالیت‌های بشری

۵- ترویج فعالیت‌هایی نظیر آب‌شناسی کاربردی و ایجاد امکانات برای همکاری نزدیک میان بخش‌های هواشناسی و هیدرولوژیکی

۶- تشویق به تحقیقات و آموزش در قلمرو هواشناسی و سایر قلمروهای مرتبط

سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD)

سازمانی است بین‌المللی است که دارای ۳۷ عضو می‌باشد و اعضای آن متعهد به اصول دموکراسی و اقتصاد آزاد هستند. این سازمان به تعبیری عمده‌ترین سازمان بین‌المللی تصمیم‌گیرنده اقتصادی است. مقر اصلی این سازمان در شهر پاریس است. این سازمان در سال ۱۹۴۸ میلادی تحت عنوان سازمان همکاری اقتصادی اروپا تاسیس شد. این مؤسسه تحت مدیریت رابرت مارژولین فرانسوی به منظور اجرای طرح بازسازی کشورهای اروپایی پس از جنگ جهانی دوم ایجاد شد؛ طرحی که تحت عنوان برنامه مارشال توسط ایالات متحده آمریکا برای بازسازی اروپا پس از جنگ و مبارزه با کمونیسم برنامه‌ریزی شده بود. در سال‌های بعد، اعضای غیراروپایی نیز به این سازمان پیوستند و در سال ۱۹۶۱ میلادی در اجلاسی با تصویب آیین‌نامه جدید در زمینه توسعه و اقتصاد، نام سازمان را نیز به سازمان همکاری و توسعه اقتصادی تغییر دادند.

سازمان همکاری شانگهای

سازمانی میان‌دولتی است که برای همکاری‌های چندجانبه امنیتی، اقتصادی و فرهنگی تشکیل شده است. این سازمان در سال ۱۹۹۶ توسط رهبران چین، روسیه، قزاقستان، قرقیزستان و تاجیکستان با هدف برقرار کردن موازنه در برابر نفوذ آمریکا و ناتو در منطقه، پایه‌گذاری شد. اندکی بعد، ازبکستان هم به این سازمان پیوست و این سازمان رسماً به «سازمان همکاری شانگهای» تغییر نام داد. نقش اصلی و تعیین‌کننده را در سازمان شانگهای دو کشور چین و روسیه تشکیل می‌دهند. علاوه بر اعضای اصلی، ابتدا مغولستان در سال ۲۰۰۴ و یک سال بعد ایران، پاکستان، هند و افغانستان در سال ۲۰۰۵ و پس از آن بلاروس به عنوان عضو ناظر به سازمان ملحق شدند.

سازمان همکاری‌های اقتصادی آسیا-اقیانوسیه

این سازمان یک گروه اقتصادی از کشورهای حاشیه اقیانوس آرام هستند که به منظور بهبود مناسبات اقتصادی و سیاسی با یکدیگر دیدار می‌نمایند. این گروه دارای کمیته‌های اجرائی در زمینه‌های گسترده‌ای از مسائل، از ارتباطات تا شیلات است. سران کشورهای تمام اعضای اپک (به استثنای چین تایپه)، طی یک همایش سالانه تحت عنوان «اجلاس سران اقتصادی اپک» با یکدیگر ملاقات می‌کنند که مکان برگزاری آن در میان اعضای اقتصادی اپک در حال گردش است. اپک به خاطر این سنت (آداب) خود مشهور است که رهبران حاضر در آن مطابق با رسوم ملی کشور میزبان خود لباس می‌پوشند.

شفافیت بین‌الملل

شفافیت بین‌الملل یک سازمان غیردولتی است که در سال ۱۹۹۳ تأسیس شد و دفتر اصلی آن در برلین، آلمان قرار دارد. هدف این سازمان که در حدود ۱۰۰ کشور نمایندگی دارد تلاش برای مبارزه با فساد و افزایش آگاهی در مورد آن است. این سازمان به‌طور سالیانه اقدام به انتشار شاخص ادراک فساد می‌کند. سنجش فساد به استفاده از شاخص‌های نظیر فساد، اختلاس، رشوه‌گیری، خرید و فروش پست‌های دولتی، رشوه‌پذیری دستگاه قضایی، فساد مالی در میان سیاستمداران و مقام‌های دولتی و عدم مقابله کافی یا ناکارایی در پیکار علیه مواد مخدر است.

شورای همکاری خلیج فارس (GCC)

شورای همکاری خلیج فارس بلوک سیاسی-تجاری‌ای شامل کشورهای پیرامون خلیج فارس و کشورهای عرب منطقه است که اعضای آن اهداف تجاری و اجتماعی مشترکی را پیگیری می‌کنند. شورای همکاری خلیج فارس در ۲۵ مه ۱۹۸۱ میلادی و با هدف یکپارچگی اقتصادی و نظامی تشکیل شد که از جمله اهداف کشورهای عضو، رسیدن

به واحد پولی مشترک تا سال ۲۰۱۰ بود. در حال حاضر شش کشور زیر عضو این شورای همکاری هستند: عربستان سعودی، بحرین، امارات متحده عربی، قطر، عمان و کویت.

سازمان عفو بین الملل

سازمانی غیردولتی می باشد که با داشتن بیش از ۷ میلیون عضو در زمینه حمایت از حقوق بشر فعالیت می کند. هدف گذاری این بنیاد غیردولتی اینست که بتواند با پژوهش و فعالیت در زمینه حقوق بشر از پایمال شدن حقوق انسان ها در سطح دنیا جلوگیری کرده و در نهایت خواستار برقراری عدالت در مورد افرادی که حقوق ایشان به هر نحوی پایمال گردیده می باشد. این ارگان سعی دارد تا با متوجه کردن افراد به مسائل حقوق بشر و استانداردهای جهانی تا حد ممکن فشار را بر دولت هایی که اجازه سوء استفاده در کشور خود را می دهند افزایش دهد.

صندوق بین المللی توسعه کشاورزی (IFAD)

صندوق بین المللی توسعه کشاورزی یا ایفاد در سال ۱۹۷۷ به عنوان یکی از مهم ترین نتایج کنفرانس جهانی تغذیه در سال ۱۹۷۴ به وجود آمد. صندوق بین المللی توسعه کشاورزی یک سازمان مالی و بین المللی و یک سازمان تخصصی وابسته به سازمان ملل متحد به شمار می آید. این سازمان یک همکاری استثنایی بین کشورهای عضو در سازمان های اوپک و سازمان همکاری اقتصادی و توسعه و دیگر کشورهای در حال توسعه است. مهم ترین هدف این سازمان اعطای وام و ارتقاء سطح زیر ساخت های روستایی به منظور رشد و توسعه امور کشاورزی در مناطق در حال توسعه و محروم جهان است. این صندوق که مقر اصلی آن در رم قرار دارد، نقش مشاور جهانی در امور غذایی را هم به عهده دارد. ایفاد فعالیت های خود را به ریشه کن کردن فقر و مبارزه با گرسنگی در مناطق روستایی کشورهای در حال توسعه اختصاص داده است.

کنوانسیون ۱۹۵۱ ژنو در مورد وضعیت پناهندگان

کنوانسیون ۱۹۵۱ ژنو در مورد وضعیت پناهندگان را بدون تردید می‌توان اصلی‌ترین منبع حقوق پناهندگان در چارچوب حقوق بین‌الملل دانست. اهمیت این کنوانسیون به حدی است که «جمزید» آن را به منزله منشور (Magna Carta) پناهندگان می‌داند. این کنوانسیون در جریان کنفرانس نمایندگان تام‌الاختیار که براساس قطع‌نامه (۷) ۴۲۹ مجمع عمومی تشکیل شده بود، به تصویب رسید. پیش‌نویس کنوانسیون توسط کمیته ویژه پناهندگان و افراد بدون تابعیت که توسط شورای اقتصادی و اجتماعی در اوت ۱۹۴۹ تشکیل شده بود (قطع‌نامه IX) (۲۴۸)، بخش مقدماتی آن توسط شورای اقتصادی اجتماعی در اوت ۱۹۵۰ (قطع‌نامه XI BII) (۳۱۹) (و بخش مربوط به تعریف پناهنده (ماده یک کنوانسیون) توسط مجمع عمومی سازمان ملل در دسامبر ۱۹۵۰ (پیوست قطع‌نامه (۷) ۴۲۹) تهیه شده بود.

این کنوانسیون با وجود محدودیت‌های زمانی و جغرافیایی خود، به‌صورت جهانی و بین‌المللی درآمد و هر چند بخش‌هایی از آن کاملاً تحت شرایط دوران پس از جنگ قرار دارد لیکن همچنان به‌صورت یکی از معتبرترین ضوابط بین‌المللی مربوط به پناهندگان باقی مانده و امروزه بالغ بر یکصدویست کشور بدان پیوسته‌اند.

بخش مقدماتی کنوانسیون با اشاره به اعلامیه جهانی حقوق بشر از تمایل به «تجدیدنظر و استحکام‌بخشیدن به توافقات بین‌المللی پیشین و ... و توسعه دامنه حمایتی آن‌ها» سخن می‌گوید و ضمن اذعان به بار سنگینی که اعطاء پناهندگی بر دوش کشور پذیرنده می‌گذارد از نیاز به «همکاری بین‌المللی» (و اصطلاحی که بعداً به‌جای آمد یعنی اتحاد بین‌المللی) یاد نموده، اظهار امیدواری می‌نماید که همه کشورها مسئله پناهندگی را مسئله‌ای اجتماعی و نوع‌دوستانه تلقی نموده و آن را موضوع اختلاف و تشنج در روابط میان خود نپندارند. این بخش با این نتیجه‌گیری به پایان می‌رسد که:

کمیسر عالی ملل متحد در امور پناهندگان وظیفه نظارت (بر اجرای) کنوانسیون‌های بین‌المللی برای حمایت از پناهندگان را بر عهده داشته و هماهنگی موثر اقدامات در این جهت به همکاری دولت‌ها با کمیسر عالی بستگی خواهد داشت.

الف) تعریف واژه پناهنده (ماده ۱)

ب) تاکید بر اصل عدم تبعیض در آزادی مذهب، حق تشکیل اتحادیه و تشکیلات، دسترسی آزادانه به محاکم قضایی و آزادی رفت و آمد. (ماده ۳)

پ) با توجه به وضعیت خاص پناهندگان به عنوان افراد فاقد حمایت، از مصون بودن در مقابل اقدامات متقابل از سوی دولت‌ها. (ماده ۷) مصونیت از اقدامات علیه اتباع کشور اصلی حتی زمانی که فرد بر حفظ تابعیت اولیه خود اصرار دارد (ماده ۸) و نیز مصونیت از پرداخت هزینه‌های دادرسی (Cautio Judicatum Solvi) ذکر به عمل می‌آورد. (ماده ۱۶۰۲)

ت) کنوانسیون توصیه می‌نماید که وضعیت شخصی فرد پناهنده بایستی براساس قوانین و مقررات کشور محل اقامتش بوده و بر حقوقی که پیش از این براساس وضعیت پناهندگی کسب شده، صحه می‌گذارد. (ماده ۱۲)

ث) کنوانسیون مجموعه‌ای از حقوق اجتماعی و اقتصادی را در شکل مجموعه‌ای از رفتار با پناهندگان به رسمیت می‌شناسد که از رفتار پذیرفته شده با خارجی‌ان تا حداقل رفتار پذیرفته شده با اتباع خودی را دربرمی‌گیرد.

ج) مقرراتی در خصوص اقدامات اداری، اوراق، شناسایی و اسناد مسافرتی وضع می‌نماید. (چ) حمایت در مقابل اخراج و بازگرداندن به کشور مبدا.

ح) کشورهای عضو بایستی قبول تابعیت و یکسان ساختن وضعیت پناهندگان را تسهیل نمایند.

خ) توجه به منافع و علائق کشورهای پذیرنده پناهنده در برخی مواد کنوانسیون. همان‌گونه که گفته شد کنوانسیون از اعضاء خود می‌خواهد تا «حداقل» همان رفتاری که عموماً در رابطه با خارجی‌ان پذیرفته‌اند با پناهندگان نیز روا دارند. (ماده ۷۰۱) و این رفتار خصوصاً در مورد آزادی رفت و آمد اعمال می‌گردد.

در موارد متعددی کنوانسیون از کشورهای عضو می‌خواهد رفتاری تا سرحد امکان مساعد که عموماً در مورد خارجی‌ان روا می‌دارند در پیش گیرند ... این درخواست در مورد تحصیل اموال منقول و غیرمنقول (ماده ۱۳)، اشتغال به کارهای آزاد (ماده ۱۸)، حرفه‌های آزاد علمی (ماده ۱۹)، مسکن (ماده ۲۱) و تحصیلات عمومی (به‌غیر از تحصیلات ابتدایی) (ماده ۲۲) تکرار شده است.

کنوانسیون در مورد عضویت و حق عضویت در تشکیلات صنفی به طور اعم خواهان «مساعدترین رفتاری است که در چنین موارد در مورد اتباع دول خارجی اعمال می‌شود.» (ماده ۱۷۰۱)

در مورد حمایت از مالکیت صنعتی به خصوص حمایت از اختراعات طرح‌ها و مدل‌ها، علائم تجارتي و اسامی تجارتي و هم‌چنین حمایت از مالکیت ادبی و هنری و علمی پناهنده در کشوری که معمولاً سکنی دارد مورد همان حمایتی واقع خواهد شد که از اتباع کشور مزبور به عمل می‌آید. (ماده ۱۴) این حق برابر با اتباع کشور پذیرنده، هم‌چنین در مورد دسترسی به محاکم و حمایت حقوقی (ماده ۱۶) اشتغال و استخدام تحت شرایط مشخص (ماده ۱۷۰۲ و ۱۷۰۳) جیره‌بندی (ماده ۲۰) تحصیلات ابتدایی (ماده ۱۱) (۲۲۰) امور خیریه عمومی (ماده ۲۳)، قوانین کار و تامین اجتماعی (ماده ۲۴) و مالیات و عوارض (ماده ۱۱) (۲۹) در کنوانسیون پیش‌بینی شده است.

در مورد آزادی پناهندگان در اجرای امور دینی و دادن تعلیمات مذهبی به کودکان خود رفتاری لااقل در حد رفتار با اتباع خود اعمال خواهد شد. (ماده ۴):

در رابطه با دسترسی به محاکم و حمایت حقوقی و معاف بودن از پرداخت هزینه‌های دادرسی ۹ ماده (۳) ۱۶ چنین مقرر دارد:

هر پناهنده در سرزمین دول متعاقد دیگر غیر از سرزمین محل سکونت دائمی خود در مورد مسائل مندرج در بند ۱۲ از رفتاری معادل رفتار با اتباع کشور محل سکونت برخوردار خواهد شد.

همان‌گونه که مشاهده شد، ترتیبات مشابهی در مورد مالکیت معنوی و صنعتی در ماده ۱۴ پیش‌بینی شده بود. این ترتیبات از مبانی نظری از اصل «حداقل رفتار با خارجی‌ان و پناهندگان» سرچشمه می‌گیرند.

ماده ۲۵ کنوانسیون در مورد اقدامات اداری نیز در اجرای حمایت بین‌المللی حائز اهمیت بسیار است چرا که براساس این ماده مقامات رسمی کشور متعاقد و یا مقامات یک تشکیلات بین‌المللی در امور مربوط به صدور اسناد و گواهینامه جانشین مقامات رسمی کشوری می‌شوند که پناهنده نمی‌تواند به حمایت سیاسی آن متوسل شود. مواد ۲۷ و ۲۸ کنوانسیون به صدور اوراق شناسایی و اسناد مسافرتی از سوی دولت‌های متعاقد برای پناهندگان اختصاص دارند. نحوه صدور و چگونگی سند مسافرتی که امروزه به سند مسافرتی کنوانسیون شهرت دارد، در ضمیمه کنوانسیون به تفصیل آمده است و

شاید این بخش از کنوانسیون را بتوان بخشی دانست که بیش از سایر بخش‌ها و در سطحی جهانی به اجرا درآمده است. این سند مسافرتی که عموماً توسط کشور پذیرنده پناهنده صادر می‌شود مقبولیتی وسیع یافته به‌صورتی که حتی تعدادی از کشورهای غیرعضو کنوانسیون نیز آن را به رسمیت شناخته‌اند. تمدید اعتبار این سند مسافرتی هنگامیکه پناهنده در کشوری غیر از کشور صادرکننده آن به‌سر می‌برد که موضوع ماده ۱۱ ضمیمه کنوانسیون است نیز معمولاً براساس توافقات میان دو کشور صورت می‌پذیرد.

مواد ۳۱، ۳۲، ۳۳ کنوانسیون به موضوعات بسیار با اهمیت ورود غیرقانونی، اخراج و منع بازگرداندن پناهنده اختصاص دارند. براساس ماده ۳۱، «هنگامی که پناهندگان از سرزمینی وارد قلمرو کشور پذیرنده شده‌اند که در آن‌جا زندگی یا آزادی‌شان مستقیماً در خطر بوده است» در این صورت ورود یا حضور غیرقانونی‌شان «نباید مبنای مجازات آنان قرار گیرد چرا که ممکن است این ورود یا حضور غیرقانونی از اضطراب ناشی شده باشد.» براساس ماده (۱) ۳۲ «دولت متعاقد پناهنده‌ای را که به‌صورت قانونی در سرزمین آن‌ها به‌سر می‌برد اخراج نخواهند کرد مگر به‌دلایل حفظ امنیت ملی یا نظم عمومی.» بندهای (۲) و (۳) همین ماده بر لزوم انجام رویه قانونی (همانند مراجعه به دادگاه و حق استیناف) در اتخاذ چنین تصمیمی و نیز دادن «فرصت مناسب به چنین پناهنده‌ای تا بتواند مجوز قانونی ورود به کشور دیگری را تحصیل کند» تاکید دارند و سرانجام به ماده سی‌وسوم کنوانسیون در مورد منع بازگرداندن پناهنده می‌رسیم:

(۱) ۳۳: هیچ یک از دول متعاقد به هیچ نحو پناهنده‌ای را به سرزمین‌هایی که امکان دارد به‌علل مربوط به نژاد، مذهب، ملیت، عضویت در دسته اجتماعی به‌خصوص یا دارابودن عقاید سیاسی، زندگی یا آزادی او در معرض تهدید واقع شود تبعید نکرده یا باز نخواهند گرداند.

(۲) ۳۳: پناهنده‌ای که براساس دلایل کافی وجودش برای امنیت کشوری که در آن به‌سر می‌برد خطرناک بوده یا طبق رای قطعی دادگاه محکوم به ارتکاب جرم یا جنایت مهمی شده که مضر به‌حال جامعه کشور تشخیص داده شود نمی‌تواند از تسهیلات مذکور در این ماده استفاده بنماید.

این نکته نیز شایان توجه است که دولت‌های متعاقد در مورد این ماده حق هیچ‌گونه شرط‌گذاری را ندارند. (بر طبق ماده ۴۲ کنوانسیون) با وجود آن‌که مواد ۳۱، ۳۲، ۳۳

اصول اساسی و بنیادی برای حمایت بین‌المللی را فراهم می‌آورند لیکن تنها در شرایط حاکم بر زمان تصویب کنوانسیون قابل اعمال بوده و در عمل مشکلاتی را ایجاد می‌کنند. از جمله آن که هنوز رویه واحدی برای تعیین وضعیت وجود ندارد یا آن که موضوعاتی چون امنیت ملی و نظم عمومی را می‌توان به طرق مختلف تعبیر و تفسیر نمود.

وظایف و مسئولیت‌های متقابل پناهنده در مقابل دولت متعهد را به‌طور کلی می‌توان در ماده ۲ یافت که خصوصاً از لزوم رعایت قوانین و مقررات کشور پذیرنده توسط پناهنده سخن می‌گوید، ماده ۹ ناظر بر حق کشور متعهد برای وضع و اجرای مقررات خاص در دوران جنگ یا تحت شرایط استثنایی می‌باشد در حالی که مواد (۲) و (۱) ۲۴ در خصوص حقوق زایل‌نشده به‌ویژه دریافت مستمری است و همان‌گونه که پیش از این دیدیم مواد ۳۲ و ۳۳ در باب اخراج و اصل بازنگردانیدن پناهنده است. سرانجام باید از ماده ۴۲ نام برد که برای دولت‌ها در موقع امضاء کنوانسیون راجع به کلیه مواد کنوانسیون به استثنای مواد ۱، ۳، ۴، (۱) ۱۶، ۳۳، ۳۶، ۴۶ حق رزرو قائل است. ماده ۳۵ کنوانسیون در راستای بخش مقدماتی به «همکاری میان مقامات ملی با سازمان ملل» اختصاص دارد:

(۱) ۳۵: دول متعهد تعهد می‌کنند که با دفتر کمیسر عالی ملل متحد برای پناهندگان یا هر یک از ادارات ملل متحد که جانشین آن گردد در اجرای وظایفش همکاری نموده و مخصوصاً انجام وظیفه آن را در امر نظارت بر اجرای مقررات این کنوانسیون تسهیل نمایند.

(۲) ۳۵: برای آن که دفتر کمیساریای عالی ملل متحد در امور پناهندگان یا هر یک از ادارات ملل متحد که جانشین آن گردد بتواند گزارش‌های لازم را به ارکان صلاحیت‌دار ملل متحد تسلیم نماید. دول متعهد تعهد می‌نمایند که اطلاعات و آمار درخواست‌شده راجع به موضوعات زیر را در فرم‌های مناسب تهیه و در اختیار آنان قرار دهد:

الف) شرایط پناهندگان.

ب) اجرای این کنوانسیون.

ج) قوانین و مقررات یا احکامی که درباره پناهندگان مجری بوده یا از این پس به موقع اجرا گذاشته خواهد شد.

ماده ۳۵ را بایستی در کنار ماده ۳۶ (اطلاعات مربوط به قوانین و آیین‌نامه‌های داخلی) موردنظر قرار داد که در آن از دول متعاقد خواسته شده است «متن قوانین و مقرراتی را که ممکن است برای تأمین اجرای این کنوانسیون وضع نمایند در اختیار دبیرکل ملل متحد قرار دهند.»

بررسی کنوانسیون ۱۹۵۱ را نمی‌توان بدون اشاره به سند نهایی کنفرانس نمایندگان تام‌الاختیار که در سال‌های ۱۹۵۱ کنوانسیون را تصویب نمود، به پایان برد. بخش چهارم این سند نهایی شامل توصیه‌هایی در زمینه‌های وحدت خانواده پناهندگان، حمایت از پناهندگان صغار و نقش سازمان‌های غیردولتی است. اما از همه مهم‌تر توصیه (E) می‌باشد که در آن به کشورهای عضو توصیه می‌نماید که منافع و مزایای مربوط به پناهندگان را تا حد ممکن به افرادی که ممکن است در حوزه شمول این تعریف نیز واقع نشوند گسترش دهند.

این اعلامیه نهایی تنها ارزش توصیه‌ای داشته و کشورها را متعهد نمی‌سازد و تنها تغییری که در تعریف واژه پناهنده میان اساسنامه UNHCR و کنوانسیون ۱۹۵۱ مشاهده می‌شود افزون شدن «عضویت در یک گروه اجتماعی» است که در ماده ۲ ظاهر شده است.

***

ماموریت دشوار پیش روی اوکراین حالا این است که روس‌ها را از ۱۰۰۰ کیلومتری سنگرهای مستحکمی که در یک سال و نیم گذشته در مناطق اشغال شده به پا کرده‌اند، بیرون بکشاند.

اوکراین از آمریکا خواسته است که برای هدف گرفتن پیاده‌نظامی که مامور دفاع از این سنگرهاست، بمب خوشه‌ای در اختیار کیف بگذارد.

جرایم جنگی روسیه در موارد متعددی مستند شده است اما این اقدام آمریکا، احتمالاً واشنگتن را با اتهام ریاکاری و سیاست یک بام و دو هوا روبه‌رو می‌کند.

تسلیمات خوشه‌ای، شرم‌آورند، در کشتاری که به‌جا می‌گذارند از همه، چه نظامی و چه غیرنظامی قربانی می‌گیرند و ممنوعیت‌شان در بخش بزرگی از جهان بی‌دلیل نیست. در حقوق بین‌الملل معاصر، حقوق بشر از حقوق بنیادین و غیرقابل انتقال تلقی می‌شود؛ حقوقی که زیستن نوع بشر، بر پایه آن استوار است. حقوق بشر نه به معنای حقوقی که

افراد بشر دارند بلکه به معنای حقوقی است که انسان‌ها صرفاً به دلیل انسان بودن از آن برخوردارند. یعنی برای برخورداری از آن حقوق، شرایط گوناگون اجتماعی، سیاسی و مذهبی در نظر گرفته نمی‌شود، بلکه فقط انسان بودن کافی است. به همین دلیل، حقوق بشر به لحاظ سرشتی که دارد، باید جهان‌شمول باشد و زمان و مکان نمی‌شناسد. از این‌رو، جهان‌شمولی یکی از ویژگی‌های مهم حقوق بشر است که در اعلامیه جهانی حقوق بشر بدان تأکید شده است.

هویت‌ها و تفاوت‌های گوناگون، خواه ناشی از باورهای مذهبی باشد یا از اختلاف‌های فرهنگی، سیاسی، نژادی یا ملی سرچشمه گرفته باشد، لازمه جهان‌شمولی حقوق بشر از دیدگاه فلسفی آن است که یا به همه فرهنگ‌ها توجه شود یا حداقل قدر مشترک همه نظام‌های حقوقی مورد توجه قرار گیرد. بر همین اساس، اعلامیه جهانی حقوق بشر با هیچ یک از ملاک‌های فوق جهان‌شمول نیست و همان‌طور که برخی از محققان مانند ربکا والاس (Rebecca Wallace) معتقدند: «حقوقی که به نام حقوق بشر تشریح می‌شود، با توجه به ویژگی‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جامعه‌ای که این حقوق در آن‌جا تعریف می‌شود، شکل متفاوتی به خود می‌گیرد. از این‌رو، حقوق بشر هیچ‌گاه در چارچوب تعریفی عام و قابل پذیرش عمومی ننگنیده است که این امر سبب بروز معضل در نظام حقوق بین‌الملل شده است.» به نظر می‌رسد بنیادی‌ترین اشتراک‌ها را باید در هویت وجودی بشر جست‌وجو کرد.

در هر صورت تا آن‌جا که به جنگ روسیه و اوکراین برمی‌گردد کشورهای عضو ناتو نیز در این جنگ حضور دارند و بر روی شعله‌های سوزان این جنگ خانمانسوز بنزین می‌پاشند.

در چنین شرایطی، متأسفانه جنبش‌های ضدجنگ، اتحادیه‌های مختلف، سازمان‌ها، نهادهای مردمی، احزاب و سازمان‌ها نیز سیاست سکوت اختیار کرده‌اند و به همین دلیل، عملاً تلاش چندانی نیز برای قطع جنگ و رسیدن به یک توافق سیاسی و صلح به خرج نمی‌دهند. بنابراین، تا روزی که مردم روسیه و اوکراین و همه جهان برای قطع فوری جنگ روسیه و اوکراین وارد صحنه سیاسی و اجتماعی نشوند نه تنها احتمال صلح بسیار کم است بلکه شعله‌های این جنگ، تر و خشک را با هم خواهد سوزاند!

بی‌توجهی دولت‌ها نسبت به جان و امنیت پناهندگان عامل جان باختن بسیاری از پناهجویان در مسیر حرکت خود است.

صندوق کودکان سازمان ملل متحد (یونیسف) روز جمعه ۲۴ تیر ۱۴۰۲، گزارش داد که در نیمه اول سال جاری میلادی ۲۸۹ کودک دختر و پسر هنگام عبور از دریای مدیترانه برای رسیدن به اروپا، جان خود را از دست دادند که این رقم در مقایسه با مدت مشابه در سال ۲۰۲۲ میلادی دو برابر شده است.

ورا کناوس، مسئول بخش مهاجرت و آوارگی در این آژانس به خبرنگاران حاضر در دفتر سازمان ملل در ژنو گفت: «این رقم معادل حدود ۱۱ کودک در هر هفته و بسیار فراتر از آن چیزی است در سرفصل‌های خبری می‌شنویم».

خانم کناوس افزود: «ما نمی‌توانیم آن‌چه را که اتفاق می‌افتد نادیده بگیریم. وقتی نزدیک به ۳۰۰ کودک، معادل یک هواپیمای کامل مملو از کودکان، در آب‌های میان اروپا و آفریقا تنها ظرف شش ماه جان خود را از دست می‌دهند، نمی‌توانیم سکوت کنیم.» یونیسف همچنین تخمین می‌زند که ۱۱ هزار و ۶۰۰ کودک طی شش ماه اول سال جاری میلادی از دریای مدیترانه عبور کرده باشند که تقریباً دو برابر بیش‌تر از مدت مشابه در سال ۲۰۲۲ میلادی است.

با این حال این آژانس هشدار می‌دهد که تعداد واقعی تلفات کودکان احتمالاً بیشتر است؛ چراکه از بسیاری از قایق‌های غرق شده در مدیترانه مرکزی، هیچ بازمانده‌ای نمانده و شمار و هویت سرنشینان آن‌ها نیز هیچ‌جا ثبت نشده است.

خانم کناوس گفت که به‌نظر می‌رسد با توجه به آمار و ارقام و سکوت پیرامون این مرگ و میرهای قابل پیش‌گیری، جهان «عمداً آن‌چه را که اتفاق می‌افتد، نادیده می‌گیرد.» بررسی‌های یونیسف، همچنین نشان داده که بسیاری از این کودکان، بدون والدین یا سرپرست از مسیر پرخطر مدیترانه عبور می‌کنند و دخترانی که به تنهایی سفر می‌کنند نیز عمدتاً در طول این سفر با خشونت‌های متعددی روبه‌رو می‌شوند.

خانم کناوس افزود که کشورهای منطقه و اتحادیه اروپا نه تنها باید برای محافظت از کودکان آسیب‌پذیر در مسیر دریا تلاش بیش‌تری انجام دهند بلکه باید حامی آن‌ها در کشورهای مبدأ، در مسیر ترانزیت تا رسیدن به مقصد نیز باشند.

وی همچنین بر ضرورت تدوین راه‌های ایمن، قانونی و در دسترس برای کودکان برای دریافت حمایت‌ها و امکان پیوستن اعضای خانواده‌هایشان به آن‌ها تاکید کرد و افزود

که کشورها باید هماهنگی خود را در عملیات جست‌وجو و نجات در دریا افزایش دهند و از پیاده شدن سریع مهاجران در مکان‌های امن اطمینان حاصل کنند.

یا رجب طیب اردوغان رییس جمهور جنگ‌طلب و فاشیست مذهبی ترکیه، نه تنها پناهجویان را در این کشور مورد آزار و اذیت قرار می‌دهد، بلکه از اتحادیه اروپا نیز میلیاردها یورو رشوه گرفته تا اجازه ندهد پناهندگان به ویژه فراریان جنگ داخلی سوریه به سوی کشورهای عضو اتحادیه سرازیر شوند. اردوغان، حتی برای دولت‌های فنلاند و سوئد خط و نشان می‌کشد که اگر پناهندگان به ویژه پناهندگان کرد را به ترکیه برنگردانند با عضویت آن‌ها در پیمان نظامی ناتو مخالفت خواهد کرد. این دولت‌های به اصطلاح طرفدار حقوق بشر و صلح، سرانجام برای عضو شدن در ناتو به هر خفت و خواری مخفی و علنی با دولت ترکیه تن دادند.

امروز بسیاری از پناهجویان در مسیر رسیدن به یک کشور امن، متاسفانه جان خود را از دست می‌دهند و یا مورد معامله دولت‌های قرار می‌گیرند. بنابراین، امروزه هیچ دولتی را در جهان سراغ نداریم که به کنوانسیون‌ها، میثاق‌ها و قوانین جهان‌شمول بین‌المللی پایبند باشد.

پایان سخن

در پایان به این نتیجه می‌رسیم که شاید حق با آن دسته از تحلیل‌گرانی است که می‌گویند: «هیچ کس در مورد اوکراین راست نمی‌گوید حتی زلنسکی!» زلنسکی راست نمی‌گوید چون؛ گفت‌وگوهای صلح را «وتو» کرده است، راه‌های برون رفت از این بحران را یکی - یکی از بین برده است، از حامیان خود نه راهکار که اسلحه برای جنگیدن در جنگی را طلب می‌کند که معلوم نیست در نهایت به چه سرنوشتی دچار شود، بیش‌تر از آن که به واقعیت‌ها تکیه کند به وعده و وعیدها دل خوش کرده است در حالی که می‌داند خیلی زود و با آغاز زود هنگام رقابت‌های انتخاباتی در آمریکا و چند کشور اروپایی، احتمالاً اولین سری که بی‌کلاه خواهد ماند اوکراین است و زلنسکی؛ فراموش نکنیم در پیش‌بینی‌ها، سال ۲۰۲۳ یکی از سخت‌ترین سال‌ها در

حوزه بحران‌های اقتصادی لقب گرفته است و تاکید بر جنگ در میانه بحران جهانی اقتصاد یعنی پذیرفتن شکست در بدترین وضعیت ممکن!

زلنسکی به این موضوع (رفاقت اردوغان و پوتین) هم فکر نکند از خود نپرسیده؛ بعد این جنگ ویران‌کننده و تلخ، او رییس جمهور کدام اوکراین خواهد بود؛ اوکراینی که برای استقلال و تمامیت ارضی خود جنگید یا اوکراینی که زمین انتقام‌جویی‌های غرب و روسیه شد، دقیقا کدام اوکراین؟!

جنگ آمریکا و روسیه در اوکراین غیر از خود اوکراین قربانی دیگری نیز داشته است. کارشناسان بر این باور هستند که اروپا نیز قربانی این جنگ شده است. بحران اقتصادی طی یک سال گذشته زیر سایه جنگ اوکراین بسیاری از کشورهای اروپایی را از خود متاثر کرده است. در اروپا شرایط اقتصادی انگلیس بر اثر چندین بحران متوالی در بدترین شرایط نیم قرن گذشته قرار دارد و کشور به گفته رییس بانک مرکزی دوره طولانی رکود اقتصادی را تجربه می‌کند.

جنگ در اوکراین امنیت اروپا را برای آینده قابل پیش بینی تعریف خواهد کرد. این جنگ پیش‌تر تغییراتی را ایجاد کرده است. احتمالا سوئد در نهایت به ناتو خواهند پیوست در حالی که ایالات متحده به‌طور قابل توجهی ردپای نظامی خود را در این قاره افزایش داده است. اعضای اتحادیه اروپا سیاست‌گذاری خود در عرصه انرژی را معکوس کرده و واردات سوخت‌های فسیلی از روسیه را به میزان قابل توجهی کاهش داده‌اند. سفرهای عادی و مبادلات اجتماعی با روسیه عملا متوقف شده‌اند.

تا حدودی در بالا به راز و رمزهای جنگ روسیه و اوکراین اشاره شد، اما تنها مسئله‌ای که هیچ راز و رمزی ندارد این است که گرانی کالاهای ضروری مردم برای همگان قابل لمس است!

بعد از نزدیک به یک سال و نیم، متأسفانه جنگ روسیه و اوکراین هم‌چنان ادامه دارد و هم‌چنان در ابعاد بسیار وسیعی ویرانی و مرگ و مهاجرت ایجاد می‌کند. به‌نظر می‌رسد یک پیروزی کامل اوکراینی یک احتمال بعید و دور از امکان تحقق باشد. هر مسیری برای دستیابی به این سناریو مسلما مستلزم جنگنده‌ها و موشک‌های دوربرد است که به اوکراین اجازه می‌دهد حملات را در عمق خاک روسیه انجام دهد. اگر غرب چنین تسلیحاتی را به اوکراین تحویل دهد خطر تشدید تنش هسته‌ای وجود خواهد داشت. خطوط قرمز روسیه در مورد استفاده از تسلیحات هسته‌ای ممکن است

انعطاف‌پذیر باشند، اما اساساً هیچ کس نمی‌داند که پوتین و نزدیک‌ترین مشاوران‌اش در آن صورت چه واکنشی از خود نشان خواهند داد؟! بی‌گمان تنها راه‌حل نهایی برای پایان دادن به این جنگ ویرانگر و خانمانسوز، نشستن طرفین سر میز مذاکره است.

ضمیمه:

روابط تاریخی روسیه و اوکراین:

۱۹۱۸: پس از انقلاب روسیه، تحرکات ملی اوکراین برای استقلال آغاز و جمهوری خلق اوکراین در صحنه بین‌المللی به رسمیت شناخته شد و این کشور در ۲۳ ژوئن ۱۹۱۷، استقلال یافت.

۱۹۲۲: از زمان استقلال اوکراین، درگیری‌هایی میان روسیه و این کشور وجود داشت و در نهایت اوکراین سال ۱۹۲۲ در قالب یک جمهوری خودمختار به اتحاد جماهیر شوروی کمونیستی پیوست.

۱۹۹۱: اوکراین در سال ۱۹۹۱ پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی سابق، با برگزاری یک همه‌پرسی، اعلام استقلال کرد. این همه‌پرسی همزمان با انتخابات ریاست جمهوری برگزار شد.

۲۰۰۴: در پی پیروزی ویکتور یانوکویچ، نامزد مورد حمایت روسیه در انتخابات ریاست جمهوری، اعتصاب‌هایی با هدایت غرب صورت گرفت که به «انقلاب نارنجی» شهرت یافت و نهایتاً نتایج انتخابات لغو شد.

۲۰۰۸: با کنار گذاشتن یانوکویچ، مسیر برای پیوستن اوکراین به ناتو هموار شد و سازمان ناتو به اوکراین نوید داد که این کشور روزی عضویت این پیمان نظامی را کسب خواهد کرد.

۲۰۱۰: یانوکویچ که در سال ۲۰۰۴ با انقلاب نارنجی کنار گذاشته شده بود، توانست در انتخابات این سال، تیموشنکو را شکست دهد و به ریاست جمهوری برسد.

۲۰۱۲: اتحادیه اروپا در این سال دور جدیدی از تلاش‌ها را برای گسترش چتر خود بر اوکراین آغاز کرد که بخشی از این تلاش‌ها به معاهده همکاری با اوکراین اختصاص داشت.

۲۰۱۳: یانوکویچ، توافق اتحادیه اروپا را رد کرد و پس از آن اوکراین شاهد اعتصاب‌های گسترده از سوی حامیان غرب و مخالفان روسیه بود که برخی مقام‌های ارشد آمریکایی هم در میان معترضان بودند.

۲۰۱۴: پس از گسترش اعتراضات، یانوکویچ از قدرت برکنار شد و کمی بعد روسیه به کریمه لشکرکشی و خاک کریمه را به روسیه ضمیمه کرد. پس از آن جنگ داخلی در شرق اوکراین آغاز شد.

۲۰۲۲: نقطه پایانی تنش‌ها میان روسیه و غرب بر سر اوکراین، جنگ نظامی بود که اسفند سال گذشته با حمله نیروهای روسیه آغاز شد و یکی از اهداف جنگ، نجات اوکراین از خطر گسترش فاشیسم بود.

